

Bruxelles, den 30.1.2019
COM(2019) 22 final

ANNEXES 1 to 3

BILAG

til

oplæg

På vej mod et bæredygtigt Europa i 2030

DA

DA

Bilag I Juncker- Kommissionens bidrag til målene for bæredygtig udvikling

2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, som De Forenede Nationer vedtog den 25. september 2015, indeholder en global ramme om at opnå en bæredygtig udvikling senest i 2030. Den omfatter 17 ambitiøse mål for bæredygtig udvikling og 169 tilknyttede målsætninger, som landene og interessenterne skal gå videre med.

EU har medvirket aktivt til udformningen af De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling er sammen med sine medlemsstater fast besluttet på at spille en ledende rolle i dens gennemførelse, både inden for EU og gennem sine eksterne politikker, ved at støtte gennemførelsesbestræbelserne i andre lande, navnlig i de lande, hvor der er størst behov herfor.

De vigtigste aspekter af bæredygtig udvikling indgår i samtlige af Juncker-Kommissionens 10 prioriteter: beskæftigelse, vækst og investeringer (prioritet 1), et digitalt indre marked (prioritet 2), mere sikker og bæredygtig energi til en overkommelig pris (prioritet 3), et stærkere og mere retfærdigt indre marked (prioritet 4), en stærkere og mere retfærdig økonomisk og monetær union (prioritet 5), åben og fair handel (prioritet 6), retfærdighed og grundlæggende rettigheder (prioritet 7), migration (prioritet 8), en stærkere global aktør (prioritet 9) og en union med demokratiske forandringer (prioritet 10).

Juncker-Kommissionen har siden starten af sit mandat i november 2014 integreret bæredygtig udvikling i centrale tværgående dagsordener samt sektorspecifikke politikker og initiativer ved hjælp af sine værktøjer til bedre regulering. Alle Kommissionens konsekvensanalyser forud for lovforslag omfatter en analyse af de sociale, miljømæssige og økonomiske virkninger med henblik på at tage behørigt hensyn til og medtage spørgsmål

vedrørende bæredygtig udvikling. Alle EU's seneste handelsaftaler indeholder derudover et kapitel om bæredygtig udvikling med henblik på at fremme en bæredygtig vækst og udvikling og sikre alle et anstændigt arbejde.

Juncker-Kommissionen har plantet en række vigtige frø for en bæredygtig europæisk fremtid i de kommende generationer — lige fra den europæiske søjle for sociale rettigheder, den europæiske konsensus om udvikling og den globale strategi for udenrigs- og sikkerhedspolitik til den værdibaserede Handel for alle-strategi, den strategiske indsats for ligestilling mellem kønnene og et europæisk uddannelsesområde, fra pakken om cirkulær økonomi, pakkerne om mobilitet og ren energi til strategien for blå vækst, fra "investeringsplanen for Europa" og handlingsplanen for bæredygtig finansiering til EU's dagsorden for byerne for blot at nævne nogle få. Kommissionen har også foreslået at styrke sammenhængen mellem EU-finansiering og retsstatsprincippet, vurdere alle EU's samfinansierede forsknings- og innovationsaktiviteter ud fra deres miljømæssige og sociale virkninger samt at vedtage et mere ambitiøst klimaudgiftsmål i det fremtidige EU-budget. Senest har Kommissionen fremlagt den europæiske strategiske langsigtede vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050, hvilket baner vejen for en strukturel ændring af den europæiske økonomi, hvor der skabes vækst og beskæftigelse og samtidig opnås klimaneutralitet. Dette vil kræve banebrydende løsninger og investeringer i forskning og innovation.

Dette dokument giver et overblik Juncker-Kommissionens bidrag til De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig

udvikling, idet der først redegøres for de vigtigste politiske fokusområder og derefter opstilles en liste over de forskellige tiltag, der er blevet gennemført for hvert af målene for bæredygtig udvikling.

Mens der i dette bilag fokuseres på Juncker-Kommissionens tiltag, har mange andre EU-politikker, som allerede var vedtaget før denne Kommissions tiltræden,

naturligvis også været med til at indfri målene for bæredygtig udvikling. Som nogle få eksempler kan nævnes EU's charter om grundlæggende rettigheder, EU's biodiversitetsstrategi frem til 2020 og ren luft-pakken, den fortsatte gennemførelse af strategien for virksomhedernes sociale ansvar, det europæiske sygesikringskort, reglerne om bæredygtig anvendelse af pesticider og EU-reglerne om tobaksvarer.

Politiske fokusområder

Den europæiske søjle for sociale rettigheder

Den europæiske søjle for sociale rettigheder fra november 2017 indeholder 20 principper, der tager direkte sigte på at anspore til en opadgående konvergens i retning af bedre arbejds- og levevilkår i Europa. Søjlen bidrager til at bekæmpe fattigdom i alle dens afskygninger og til at sikre retfærdige, tilstrækkelige og bæredygtige velfærdssystemer. Den fremmer lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet, herunder ligestilling mellem kønnene, rimelige arbejdsvilkår samt social inklusion og beskyttelse. Den ledsages af en social resultattavle, der sammen med andre redskaber hjælper med at overvåge gennemførelsen.

Gennemførelsen af de principper og rettigheder, som den europæiske søjle for sociale rettigheder indeholder, vil også bidrage væsentligt til at opnå et bæredygtigt Europa ved at yde aktiv støtte til sikker beskæftigelse og rimelige lønninger, der garanterer en anstændig levestandard, og ved at bidrage til at udstyre borgerne med færdigheder, som er tilpasset det 21. århundrede, give dem adgang til gode job og opveje virkningen af en aldrende arbejdsstyrke og sociale beskyttelsessystemer. Den europæiske søjle for sociale rettigheder yder støtte til innovation og konkurrenceevne, samtidig med at den fremmer social retfærdighed, lige muligheder, social dialog og adgang til gode plejetjenester af høj kvalitet, herunder økonomisk overkommelig sundhedspleje af høj kvalitet for alle, børne- og langtidspleje, boligstøtte og andre basale tjenesteydelser.

EU's indsats for ligestilling mellem kønnene

Kommissionen vedtog i 2015 en strategisk indsats for ligestilling mellem kønnene 2016-2019. Dette er rammen for Kommissionens fortsatte arbejde med at fremme ligestilling mellem kønnene og styrke kvindernes stilling. I den europæiske søjle for sociale rettigheder bekræftes EU's forpligtelse til at sikre ligebehandling og lige muligheder for mænd og kvinder på alle områder. I 2017 fremlagde Kommissionen en omfattende pakke for en bedre balance mellem arbejde og privatliv med lovgivningsmæssige og politiske foranstaltninger, der i højere grad tilskynder til kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet.

EU's kønshandlingsplan for perioden 2016-2020 er EU's ramme til fremme af kønsligestilling og styrkelse af kvinders og pigers stilling i EU's eksterne forbindelser med tredjelande samt i internationale fora og dagsordener. EU fører sin kønshandlingsplan ud i livet gennem sin udviklingspolitik og den reviderede europæiske naboskabspolitik.

EU-ungdomsstrategien

I maj 2018 fremlagde Kommissionen sine idéer vedrørende "Engagement. Netværk. Mobilisering" i forbindelse med en ny EU-strategi for unge, som Rådet godkendte i november 2018. Den nye ramme for samarbejde på ungdomsområdet for perioden 2019-2027 har til formål at bringe EU tættere på de unge og bidrage til en løsning af de problemer, der optager dem. Formålet med den nye EU-strategi for unge er at tilskynde unge til at deltage i samfundslivet og demokratiet (engagement), bringe unge sammen på tværs af EU og uden for EU's grænser for at fremme frivilligt arbejde, uddannelsesmuligheder i udlandet, solidaritet og mellemfolkelig forståelse (netværk) samt støtte mobilisering af unge via øget innovation, kvalitet og anerkendelse af unges arbejde (mobilisering). De instrumenter, der foreslås for at

nå målene i strategien omfatter en fornyet ungdomsdialog, anvendelsen af nationale aktivitetsplanlæggere samt Rådets arbejdsplan for ungdom for perioden 2019-2020.

Kommissionen hjælper også EU-medlemsstaterne med at sætte gang i ungdomsbeskæftigelsen. Hvert år modtager flere end 3,5 millioner unge, som er registreret under ungdomsgarantiordningen, et tilbud om beskæftigelse, fortsat uddannelse, et praktikophold eller en læreplads.

Sammenhæng mellem EU-finansiering og overholdelse af retsstatsprincippet

Kommissionens forslag til det kommende flerårige EU-budget for perioden 2021-2027 er et budget, som bygger på principperne om velstand, bæredygtighed, solidaritet og sikkerhed.

Forslaget indeholder en ny mekanisme til at styrke sammenhængen mellem EU-finansiering og retsstatsprincippet. Generaliserede mangler i en medlemsstat for så vidt angår retsstatsprincippet har alvorlige konsekvenser for en forsvarlig økonomisk forvaltning og effektiv EU-finansiering. Der er ikke tale om en sanktionsmekanisme, men om et budgetredskab, der gør det muligt at beskytte EU-budgettet og sikre en forsvarlig økonomisk forvaltning samtidig med at fremme retsstatsprincippet.

Investeringsplanen for Europa / Junckerplanen

EU var efter udbruddet af den globale økonomiske og finansielle krise ramt af et lavt investeringsniveau. "Investeringsplanen for Europa", den såkaldte "Junckerplan", sigter mod at fjerne hindringer for investeringer, at give synlighed og teknisk bistand til investeringsprojekter og at gøre mere intelligent brug af de finansielle ressourcer.

I juli 2018 nåede Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer inden for rammerne af Junckerplanen sit oprindelige mål på 315 mia. EUR i investeringer, og den havde i december 2018 mobiliseret 371 mia. EUR i yderligere investeringer i hele EU siden 2015. Den har allerede bidraget til mere end 750 000 arbejdspladser. Tallet forventes at stige til 1,4 mio. inden udgangen af 2020. Over 850 000 små og mellemstore virksomheder (SMV'er) nyder godt af forbedret adgang til finansiering. Mindst 40 % af finansieringen fra Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer inden for infrastruktur- og innovationsvindet går til projektelementer, der bidrager til klimaindsatsen i overensstemmelse med Parisaftalen om klimaændringer.

Horisont 2020 — EU's forsknings- og innovationsprogram

"Horisont 2020" er det største program i verden til fremme af samarbejde inden for videnskab, teknologi og innovation i og uden for EU.

Der vil over en periode på syv år (2014-2020) blive stillet en finansiering på knap 77 mia. EUR til rådighed for "Horisont 2020" — det nuværende rammeprogram for forskning og innovation — ud over de private og nationale offentlige investeringer, som finansieringen vil tiltrække. Over 60 % af dette budget er blevet investeret i bæredygtig udvikling. For opfølgingsprogrammet "Horisont Europa" foreslås der et endnu større budget.

"Horisont 2020" er tænkt som et bidrag til at opnå intelligent, bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst. Målet er at sikre, at EU producerer videnskab og teknologi i verdensklasse til gavn for økonomien, samfundet og miljøet, fjerner innovationsbarrierer og gør det nemmere for den offentlige og private sektor at samarbejde om at frembringe løsninger på de store udfordringer, som vores samfund står over for.

Finansiering af bæredygtig vækst

Vores planet står i stigende grad over for uforudsigelige konsekvenser af klimaændringer og udtømmning af ressourcer, og der er derfor brug for hurtig handling for at tilpasse sig en mere bæredygtig model. Det skønnes, at der er behov for yderligere investeringer på omkring 180 mia. EUR om året for at nå EU's 2030-mål, der blev aftalt i Paris, herunder en reduktion af drivhusgasemissionerne på 40 %.

Derfor vedtog Kommissionen i marts 2018 en handlingsplan om bæredygtig finansiering for at styrke den rolle, som finansiering spiller med hensyn til at opnå en velfungerende økonomi, som samtidig skaber miljømæssige og sociale resultater. Derved gør EU det muligt for den finansielle sektor at gøre sin fulde indflydelse gældende i indsatsen for at nå målene for bæredygtig udvikling.

#SustainableFinanceEU

Handlingsplanen for den cirkulære økonomi

I en cirkulær økonomi bevares værdien af produkter, materialer og ressourcer længst muligt i økonomien, og affaldsproduktionen minimeres (f.eks. mad-, plast- og havaffald). En cirkulær økonomi rummer også bredere gevinster såsom nye konkurrencefordele, et reduceret behov for knappe ressourcer, et faldende energiforbrug og faldende CO₂-emissionsniveauer.

Kommissionens foranstaltninger siden vedtagelsen af handlingsplanen for den cirkulære økonomi i 2015 støtter den cirkulære økonomi i hvert led af værdikæden. Med pakken om cirkulær økonomi giver EU et klart signal til erhvervsdrivende og samfundet om vejen frem. En indsats på EU-plan kan fremme investeringer, skabe lige konkurrencevilkår og fjerne hindringer på det indre marked.

En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050

Den langsigtede vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050, som Kommissionen vedtog i november 2018, viser, hvordan Europa kan vise vejen til klimaneutralitet ved at modernisere energisystemet, investere i realistiske teknologiske løsninger, give borgerne større indflydelse og tilpasse foranstaltninger på nøgleområder såsom industripolitik, finanser eller forskning — og samtidig sikre social retfærdighed ved en retfærdig omstilling. I fuld overensstemmelse med målene for bæredygtig udvikling fremhæves der i visionen også en række strategiske byggesten for omstillingen til et klimaneutralt EU.

Formålet med den langsigtede vision er at udstikke kursen for EU's klimapolitik og indlede en tilbundsgående debat om, hvordan Europa i tiden frem mod 2050 skal forberede sig med henblik på senest i 2020 at forelægge en ambitiøs, langsigtet EU-strategi under FN's rammekonvention om klimaændringer inden 2020.

Parisaftalen om klimaændringer — pakken om ren energi til alle europæere

EU bidrog aktivt til, at der i Paris blev indgået den første universelle og juridisk bindende klimaafnate, hvori der fastsættes en global handlingsplan til bekæmpelse af klimaændringer. EU's ledere er blevet enige om senest i 2030 at nedbringe udledningen af drivhusgasser med mindst 40 % sammenlignet med niveauet i 1990.

EU er gået foran med pakken om ren energi til alle europæere, som sætter skub i omstillingen til ren energi og moderniseringen af energisystemet, så det bliver muligt at nå målene fra Paris.

Omstillingen til ren energi og bekæmpelsen af klimaændringerne vil i væsentlig grad ændre den måde, hvorpå vi producerer og forbruger energi. Den vil påvirke de forskellige sektorer og regioner på forskellig vis. Kulstofintensive forretningsmodeller såsom kulminedrift ser ud til at blive mindre rentable og vil i sidste ende blive udfaset.

Kommissionen har derfor iværksat målrettede initiativer til at tage hånd om de sociale og økonomiske udfordringer, som borgerne i kulregionerne står over for. Initiativerne bidrager til udviklingen af overgangsstrategier, konkrete projekter vedrørende strukturel diversificering og den teknologiske omstilling. Støttetiltag til fordel for 41 regioner med kulmineaktiviteter i 12 forskellige medlemsstater sigter mod at udnytte omstillingen til at skabe nye muligheder, der kan fremme innovation, investeringer og nye kompetencer.

Et mobilt Europa

Som et led i strategien for lavemissionsmobilitet vedtog Kommissionen i henholdsvis 2017 og 2018 tre mobilitetspakker under overskriften "Et mobilt Europa". "Et mobilt Europa" er en omfattende række initiativer, der vil gøre trafikken mere sikker, fremme intelligent brug af vejafgifter, nedbringe CO₂-emissioner, luftforurening og trafikbelastning, begrænse virksomhedernes administrative byrder, bekæmpe illegal beskæftigelse og sikre de rette arbejdsforhold og hviletider for arbejdstagerne. De langsigtede fordele ved disse foranstaltninger vil række langt videre end transportsektoren, idet de vil fremme vækst og jobskabelse, styrke social retfærdighed, øge forbrugernes valgmuligheder og hjælpe Europa godt på vej mod nulemission.

I den sidste pakke under "Et mobilt Europa" opstilles der en positiv dagsorden, hvor målet er at give alle europæere en mere sikker trafik, mindre forurenende køretøjer og mere avancerede tekniske løsninger og samtidig støtte det europæiske erhvervslivs konkurrenceevne. Med dette for øje omfattede initiativerne en integreret politik for fremtidens trafiksikkerhed, foranstaltninger til køretøjs- og infrastrukturens sikkerhed, de første CO₂-normer for tunge køretøjer nogensinde, en strategisk handlingsplan for udvikling og fremstilling af batterier i Europa og en fremadskuende strategi for opkoblet og automatiseret mobilitet.

EU's plaststrategi

Havenes sundhedstilstand er afgørende for vores overlevelse. Havene er en væsentlig fødevarer- og indtægtskilde for ca. 40 % af verdens befolkning. Både vores klima, vand og ilt stammer fra og reguleres af havene.

Ved EU's internationale havforvaltningsdagsorden blev der fastsat en overordnet ramme for en styrket international havforvaltning, der garanterer sikre og rene have, som anvendes lovligt og bæredygtigt. Et af tiltagene i havforvaltningsdagsordenen er bekæmpelsen af havaffald.

I maj 2018 foreslog Kommissionen nye EU-dækkende regler rettet mod de ti engangsplastprodukter, der oftest forekommer på Europas strande og i havet, samt tabte og efterladte fiskeredskaber. Dette udgør tilsammen 70 % af alt havaffald.

Andre initiativer vedrørende plast omfatter foranstaltninger med henblik på at forebygge henkast af affald, lade plast indgå i en cirkulær økonomi, håndtere havaffald fra kilder til søs og sikre en bedre viden om og overvågning af havaffald.

EU-handlingsplan for natur, mennesker og økonomi

Fugledirektivet og habitatdirektivet er EU's flagskibe inden for naturbeskyttelse. De etablerer det største koordinerede net af beskyttede biodiversitetsrige områder ("Natura 2000"), som bidrager til EU's økonomi gennem vandrensning, kulstoflagring, bestøvning og turisme ("økosystemydelser"), svarende til mellem 1,7 og 2,5 % af EU's BNP.

Kommissionen vedtog i april 2017 en "handlingsplan for natur, mennesker og økonomi" for at sikre, at lovene i praksis gennemføres fuldt ud og dermed øger naturbeskyttelsen til gavn for EU-borgerne og økonomien.

Handlingsplanen indeholder 15 hovedtiltag, som vil blive gennemført frem til 2019 inden for fire prioriterede områder: vejledning og formidling af viden for at sikre en bedre sammenhæng med de samfundsøkonomiske aktiviteter, færdiggørelse og en effektiv forvaltning af nettet, styrkede investeringer i "Natura 2000" og øget finansiering samt inddragelse af borgere, interessenter og lokalsamfund.

EU's dagsorden for byerne

Europas byer er centrum for mange af vor tids økonomiske, miljømæssige og sociale udfordringer. Mere end 70 % af EU's borgere bor i byområder, og 85 % af EU's BNP genereres i byerne.

EU's dagsorden for byerne, som blev lanceret i maj 2016, spiller en afgørende rolle for, at byområderne kan fungere som katalysatorer for innovative bæredygtige løsninger, der fremmer omstillingen til et kulstoffattigt og robust samfund. Dagsordenen for byerne er en fælles bestræbelse mellem Kommissionen, medlemsstaterne og de europæiske byer for, at der tages større hensyn til politikkers indvirkning på byområderne. Den sigter også mod at gøre byområderne mere robuste gennem forebyggelse af katastrofe- og klimarelaterede risici.

EU's dagsorden for byerne understøttes af Kommissionens initiativer for en langsigtet energi- og klimaindsats på lokalt plan som f.eks. **borgmesteraftalen**. Den globale borgmesteraftale om klima og energi, der i 2016 blev oprettet på grundlag af dette europæiske initiativ, samlede 10,28 % af verdens befolkning i en alliance, der støtter tiltag til bekæmpelse af klimaændringerne og til omstillingen til et lavemissionsamfund.

En dagsorden for færdigheder i Europa

Med den nye dagsorden for færdigheder i Europa investerer EU i mennesker, så de trygt kan gå fremtiden i møde. Ved at skabe resultater inden for de 10 foranstaltninger i dagsordenen for færdigheder bidrager Kommissionen til at udstyre borgerne med de rette færdigheder, så de kan holde trit med ændringerne i samfundet og på arbejdsmarkedet. EU gør derudover færdigheder mere synlige og sammenlignelige og indsamler oplysninger om kvalifikationsbehov i erhverv og sektorer i hele Europa. Kommissionen har også støttet

europæiske lande i at optrappe deres bistand til voksne, der kæmper med grundlæggende færdigheder. Der er blevet iværksat initiativer, som skal forberede borgerne på den digitale revolution og fremtidens arbejdsliv. Endelig har Kommissionen oprettet den europæiske uge for erhvervskompetencer for at øge kendskabet til de mange muligheder, som erhvervsuddannelse giver. Disse vellykkede årlige kampagner har siden 2016 hjulpet millioner af unge og voksne til en erkendelse af erhvervsuddannelse som et første eller ligeværdigt valg.

En bæredygtig EU-bioøkonomi for større økonomisk, social og miljømæssig sammenhæng

Vi lever i en verden med begrænsede ressourcer. En voksende befolkning og globale udfordringer såsom klimaændringer og ødelæggelse af landområder og økosystemer tvinger os til at søge nye måder at producere og forbruge vores biologiske ressourcer på, hvor der tages hensyn til Jordens økologiske begrænsninger. Bioøkonomien tegner sig for 8,2 % af EU's arbejdsstyrke og spiller med en omsætning på 2,3 bio. EUR en central rolle i EU's økonomi.

I forbindelse med den opdaterede bioøkonomistrategi iværksættes der 14 tiltag, der skal bane vejen for et mere innovativt, ressourceeffektivt og konkurrencepræget samfund, der forener fødevarerikkerhed med bæredygtig udnyttelse af vedvarende ressourcer til industrielle formål, uden at miljøbeskyttelsen forringes. Strategien vil styrke de biobaserede sektorer og bidrage til udviklingen af nye teknologier, der kan omdanne bioaffald til en værdifuld ressource, vil gavne landdistrikterne og sikre, at bioøkonomien udvikler sig inden for de økologiske grænser.

EU's samhørighedspolitik

Samhørighedspolitikken er EU's vigtigste investeringspolitik, hvis hovedopgave er at opnå økonomisk, social og territorial samhørighed ved at mindske forskellene på udviklingsniveauet i de forskellige regioner. Den er en af de mest tværgående politikker, som bidrager til de fleste — om ikke alle — 17 mål for bæredygtig udvikling.

Centrale tværgående principper og mål såsom bæredygtig udvikling, fjernelse af uligheder, fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder, hensyn til kønsaspektet og bekæmpelse af forskelsbehandling integreres derudover på alle stadier i gennemførelsen af politikken. En høj prioritering af partnerskabsprincippet sikrer, at nationale og subnationale aktører involveres og påtager sig ansvaret for at gennemføre EU's prioriteter gennem samfinansierede projekter.

Det europæiske uddannelsesområde

EU ønsker inden 2025 at oprette et europæisk uddannelsesområde, hvor *"undervisning, uddannelse og forskning ikke hindres af grænser. Et kontinent, hvor det at tilbringe en periode i en anden medlemsstat — for at studere, lære eller arbejde — er blevet standarden, og hvor det at tale to andre sprog ud over ens modersmål er blevet normen. Et kontinent, hvor*

folk har en stærk identitetsfølelse som europæere og fornemmelse af Europas kulturarv og dens mangfoldighed."

I overensstemmelse med det første princip i den europæiske søjle for sociale rettigheder er målet at give alle adgang til innovativ, inkluderende og livslang læring. De første konkrete tiltag omfatter dels en udvikling på de europæiske universiteter, således at kvalifikationer erhvervet på ungdomsuddannelser eller videregående uddannelser samt studieperioder i udlandet automatisk anerkendes på tværs af medlemsstaterne, dels bedre sprogundervisning, dagtilbud af høj kvalitet, styrket digital læring og støtte til tilegnelsen af nøglekompetencer

EU-plattformen for fødevaretab og madspild

I EU skønnes det, at 20 % af al den mad, der fremstilles, går tabt eller spildes, mens 43 mio. mennesker ikke har råd til et kvalitetsmåltid hver anden dag. Private husstande genererer over halvdelen af det samlede madspild i EU, hvoraf 70 % opstår i husholdningerne, restauranter og detailsektoren.

Fødevarekæden er et komplekst og dynamisk system, og der findes således ikke en enkelt årsag med en tilhørende løsning. Bekæmpelse af madspild kræver, at alle de vigtigste aktører fra den offentlige og private sektor arbejder sammen om bedre at kunne identificere og vurdere, få bedre indblik i og finde løsninger på håndtering af madspild.

EU's platform om fødevaretab og madspild, der blev oprettet i 2016, samler internationale organisationer, medlemsstater og interessenter om at fastlægge god praksis og sikre fremskridt inden for forebyggelse af madspild. Med støtte fra platformen vedtog Kommissionen i 2017 EU-retningslinjer, der skal lette fødevaredonation, og den gennemfører et 3-årigt EU-pilotprojekt, der har til formål at gennemføre retningslinjerne i praksis. Der blev i 2018 vedtaget EU-retningslinjer for anvendelse af sikre fødevarer, der ikke længere egner sig til konsum, som en ressource i foderstoffer. Kommissionen er også i færd med at undersøge, hvordan brugen og forståelsen af "sidste anvendelsesdato" og "bedst før"-datoer kan forbedres i forsyningskæden og blandt forbrugerne for at reducere det hermed forbundne madspild.

Den europæiske konsensus om udvikling

I 2017 vedtog EU og dets medlemsstater den europæiske konsensus om udvikling. Den er en fælles vision for udviklingspolitikken. Konsensusen afspejler den nye ramme for EU's optræden udadtil og opdaterer visionen for udviklingspolitik for at tage hensyn til De Forenede Nationers 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling. Den fremmer også en koordineret gennemførelse af Parisaftalen om klimaændringer og dagsordenen for anstændigt arbejde.

Konsensusen er bygget op omkring de "5 p'er", der står på De Forenede Nationers 2030-dagsorden: "people, planet, prosperity, peace and partnership" — mennesker, kloden, velstand, fred og partnerskab. Udryddelse af fattigdom er stadig det primære mål. Den integrerer de økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter af bæredygtig udvikling. Konsensusen styrker den afgørende sammenhæng mellem eksterne politikker såsom humanitære politikker, udviklings- og handelspolitikker, freds- og sikkerhedsbevarende politikker og politikker vedrørende migration, miljø og klimaændringer.

På vej mod en ny alliance mellem Afrika og Europa

EU er Afrikas vigtigste partner inden for handel, investeringer og udvikling. EU tegnede sig i 2017 for 36 % af Afrikas handel med varer, EU's investeringsbeholdninger udgør 40 % af de direkte udenlandske investeringer (FDI) i Afrika, hvilket i 2016 udgjorde en værdi af 291 mia. EUR, og alene i 2016 modtog Afrika 55 % af sin officielle udviklingsbistand på 23 mia. EUR fra EU og medlemsstaterne.

For at videreudvikle dette partnerskab introducerede Kommissionen i september 2018 en ny alliance mellem Afrika og Europa med fokus på bæredygtige investeringer og jobs.

Alliancen fastsætter de vigtigste indsatsområder for EU og dets afrikanske partnere for at tiltrække private investorer, forbedre erhvervs klimaet, støtte udviklingen af uddannelse og kvalifikationer og sætte skub i handelen.

Alliancen supplerer det mangeårige politiske partnerskab ved at foreslå et paradigmeskift væk fra et donor-modtager-forhold over imod en alliance mellem ligestillede. Den bygger på den fælles forpligtelse til at fremme investeringer, jobskabelse og handel, der blev indgået på det femte topmøde mellem Den Afrikanske Union og Den Europæiske Union i 2017.

"Afrika har brug for et ægte og fair partnerskab. Og vi europæere har i lige så høj grad brug for dette partnerskab."

Jean-Claude Juncker,
Europa-Kommissionens formand,
i sin tale om Unionens tilstand 2018

EU's globale strategi for udenrigs- og sikkerhedspolitikken

Den globale strategi for udenrigs- og sikkerhedspolitik fastlægger en vision for EU's engagement i verden. Målene for bæredygtig udvikling er en tværgående dimension i alt det arbejde, der skal gøres for at gennemføre strategien.

EU bidrager til at opbygge fredelige og rummelige samfund. I den aktuelle kontekst, hvor det civile og demokratiske råderum bliver stadig mindre, har EU bekræftet sin uforbeholdne støtte til demokrati, menneskerettigheder og god regeringsførelse i hele verden.

Dette engagement kommer til udtryk på forskellig vis, herunder i form af politisk dialog, politikdialog og finansiel støtte gennem det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder. EU's handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati (2015-2019) udgør en ramme for politikker med tredjelande. EU har gennem årene etableret menneskerettighedsdialoger med et stigende antal tredjelande for at styrke samarbejdet om menneskerettigheder og forbedre menneskerettighedssituationen i tredjelande, herunder adgang til domstolene.

EU støtter endvidere programmer, der skal bidrage til mere transparente og ansvarlige institutioner, herunder parlamenter, retsvæsen og retshåndhavende organer samt nationale menneskerettighedsinstitutioner. EU arbejder også på at styrke partnerlandenes modstandsdygtighed som et middel til at afhjælpe ustabile situationer og støtter konfliktforebyggelse og fredsskabende initiativer, bl.a. ved at forbedre partnernes forvaltning af sikkerhedssektoren som hjælp til at forebygge kriser og fremme borgernes sikkerhed.

Handel for alle: en mere ansvarlig handels- og investeringspolitik

Det nuværende økonomiske system med fokus på det globale og digitale aspekt er baseret på internationale værdikæder, hvor varer og tjenesteydelser i stigende grad udveksles på tværs af grænserne.

Kommissionen erkender, at EU's handels- og investeringspolitik er nødt til at tage hånd om vor tids udfordringer og fremme udvekslingen af idéer, færdigheder og innovation. Kommissionen erkender også, at en effektiv handelspolitik bør hænge sammen med en bæredygtig udvikling og den bredere udenrigspolitik samt med de eksterne mål for EU's interne politikker, så de styrker hinanden gensidigt. Kommissionen understreger, at handel både skal sikre lige vilkår og fremme centrale principper som menneskerettigheder, anstændigt arbejde, bæredygtig udvikling verden over eller regulering og offentlige ydelser af høj kvalitet inden for EU.

Med den værdibaserede "Handel for alle-strategi: en mere ansvarlig handels- og investeringspolitik" viser Kommissionen, at EU's handelspolitik er for alle, at handelspolitik skal skabe vækst, beskæftigelse og innovation, men også skal være i overensstemmelse med principperne i den europæiske model. Den skal kort sagt være ansvarlig.

Det næste flerårige EU-budget — et værktøj til integrering af bæredygtighed

Kommissionens forslag til det kommende flerårige EU-budget for perioden 2021-2027 er et budget, som bygger på principperne om velstand, bæredygtighed, solidaritet og sikkerhed. Bæredygtig udvikling er en helt central del af forslagene. Den er en tværgående prioritet, ikke kun en enkelt post eller et enkelt program. Bæredygtighed fremmes gennem og integreres i en lang række programmer og udgiftsinstrumenter. Eksempler fra Kommissionens forslag til det næste flerårige EU-budget omfatter:

- En større omstrukturering af EU's **udenrigspolitiske instrumenter** for at øge sammenhængen mellem disse, udnytte stordriftsfordele og synergier mellem programmer og forenkle procedurerne. Dette vil gøre EU bedre rustet til at forfølge sine mål og planlægge sine målsætninger, politikker, værdier og interesser globalt. Det foreslåede nye **instrument for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde** er med et budget på knap 90 mia. EUR tilpasset De Forenede Nationers 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling. Med den nye **europæiske fredsfacilitet** til en værdi af 10,5 mia. EUR vil EU også bestræbe sig på at intensivere sin indsats for at blive bedre rustet til at forebygge konflikter, skabe fred og styrke den internationale sikkerhed.
- Banebrydende løsninger, der kan støtte omstillingen til en bæredygtig udvikling, vil kræve hidtil usete investeringer i forskning og innovation gennem "**Horisont Europa**", EU's **hidtil største forsknings- og innovationsprogram**, med et foreslået budget på 100 mia. EUR.
- Et hævet ambitionsniveau for **integration af klimaændringer** i alle EU-programmer med en målsætning om, at 25 % af EU's udgifter bidrager til klimaindsatsen, herunder målene for omstillingen til ren energi. Denne målsætning øges til 35 % af det samlede budget for det foreslåede rammeprogram for forskning og innovation, "**Horisont Europa**", som er udtænkt og udarbejdet i overensstemmelse med målene for bæredygtig udvikling.
- Den **reformerede samhørighedspolitik** sikres med over 370 mia. EUR, som er det største budget blandt alle EU's politikker og initiativer for perioden 2021-2027, og vil yderligere tiltrække betydelige nationale og private investeringer. Forslagets fokusområde er bæredygtig vækst, omstillingen til en kulstoffattig og cirkulær økonomi, miljøet og

ressourceeffektivitet samt social inklusion. Den reformerede samhørighedspolitik vil gøre det muligt for EU at opfylde målene i Parisaftalen om klimaændringer og vil hjælpe med at lokalisere målene for bæredygtig udvikling, da gennemførelsen af dem foregår i tæt samarbejde med regionerne og de lokale myndigheder. Investering i mennesker vil være en af hovedprioriteterne i den fremtidige **Europæiske Socialfond (ESF +)**, der med et foreslået budget på 101 mia. EUR vil bidrage til gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder.

- Et forslag om at katalysere centrale strategiske investeringer gennem en ny, fuldt ud integreret investeringsfond, **InvestEU**, som vil være nøglen til Europas fremtidige velstand og dets førerposition med hensyn til målene for bæredygtig udvikling. Med et bidrag fra EU-budgettet på 15,2 mia. EUR forventes InvestEU at mobilisere mere end 650 mia. EUR i yderligere investeringer i hele Europa.
- En **forenklet og moderniseret fælles landbrugspolitik** vil med et samlet budget på 365 mia. EUR give EU's 500 mio. forbrugere adgang til sikre, nærende fødevarer af høj kvalitet til overkommelige priser. Den nye fælles landbrugspolitik vil have større vægt på miljøet og klimaet. Alle landbrugere, der modtager areal- og dyrebaserede betalinger, skal overholde en række krav vedrørende klimaændringer, vand, jord, biodiversitet og landskaber samt til folkesundhed, plante- og dyresundhed samt dyrevelfærd.
- En udvidelse af **miljøprogrammet LIFE** med et budget på 5,5 mia. EUR til projekter, der bidrager til miljø- og klimaindsatsen, herunder et nyt specifikt vindue til støtte for omstillingen til ren energi.
- Det foreslås at fordoble budgettet for det kommende **Erasmus-program** til 30 mia. EUR for at give flere EU-borgere mulighed for at tage til udlandet på studie- eller praktikophold, udføre frivilligt arbejde eller tilegne sig erhvervs erfaring.
- **Programmet for Connecting Europe-faciliteten** har med et foreslået budget på 42,3 mia. EUR for perioden 2021-2027 til formål at udvikle intelligent, bæredygtig, inklusiv og sikker infrastruktur inden for transport, energi og den digitale sektor. Det vil fremme synergivirkninger mellem de tre sektorer, strømlining af investeringer med synlig projektplanlægning og konsekvente støtteberettigelseskriterier. **Mindst 60 % af finansieringen** fra Connecting Europe-faciliteten vil bidrage til klimaindsatsen.
- Den digitale omstilling er en vigtig katalysator for den nødvendige overgang til en cirkulær lavemissionsøkonomi og et cirkulært lavemissionssamfund på vej hen imod målene for bæredygtig udvikling. Det foreslåede **program for et digitalt Europa** vil med et budget på 9,2 mia. EUR bidrage til at nå målene, f.eks. gennem støtte til større kapacitet inden for højtydende databehandling og kunstig intelligens, hvilket vil åbne nye muligheder for bæredygtig udvikling, herunder for mindskede CO₂-emissioner.
- En forenklet og mere målrettet **Europæisk Hav- og Fiskerifond** vil med et samlet budget på 6,14 mia. EUR støtte den fælles fiskeripolitik, EU's havpolitik og internationale forpligtelser inden for havforvaltning, navnlig inden for rammerne af De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling.

Juncker-Kommissionen vigtigste initiativer hen imod målene for bæredygtig udvikling

Mål 1 for bæredygtig udvikling: Udryd fattigdom

- Den europæiske søjle for sociale rettigheder og den sociale resultattavle
- Et styrket europæisk semester for samordning af den økonomiske politik og socialpolitikken
- Henstillingen om langtidsledighed
- Henstillingen om adgang til social beskyttelse for alle
- EU-rammen for de nationale strategier for romaernes integration
- Den europæiske lov om tilgængelighed
- Handlingsplanen til bekæmpelse af den kønsbestemte lønforskel
- En strategisk tilgang til resiliens i forbindelse med EU's indsats udadtil
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Handlingsplanen for Sendairammen for katastrofeforebyggelse 2015-2030
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien
- Den ajourførte strategi for bistand til handel

Bæredygtigt udviklingsmål 2: Stop sult

- Den fælles landbrugspolitik
- Den fælles fiskeripolitik
- Handlingsplanen for den cirkulære økonomi
- Multistakeholderplatformen for fødevarer og madspild
- Reglerne for økologisk landbrug
- "FOOD 2030"-initiativet, der har til formål at udarbejde en sammenhængende forsknings- og innovationsdagsorden for bæredygtige fødevarer- og ernæringsystemer
- En bæredygtig europæisk bioøkonomi: større økonomisk, social og miljømæssig sammenhæng
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Taskforcen vedrørende Afrikas landdistrikter
- Handel for alle-strategien

Bæredygtigt udviklingsmål 3: Sundhed og trivsel

- Den europæiske søjle for sociale rettigheder og den sociale resultattavle
- Sundhedstilstanden i EU — rapporteringscyklus
- Den digitale omstilling af sundheds- og plejesektoren, der bedre og mere effektivt sikrer flere borgere bedre sundhed og pleje
- One Health-handlingsplanen mod antimikrobiel resistens

- Ajourføring af reglerne om kræftfremkaldende stoffer og mutagener
- EU-samarbejdet om sygdomme, der kan forebygges med vaccination
- Styringsgruppen vedrørende sundhedsfremme, sygdomsforebyggelse og håndtering af ikkeoverførbare sygdomme
- Nye regler om medicinsk udstyr
- Håndhævelse af EU's luftforureningsstandarder og foranstaltninger, der skal hjælpe de nationale, regionale og lokale aktører med at bekæmpe luftforureningen
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Den strategiske handlingsplan om trafiksikkerhed
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Forskningspartnerskab med Afrika om bekæmpelse af HIV/AIDS, tuberkulose og andre smitsomme sygdomme
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien

Mål 4 for bæredygtig udvikling: Kvalitetsuddannelse

- Den europæiske søjle for sociale rettigheder og den sociale resultattavle
- Et europæisk uddannelsesområde inden 2025
- Den fornyede EU-dagsorden for videregående uddannelse
- Den nye dagsorden for færdigheder i Europa
- Ungdomsstrategien 2019-2027
- Handlingsplanen for digital uddannelse
- Henstillinger om dagtilbud af høj kvalitet, om automatisk gensidig anerkendelse af eksamensbeviser samt læringsophold i udlandet, om forbedring af sprogundervisningen og sprogindlæringen, om en europæisk ramme for gode og effektive lærlinguddannelser, om nøglekompetencer for livslang læring og om opkvalificeringsforløb og nye muligheder for voksne
- Et styrket europæisk semester for samordning af den økonomiske politik og socialpolitikken
- EU-indsats vedrørende undervisning i nødsituationer og langvarige kriser
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- En ny alliance mellem Afrika og EU

Mål 5 for bæredygtig udvikling: Ligestilling mellem kønnene

- Den strategiske indsats for ligestilling mellem kønnene 2016-2019
- Pakken om balance mellem arbejdsliv og privatliv
- Handlingsplanen til bekæmpelse af den kønsbestemte lønforskel
- Den europæiske søjle for sociale rettigheder og den sociale resultattavle
- Et styrket europæisk semester for samordning af den økonomiske politik og socialpolitikken
- "Kvinder og transport"

- Handlingsplanen for ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status i forbindelserne udadtil
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Global alliance: spotlight-initiativet (EU og FN) for at udrydde vold mod kvinder og piger
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien

Mål 6 for bæredygtig udvikling: Rent vand og sanitet

- Forslaget om reviderede drikkevandsbestemmelser
- Forslaget om minimumskrav for genbrug af vand
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik

Mål 7 for bæredygtig udvikling: Ren energi til rimelige priser

- Strategien for energiunionen
- Pakkerne om "et mobilt Europa"
- Pakken om ren energi til alle europæere
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Den klima- og energipolitiske ramme for 2030
- Det omfattende Horisont 2020-initiativ vedrørende digital omstilling i energisektoren ved hjælp af tingenes internet
- Den strategiske energiteknologiplan
- Den europæiske batterialliance
- Mission Innovation
- Støtte til kulregioner under omstilling
- Observatoriet for energifattigdom
- Initiativet om ren energi for EU's øer
- Samhørighedspolitikken
- Handlingsplanen for bæredygtig finansiering
- Lavemissionsstrategien
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Strategien for aktivering af Afrika
- Borgmesteraftalen om klima og energi
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik

Mål 8 for bæredygtig udvikling: Anstændigt arbejde og økonomisk vækst

- Investeringsplanen for Europa / "Junckerplanen"
- Den europæiske søjle for sociale rettigheder og den sociale resultattavle
- Et styrket europæisk semester for samordning af den økonomiske politik og socialpolitikken
- Den fornyede strategi for EU's industripolitik
- Den fornyede dagsorden for forskning og innovation og "Horisont 2020"-programmet
- Samhørighedspolitikken
- Reglerne for gennemsigtige og forudsigelige arbejdsvilkår
- Ajourføring af reglerne om udstationering af arbejdstagere
- Forslaget om at oprette en europæisk arbejdsmarkedsmyndighed
- Ajourføring af reglerne om kræftfremkaldende stoffer og mutagener
- Henstillingen om adgang til social beskyttelse for alle
- Henstillingen om langtidsledighed
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Handlingsplanen for den cirkulære økonomi
- Den eksterne investeringsplan, herunder Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien
- Den ajourførte strategi for bistand til handel
- Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik
- En ny alliance mellem Afrika og EU

Mål 9 for bæredygtig udvikling: Industri, innovation og infrastruktur

- Den fornyede strategi for EU's industripolitik og listen over råvarer af kritisk betydning
- Rundbordsmødet på højt plan om "Industrien 2030"
- Handlingsplanen for den cirkulære økonomi
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Den fornyede dagsorden for forskning og innovation og "Horisont 2020"-programmet, herunder et stort fokusområde vedrørende digitalisering af den europæiske industri
- Samhørighedspolitikken
- Strategien for et digitalt indre marked
- Handlingsplanen for bæredygtig finansiering
- Pakken om ren energi til alle europæere
- Observatoriet for energifattigdom
- Gennemførelse af strategien for virksomhedernes sociale ansvar
- Pakkerne om "et mobilt Europa"
- "Kvinder og transport"
- Connecting Europe-faciliteten
- "European Processor initiative"

- Strategien for lavemissionsmobilitet
- Den eksterne investeringsplan
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien
- En ny alliance mellem Afrika og EU

Mål 10 for bæredygtig udvikling: Mindre ulighed

- Den europæiske søjle for sociale rettigheder og den sociale resultattavle
- Et styrket europæisk semester for samordning af den økonomiske politik og socialpolitikken
- Den europæiske lov om tilgængelighed
- Henstillingen om adgang til social beskyttelse for alle
- Pakken om balance mellem arbejdsliv og privatliv
- Reglerne for gennemsigtige og forudsigelige arbejdsvilkår i EU
- Samhørighedspolitikken
- EU-rammen for de nationale strategier for romaernes integration
- Den europæiske dagsorden for migration
- EU's handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati 2015-2019
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien
- Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik

Mål 11 for bæredygtig udvikling: Bæredygtige byer og lokalsamfund

- EU's dagsorden for byerne
- Strategien for lavemissionsmobilitet
- Den europæiske søjle for sociale rettigheder og den sociale resultattavle
- Den fornyede dagsorden for forskning og innovation og "Horisont 2020"-programmet, herunder et omfattende initiativ vedrørende digital omstilling i intelligente byer og samfund
- Fælles meddelelse om modstandsdygtighed
- Samhørighedspolitikken
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Handlingsplanen for den cirkulære økonomi
- Borgmesteraftalen om klima og energi
- Styrkelsen af EU's katastrofehåndtering (rescEU) og den reviderede EU-civilbeskyttelsesmekanisme
- Handlingsplanen for Sendai-handlingsplanen for katastroforebyggelse 2015-2030
- Den europæiske konsensus om udvikling

- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Prisen EU-byer for fair og etisk handel

Mål 12 for bæredygtig udvikling: Ansvarligt forbrug og ansvarlig produktion

- Handlingsplanen for den cirkulære økonomi, herunder en overvågningsramme og den europæiske interessentplatform for cirkulær økonomi
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Multistakeholderplatformen for fødevarer og madspild
- Nye EU-regler om affald, herunder tiltag vedrørende fødevarer og madspild
- EU's plaststrategi
- Omfattende initiativer inden for rammerne af Horisont 2020 vedrørende landbrugsfødevarer og digitale og bæredygtige omstilling
- En bæredygtig europæisk bioøkonomi: større økonomisk, social og miljømæssig sammenhæng
- Arbejdsplanen for miljøvenligt design og energimærkning
- Den europæiske dagsorden for den kollaborative økonomi
- Gennemførelse af strategien for virksomhedernes sociale ansvar
- Reglerne om konfliktmineraler
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien

Mål 13 for bæredygtig udvikling: Klimaindsats

- Ikrafttrædelsen af Parisaftalen om klimaændringer
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Den klima- og energipolitiske ramme for 2030
- EU's fornyede emissionshandelssystem
- Pakken om ren energi til alle europæere
- Pakkerne om "et mobilt Europa"
- Strategien for lavemissionsmobilitet
- Handlingsplanen for den cirkulære økonomi
- Havforvaltningdagsordenen
- Listen over råvarer af kritisk betydning
- Borgmesteraftalen om klima og energi
- Styrkelsen af EU's katastrof håndtering (rescEU) og den reviderede EU-civilbeskyttelsesmekanisme
- Handlingsplanen for Sendairammen for katastrofeforebyggelse 2015-2030
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan

- Handel for alle-strategien
- Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik

Mål 14 for bæredygtig udvikling: Livet i havet

- EU's plaststrategi
- Den internationale havforvaltningsdagsorden
- EU's strategi for blå vækst
- De nye regler for bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskerflåder
- Forslaget om revision af EU's fiskerikontrolordning
- Bekæmpelse af ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien
- Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik

Mål 15 for bæredygtig udvikling: Livet på land

- Handlingsplanen for natur, mennesker og økonomi
- EU's bestøverinitiativ
- De nye regler om invasive ikkehjemmehørende arter
- De nye regler for økologisk landbrug
- EU's handlingsplan mod ulovlig handel med vilde dyr og planter
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien

Mål 16 for bæredygtig udvikling: Fred, retfærdighed og stærke institutioner

- Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Handel for alle-strategien
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- En ny alliance mellem Afrika og EU
- Den europæiske dagsorden om sikkerhed
- Handlingsplanen om beskyttelse af offentlige steder
- Foranstaltninger til bekæmpelse af ulovligt indhold på nettet
- EU's handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati
- Gennemførelse af strategien for virksomhedernes sociale ansvar
- Den Europæiske Anklagemyndighed

- Reglerne om bekæmpelse af hvidvaskning af penge og bekæmpelse af finansiering af terrorisme
- Reglerne om gennemsigtighed på skatteområdet og foranstaltningerne til bekæmpelse af skatteundgåelse
- Styrkede regler om mistænkte og tiltaltes proceduremæssige rettigheder
- De reviderede regler om skydevåben
- Foranstaltninger til sikring af frie og retfærdige valg til Europa-Parlamentet
- Handlingsplan mod desinformation
- Et styrket europæisk semester for samordning af den økonomiske politik og socialpolitikken
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050

Mål 17 for bæredygtig udvikling: Partnerskaber om bæredygtighedsmålene

- EU's dagsorden om bedre lovgivning
- Multistakeholderplatformen om gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling i EU
- Initiativet vedrørende "næste skridt hen imod en bæredygtig europæisk fremtid"
- Årlig overvågningsrapport om EU's fremskridt hen imod opfyldelse af målene for bæredygtig udvikling
- Den europæiske søjle for sociale rettigheder
- EU's platform for sundhedspolitik
- Det europæiske solidaritetskorps
- Den nye start for social dialog
- Initiativet "Opkræv mere, brug pengene bedre"
- Handlingsplanen for bæredygtig finansiering
- Planen for europæiske eksterne investeringer, herunder Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling
- Listen over råvarer af kritisk betydning
- En ren planet for alle — en langsigtet vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050
- Programmet for internationalt bysamarbejde
- Initiativet om intelligent finansiering af intelligente bygninger
- Et styrket europæisk semester for samordning af den økonomiske politik og socialpolitikken
- Den europæiske konsensus om udvikling
- Den reviderede europæiske naboskabspolitik, EU's udvidelsesstrategi og strategien for landene på Vestbalkan
- Handel for alle-strategien
- Den ajourførte strategi for bistand til handel
- Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik

Bilag II EU's realisering af målene for bæredygtig udvikling

EU er et af verdens bedste steder at bo, og EU's medlemsstater går allerede forrest med hensyn til at gennemføre målene for bæredygtig udvikling. Men intet land i verden har opnået alle vedtagne målsætninger, og en nærmere vurdering af EU's resultater med hensyn til målene for bæredygtig udvikling viser, at der også i EU er behov for en fortsat indsats på alle fronter.

Da de 17 mål for bæredygtig udvikling i De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling hænger tæt sammen og ikke er beregnet til at blive splittet op, er det af afgørende betydning for en vellykket gennemførelse i praksis, at de integreres i alle aktørernes foranstaltninger. Hvis målene skal realiseres, er det vigtigt at skabe en bedre synergi og sammenhæng mellem politikker og udvikle et gunstigt lovgivningsmæssigt, finansielt og adfærdsmæssigt miljø.

Vi må prioritere at gøre vores produktions-, distributions- og forbrugsmønstre mere bæredygtige, bekæmpe klimaændringerne og øge vores indsats for at beskytte havenes økosystemer og biodiversitet, da jordens naturlige systemer, der opretholder livet på jorden, overbelastes mere og mere. Vi er nødt til at intensivere kampen mod fattigdom, social udstødelse, ulighed og kønsskævheder, så vi kan garantere velstand og velfærd for alle, sikre social og politisk stabilitet og opretholde støtten til det europæiske projekt. Vi må fortsat fremme og værne om retsstatsprincippet, demokratiet, de grundlæggende rettigheder, samhandel og et stærkt og regelbaseret multilateralt samarbejde.

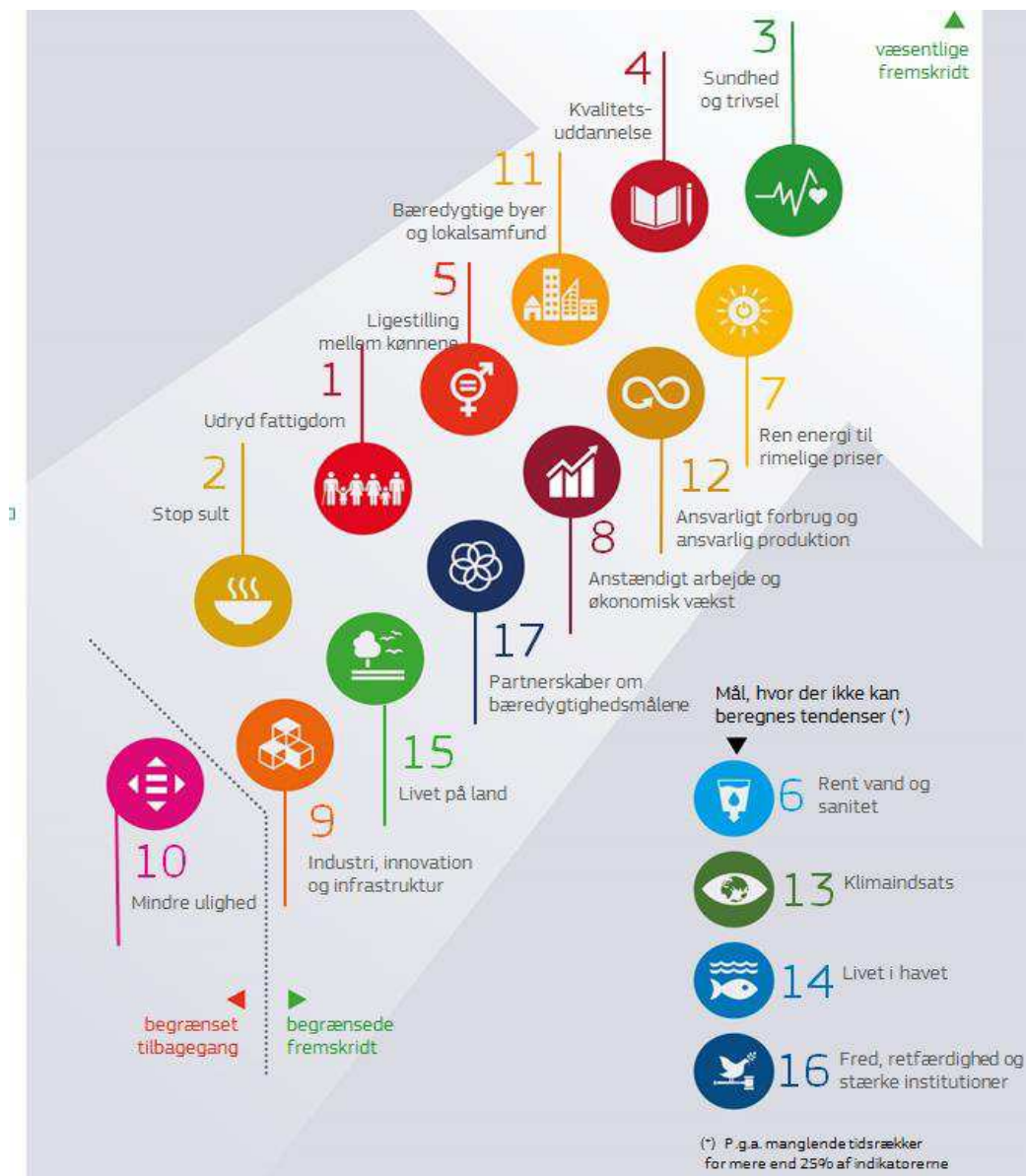
Dette dokument giver et indblik i EU's resultater med hensyn til målene for bæredygtig udvikling. Der gives for hvert af målene en oversigt over, hvor EU befinder sig i dag, hvad udviklingstendenserne viser, og hvor EU ligger på den globale rangliste. Der gives et øjebliksbillede af, hvordan EU forventes at udvikle sig frem til 2030, hvad der vil drive omstillingen til et bæredygtigt Europa, og hvad der eventuelt vil hæmme den. Bæredygtig udvikling skal være et fælles projekt, hvor alle samfundsgrupper deltager. Med dette in mente gives der også adskillige eksempler fra den virkelige verden med henblik på at udbrede god praksis fra flere aktører på forskellige planer.

Hvis man sammenligner på verdensplan, befinder syv EU-27-medlemsstater sig i top 10 på det globale indeks for bæredygtig udvikling, og alle EU-27-medlemsstater befinder sig i top 50 af de 156 lande, der indgik i evalueringen¹. I de seneste fem år har EU som helhed gjort fremskridt med hensyn til næsten alle målene for bæredygtig udvikling. Der er gjort størst fremskridt hen imod mål 3 — Sikre et sundt liv og fremme trivsel i alle aldersgrupper, og mål 4 — Sikre en inkluderende og retfærdig uddannelse af høj kvalitet og fremme af mulighederne for livslang læring for alle, der også begge er blandt de tre højest placerede

¹ I dette afsnit baseres den globale rangliste på "[2018-rapporten med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling](#)", som er udarbejdet af Sustainable Development Solutions Network (SDSN) og Bertelsmann Stiftung, mens tendenserne i EU baseres på 2018-udgaven af Eurostats rapport "[Bæredygtig udvikling i Den Europæiske Union: overvågningsrapport om EU's fremskridt hen imod opfyldelse af målene for bæredygtig udvikling, 2018-udgaven](#)".

bæredygtighedsmål for medlemsstaterne i EU-27 på den globale rangliste. På den globale rangliste opnår EU-27-medlemsstaterne det bedste gennemsnitlige resultat for mål 1 — Udryd fattigdom i alle dens afskygninger overalt. EU har imidlertid bevæget sig længere væk fra mål 10 — Mindske ulighed i og mellem lande, hvor der er betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. Det er vigtigt at bemærke, at fremskridt ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende måls aktuelle status er tilfredsstillende for EU. For eksempel er der gjort betydelige fremskridt hen imod mål 12 — Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre, som dog samtidig er det bæredygtighedsmål, hvor EU-27-medlemsstaterne opnår den næstlaveste gennemsnitlige placering på den globale rangliste, så at der stadig er langt til målet. I gennemsnit opnår EU-27-medlemsstaterne den laveste placering på den globale rangliste for mål 14 — Bevare og på bæredygtig vis udnytte havets og de maritime ressourcer for bæredygtig udvikling.

Øversigt over realisering af bæredygtighedsmålene i EU²

<p>1 NO POVERTY</p> 	<p>Udrydde fattigdom i alle dens afskygninger overalt</p>
<p>Den Europæiske Union i dag</p>	
<p>Øjebliksbillede/kvalitativt overblik</p> <p>Selv om EU fører an på de fleste sociale og beskæftigelsesmæssige områder, står vores samfund stadig over for udfordringer, der skal tages hånd om. Fattigdom hindrer folk i at</p>	

² Eurostat (2018), "Bæredygtig udvikling i Den Europæiske Union: overvågningsrapport om EU's fremskridt hen imod opfyldelse af målene for bæredygtig udvikling, 2018-udgaven"

udnytte deres potentiale fuldt ud, deltage aktivt i samfundet og udøve deres ret til adgang til tjenester af høj kvalitet. Fattigdom har mange dimensioner: det er mere end manglen på en tilstrækkelig indkomst og rummer for eksempel aspekter som materielle afsavn, forskelsbehandling og manglende deltagelse i beslutningstagningen. Fattigdom kan være ved på tværs af generationer. EU har på flere fronter både internt og eksternt sat ind over for fattigdom med bl.a. lovgivningsmæssige indgreb, målrettet finansiering, samordning af politikker, fremme af virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik og social dialog, samtidig med at holde sig inden for sine beføjelser samt overholde nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet. I 2017 var det første gang siden den globale krises udbrud, at antallet af personer, der er truet af fattigdom eller social udstødelse i EU, faldt til under 2008-niveauet: Der er 3,1 millioner færre personer i risikogruppen for fattigdom eller social udstødelse end i 2008 og 10,8 mio. færre end i 2012, hvor tallet var på sit højeste. Det er imidlertid stadig en central udfordring for EU at nå sit mål om senest i 2020 at løfte mindst 20 mio. flere mennesker ud af fattigdom eller social udstødelse end i 2008. Personer i sårbare situationer, såsom børn, unge, personer med handicap, lavtuddannede, arbejdsløse, personer født uden for EU, marginaliserede samfundsgrupper, personer, der bor i husstande med meget lav arbejdsintensitet eller arbejder under usikre ansættelsesforhold, har en højere risiko for at blive ramt af fattigdom eller opleve social udstødelse. Udadtil er EU blandt de største bidragsydere til bekæmpelsen af fattigdom ved hjælp af et sammenhængende sæt af politikker, herunder udviklingssamarbejde, forskellige handelspolitiske instrumenter, udvidelsespolitikker og den europæiske naboskabspolitik. Kernen i den europæiske konsensus om udvikling — rammen for EU's og medlemsstaternes udviklingssamarbejde — er udryddelse af fattigdom, bekæmpelse af forskelsbehandling og ulighed samt sikring af, at ingen lades i stikken. EU's frihandelsaftaler, unilaterale handelspræferencer og den ajourførte strategi for bistand til handel fra 2017 bidrager til bekæmpelsen af fattigdom i udviklingslandene.

Vigtigste tendenser

- De seneste data viser, at 112,9 mio. mennesker eller 22,5 % af EU's befolkning i 2017 var **truet af fattigdom eller social udstødelse**, hvilket vil sige, at de har været udsat for mindst en af følgende situationer: fattigdomsrisiko, alvorlige materielle afsavn eller meget lav arbejdsintensitet. Dette er en fortsættelse af den nedadgående tendens, der begyndte i 2012, da antallet af personer truet af fattigdom eller social udstødelse nåede sit højdepunkt med 123,8 mio. berørte. Kvinder i hele EU har en højere risiko for at blive fattige, primært på grund af kønsbestemte uligheder på arbejdsmarkedet, som opleves hele livet igennem. Andelen af børn, som er truet af fattigdom eller social udstødelse (i alderen 0-17 år), er faldende, men stadig et godt stykke højere end den tilsvarende andel af den almindelige befolkning i de fleste medlemsstater. Inden for EU ses der fortsat markante forskelle fra land til land.
- **Andelen af personer, som er truet af indkomstfattigdom**, steg i flere år som følge af krisen, men lå stille i 2015-2016 (ca. 17,3 %) og faldt i 2017 til 16,9 % af EU's befolkning takket være det igangværende opsving og forbedrede arbejdsmarkedsforhold. Med hensyn til arbejdende fattige blev også 9,6 % af personer i beskæftigelse ramt af fattigdom i 2017. Tallet har stabiliseret sig de seneste fire år, men på et højere niveau end i 2008 (8,6 %).
- **Andelen af personer, som lider alvorlige materielle afsavn**, har været støt faldende, siden den toppede i 2012 med 9,9 %, til den i 2017 faldt til 6,9 % af EU's befolkning og nu ligger under niveauet i 2008 (8,5 %), hvilket svarer til, at omkring 1 ud af 14 personer begrænses af manglende ressourcer, såsom at de ikke er i stand til at betale deres regninger, at opvarme deres bolig tilstrækkeligt eller holde en uges ferie væk fra hjemmet.
- Personer, der er truet af fattigdom, har tendens til at være mere udsat for **boligrelaterede mangler** såsom utætte tage, fugtige vægge eller manglende basale sanitære faciliteter.

Antallet af personer i denne gruppe er faldende og omfattede 13,1 % af EU's befolkning i 2017.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår samtlige EU's medlemsstater over 95 ud af 100 point for mål nr. 1, som således er det bæredygtigheds mål, der har fået flest point blandt EU-medlemsstaterne.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

Der vil fortsat være store udfordringer i 2030, men det forventes, at EU vil have gjort yderligere betydelige fremskridt med hensyn til at bekæmpe fattigdom og social udstødelse. Øget beskæftigelse vil spille en væsentlig rolle, men vil ikke i sig selv kunne løfte alle ud af fattigdom. Det vil kræve en tilpasning til den fremtidige befolkningsudvikling, de nye teknologier og arbejdsformer samt migrations- og klimaudfordringerne at give alle adgang til tilstrækkelig social beskyttelse, sundhedsydelser af høj kvalitet, uddannelse, boliger og sociale ydelser. Der forventes fortsatte fremskridt fra en bred vifte af aktører på alle niveauer, herunder på lokalt, nationalt og europæisk plan. EU's eksterne politikker vil fortsat bidrage til fattigdomsbekæmpelsen i tredjelande.

Muligheder/Positive drivkræfter

Politiske løftestænger knyttet til beskæftigelse og social velfærd (navnlig social beskyttelse og social inklusion, arbejdsmarkedspolitikker, ligestilling mellem kønnene, uddannelses- og kvalifikationsniveau, livslang læring samt sundheds- og langtidspleje), lige adgang til nye teknologier, social innovation, bæredygtig finansiering, multilateralisme, åben og fair handel, samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningskik samt beskatning.

Risici/Negative drivkræfter

Ulige muligheder, et aldrende samfund, ændret husstandssammensætning (f.eks. enkeltpersonshusstande), klimaændringer, tilbageslag for ligestillingspolitikker og -bevægelser, geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, tilbagevenden til økonomisk protektionisme på verdensplan, segmentering på arbejdsmarkedet og jobusikkerhed samt den digitale kløft.

Politiske fokusområder

På EU-plan: Den europæiske søjle for sociale rettigheder udgør på EU-plan den overordnede vejledende ramme for fattigdomsbekæmpelse. De fleste af søjlens 20 principper tager direkte sigte på målene for bæredygtig udvikling vedrørende fattigdom, såsom nedbringelse af fattigdom i alle dens afskygninger, gennemførelsen af nationalt tilpassede beskyttelsessystemer og skabelsen af solide politiske rammer, der fremmer investering i fattigdomsbekæmpelse. Den sociale resultattavle har til formål at følge resultater og tendenser i medlemsstaterne inden for social- og beskæftigelsesområdet, herunder risikoen for at blive ramt af fattigdom eller social udstødelse.

På nationalt plan: Portugal har truffet flere foranstaltninger, der skal styrke den sociale beskyttelse og bekæmpe fattigdom, social udstødelse og ulighed. Den såkaldte "indkomstpakke" yder støtte til husstandsindkomsterne ved at opjustere pensionsbeløbet, genindføre referenceværdien for den sociale og solidariske indkomstordning og ækvivalensskalaer for mindsteindkomster samt hæve de laveste niveauer af børnepenge og familieydelse. Det sociale understøttelsesindeks — en referenceværdi for socialsikringsforanstaltninger — er blevet opjusteret, og mindsteindkomstordningens dækning er blevet udvidet.

På regionalt/lokalt plan: I perioden 2015-2018 har den tyske by München med støtte fra Den Europæiske Socialfond gennemført adskillige initiativer, der skal hjælpe arbejdsløse med at blive integreret på det lokale arbejdsmarked og dermed bidrage til at mindske fattigdom. Initiativerne omfatter "work&act"-projektet, der hjælper arbejdsløse tilbage på arbejdsmarkedet, "power_m"-projektet, der gør kvinder bedre i stand til at vende tilbage på arbejde efter barsel, "guide"-projektet, der tilbyder vejledning til kvindelige iværksættere, og "FIBA"- og "MigraNet"-projekterne, der hjælper migranter med at blive integreret på arbejdsmarkedet.

På virksomhedsplan: Naturgy, et el- og gasselskab i Spanien, har indført deres "Energy Vulnerability Plan" til beskyttelse af sårbare kunder. På det sociale område har planen til formål at anvende nye private virksomheder som katalysatorer i bekæmpelsen af fattigdom og støtte sociale aktører med at bekæmpe social udstødelse.

På civilsamfundsplan: Det europæiske mindsteindkomstnetværk (European Minimum Income Network) skaber opmærksomhed omkring behovet for passende mindsteindkomstydelse, der sikrer folk et værdigt liv igennem hele livet, og effektiv adgang til varer og tjenester, der kan understøtte dette. Netværket samler forskellige organisationer, eksperter, fagfolk, akademikere og andre aktører inden for bekæmpelsen af fattigdom og social udstødelse.

	<p>Stoppe sult, opnå fødevarerikkerhed og forbedret ernæring samt fremme bæredygtigt landbrug</p>
<p>Den Europæiske Union i dag</p>	
<p>Øjebliksbillede/kvalitativt overblik</p> <p>Det er en prioritet for EU at opnå en sikker og sund ernæring og garantere produktivitet og bæredygtighed inden for landbrug, fiskeri og akvakultur. EU hjælper gennem sine politikker landbrugere og fiskere med at imødekomme fødevarerbehovet og tilbyde befolkningen en stabil forsyning af bæredygtige, sikre fødevarer af høj kvalitet og til en overkommelig pris. I lyset af udfordringerne vedrørende klimaændringer og befolkningstilvækst er bæredygtighed og ernæringsfølsomme systemer inden for landbrug, fiskeri og akvakultur af afgørende betydning for, at forbrugerne nu og i fremtiden garanteres en konstant forsyning af sikre og sunde fødevarer. EU's eksport er i den sammenhæng en væsentlig bidragsyder til den globale fødevarerforsyning. Med en fødevarerproduktion, som over det sidste årti har været fortsat stigende, om end i et langsommere tempo end tidligere, træffes der også foranstaltninger for at opnå bedre resultater på miljø- og klimaområdet inden for landbrug, fiskeri og akvakultur med henblik på at sikre bæredygtighed på lang sigt og samtidig tage hensyn til virkningerne for tredjelande. I modsætning til andre af verdens regioner, der trues af sult, er EU's centrale ernæringsproblemer overvægt og fedme samt mangel på mikronæringsstoffer. På verdensplan lever to tredjedele af verdens fattige i landdistrikterne og afhænger af landbrug som eksistensgrundlag. EU har i sit udviklings samarbejde konstant prioriteret fødevarer- og ernæringsikkerheden højt og lægger navnlig i sine handelsforbindelser samt naboskabs- og udvidelsespolitikker vægt på fødevarerikkerhed, bæredygtigt landbrug og fiskeri. Som verdens største bidragsyder af humanitær fødevarerbistand til ofre for fødevarerkriser overalt i verden investerer EU massivt i at imødekomme behovet i de lande, der er i fare for at blive ramt af hungersnød.</p>	
<p>Vigtigste tendenser</p>	

- **Fedme** er et væsentligt sundhedsproblem i EU: I 2014 led 15,9 % af den samlede voksne befolkning af fedme. I Europa rammer fedme i uforholdsmæssig høj grad ældre og lavtuddannede. Problemet er mere alvorligt, hvis overvægt medregnes, eftersom det i så fald berører lidt over 50 % af EU's samlede voksne befolkning, og situationen forventes at forværres i de kommende år.
- **Den europæiske landbrugssektor** er nødt til at blive **økonomisk bæredygtig**, hvis den skal overleve på lang sigt. Faktorindkomsten i landbruget pr. årsarbejdsenhed — indikator for arbejdskraftens produktivitet — har været svagt stigende i EU og ligger i øjeblikket 21,6 % over niveauet fra 2010. Der er dog betydelige forskelle på de forskellige medlemsstater.
- I perioden 2005-2017 steg **den økologiske andel** af det samlede landbrugsareal næsten til det dobbelte, fra 3,6 % til 7,0 %. Det samlede økologiske landbrugsareal i EU-28 (dvs. fuldt ud omlagte arealer samt arealer under omlægning) var mere præcist på knap 12 mio. ha i 2016. Værdien af **detailmarkedet for økologi** i EU var i 2016 på 30,7 mia. EUR, idet væksten i detailsalget steg 12 % fra 2015 til 2016.
- Flere af de indikatorer, der måler **landbrugets negative miljøpåvirkning**, viser enkelte positive tendenser, men i de seneste år også en bekymrende udvikling på flere områder, herunder et øget forbrug af pesticider i visse dele af Europa og et fortsat højt forbrug af antimikrobielle stoffer (i EU anvendes 70 % af de antimikrobielle stoffer til dyr, der indgår i fødevarerproduktionen), og der er ikke sket væsentlige fremskridt med hensyn til at bremse den generelle nedgang i biodiversiteten.
- **Landbrugets drivhusgasemissioner** har siden 2010 været svagt stigende, men ligger dog stadig langt under niveauet fra 1990. Stigningen kan skyldes den øgede produktivitet og produktion i landbrugssektoren.
- Der ses et fald i den andel af EU's landareal, som er i fare for alvorlig **jorderosion**, hvilket delvis skyldes obligatoriske krydsoverensstemmelsesforanstaltninger i henhold til EU's fælles landbrugspolitik. Andelen af det landareal, der udsættes for naturlig erosion, og som skønnes at være truet af alvorlig jorderosion som følge af vand, faldt fra 6,0 % til 5,2 % i perioden 2000-2012.
- **EU's akvakultursektor** har løbende opnået bedre resultater i perioden 2014-2016. I 2016 afsatte EU's akvakultursektor 1,4 mio. ton fisk og skaldyr til en værdi af knap 5 mia. EUR, hvilket i perioden 2014-2016 svarer til en årlig volumenstigning på 2,2 % og en årlig værdistigning på 3,1 %. Der ses også en stigende omstilling fra konventionel til økologisk akvakultur.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 14 af EU's medlemsstater mere end 70 ud af 100 point for mål nr. 2. 13 EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

EU forventes fremadrettet at gøre løbende fremskridt med hensyn til at udrydde sult og fremme en bæredygtig praksis. I "EU Agricultural Outlook 2030"-rapporten forventes der ikke at opstå væsentlige mangler i EU's fødevarerikkerhed, hvis der ikke indtræffer større markedsforstyrrelser. Fødevarerikkerhedspolitikken sikrer et højt niveau af fødevarerikkerhed samt dyre- og plantesundhed inden for EU og er samtidig garanti for et effektivt indre marked. Der vil dog altid være en vis usikkerhed, hvorfor udvalgte risici overvåges. Indfrielsen af dette bæredygtigheds mål vil i høj grad afhænge af en højere bevidsthed blandt industrien, de ikke-statslige organisationer, myndighederne og borgerne om de sociale, kommercielle og personlige afgørende faktorer i forbindelse med usund kost og dens konsekvenser for både folkesundheden og de offentlige budgetter. I den sammenhæng kan

den igangværende indsats for at ændre fødevarers sammensætning spille en vigtig rolle i vores håndtering af overvægt og fedme og deres økonomiske virkninger. Et godt resultat forudsætter også, at borgerne informeres om, hvordan de bruger nye teknologier eller løser nye udfordringer. Et stærkt samfundsmæssigt engagement på alle planer (foreninger, regeringer, det private erhvervsliv, forskere og sundhedsekspertter) vil være af afgørende betydning for at forbedre fødevarerens miljø- og sundhedsmæssige indvirkning, indkredse bedste praksis, forvalte fødevareressourcerne effektivt, reducere madspild osv. Investeringer i et mere bæredygtigt landbrug vil også bidrage positivt til en forbedret forsyningsikkerhed, som er nødvendig for at kunne løse udfordringer som den globale befolkningstilvækst eller klimaændringerne. Borgerne vil nyde godt af en integreret bekæmpelse af skadegørere eller af fødevarer med optimal næringsværdi, da det vil bidrage til at øge deres velfærd og dermed deres livskvalitet.

Muligheder/Positive drivkræfter

Samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, ændret adfærd, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, bæredygtige fødevarerensystemer, nye teknologier, kunstig intelligens, forskning og innovation, fokus på robuste samfund, uddannelse, offentlige og private investeringer samt åben og fair handel.

Risici/Negative drivkræfter

Fattigdom, uligheder på social- og sundhedsområdet, en aldrende befolkning, geopolitisk ustabilitet, klimaændringer og tab af biodiversitet, ukontrollerede dyresygdomme, planteskadegørere og forurenende stoffer.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: Partnerskabet mellem EU og Afrika om fødevarer- og ernæringsikkerhed og bæredygtigt landbrug, der blev indgået i april 2016, fremmer forsknings- og innovationssamarbejde omkring bæredygtig intensivning, landbrug og fødevarerensystemer vedrørende ernæring samt landbrugsmarkeder og handel.

På EU-plan: Den moderniserede og forenklede fælles landbrugspolitik har til formål at bidrage mest muligt til gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling. Kommissionens forslag til det næste flerårige budget for perioden 2021-2027 fremhæver udtrykkeligt målet om yderligere at forbedre den bæredygtige udvikling inden for landbruget, fødevarerens sektoren og landdistrikterne.

På nationalt plan: Hensigten med det nationale program for diversitet af dyrkede planter er at stille et fleksibelt værktøj til rådighed med henblik på at bevare og anvende Sveriges planterigdom på intelligent og bæredygtig vis. Frø og andre gamle plantesorter indsamles i hele Sverige og opbevares i Nordisk Genbank. Programmet genindfører gamle kulturplanter på markedet.

På regionalt/lokalt plan: Programmet for udvikling af landdistrikter på det portugisiske fastland for perioden 2014-2020 fremmer investeringer i landbruget med henblik på at øge kapaciteten og dermed generere merværdi, øge produktiviteten, fremme en mere effektiv ressourceudnyttelse og støtte den produktive og sociale struktur i landdistrikterne.

På virksomhedsplan: Grupo Cooperativo Cajamar-foretaget i Spanien er del af TomGEM-projektet, der udvikler nye strategier til at opnå et konstant højt udbytte i frugt- og grøntproduktion ved høje temperaturer. Formålet med projektet er at bestemme en lang række genetiske ressourcers fænotype for at finde frem til forædlede sorter/genotyper med stabilt udbytte og afdække de gener, der kontrollerer blomstringsinduktion, pollenfertilitet og frugtsætning.

På civilsamfundsplan: "Baltic-Friendly Agriculture" er en række workshops arrangeret af WWF Polen under ledelse af landbrugsrådgivningscentret i Brwinów. Initiativet har gjort det muligt for landbrugerne at få øget kendskab til metoder, der kan nedbringe tabet af kvælstof- og fosforforbindelser fra landbrugsbedrifter, der bidrager til vandforurening.

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Sikre et sundt liv og fremme trivsel i alle aldersgrupper

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

Sundhed er et grundlæggende menneskeligt behov, og EU har gjort betydelige fremskridt med at afhjælpe ulighederne på sundhedsområdet og de deraf følgende sociale og miljømæssige faktorer med betydning for folkesundheden. Et godt helbred spiller ikke kun en vigtig rolle på det personlige plan som en vigtig medvirkende faktor til livskvalitet, trivsel og social deltagelse, men bidrager også til en bæredygtig europæisk økonomi. Universel sundhedsdækning er et vigtigt politisk mål for EU og medlemsstaterne, da den både er en af målsætningerne i EU's charter om grundlæggende rettigheder og er en af de rettigheder, der anerkendes i den europæiske søjle for sociale rettigheder. Patienters adgang til sundhedsydelser til overkommelige priser forbliver sammen med effektivitet og finanspolitisk bæredygtighed de vigtigste politiske mål, der drøftes i EU-sammenhæng i forbindelse med reformer af sundhedssystemet. Tobak og overdrevent alkoholforbrug, overvægt, manglende motion, overførbare sygdomme og psykiske problemer såsom depression og selvmord fortsætter imidlertid med at indvirke negativt på folkesundheden og skaber sammen med demografiske og sociale forandringer yderligere byrder for EU's sundhedssystemer. EU støtter medlemsstaterne ved f.eks. at minimere risikofaktorerne ved ikkeoverførbare sygdomme, udveksle god praksis, sikre adgang til sundhedsydelser af høj kvalitet, øge kapaciteten til at forebygge og håndtere globale sundhedstrusler såsom antimikrobiel resistens samt investere i forskning og innovation. På internationalt plan fremmer EU's udviklingsbistand universel adgang til sundhedsydelser af høj kvalitet. I overensstemmelse med den europæiske konsensus om udvikling bidrager EU til at styrke alle dele af sundhedssystemet og de videre fremskridt i retning af en universel sundhedsdækning.

Vigtigste tendenser

- **Europæerne lever længere end nogensinde før**, og tendensen forventes at fortsætte. I 2016 var den forventede levetid i EU 81 år, hvilket er en stigning på 3,3 år i forhold til 2002.
- **En usund livsstil** har negative konsekvenser for folkesundheden, produktiviteten og de offentlige budgetter. Antallet af rygere blandt personer på 15 år eller derover faldt i 2017 til 26 %. I 2014 var over halvdelen af EU's voksne befolkning imidlertid stadig ramt af overvægt.
- I 2017 berettede 1,6 % af EU's befolkning om **uopfyldte behov for lægebehandling**, mens tallet i 2011 var 3,4 %. Omkostninger og lange ventelister er de vigtigste grunde til de uopfyldte medicinske behov.
- Antallet af personer under 65, der døde som følge af **ikkeoverførbare sygdomme** faldt støt mellem 2002 og 2015. Imidlertid udgør ikkeoverførbare sygdomme op til 80 % af

sundhedsudgifterne. Det er dog stadig kun ca. 3 % af sundhedsbudgetterne, der bruges på forebyggelse. Antallet af dødsfald i EU som følge af **HIV, tuberkulose og hepatitis** faldt ret konstant i perioden 2002-2015. **Det anslås, at antimikrobiel resistens** er skyld i 33 000 årlige dødsfald i EU, hvilket koster 1,5 mia. EUR om året i sundhedsudgifter og produktivitetstab.

- I EU faldt antallet af personer, der er udsat for **luftforurening** med finpartikler i byområder, med næsten 20 % i perioden 2010-2015. Luftforurening er dog stadig den største miljørelaterede årsag til for tidlig død. Hvert år dør over 400 000 EU-borgere for tidligt som følge af dårlig luftkvalitet, og flere millioner lider af luftvejs- og hjerte-kar-sygdomme, der skyldes luftforurening.
- Trafiksikkerheden i EU er forbedret betydeligt i de seneste årtier. EU er blevet den sikreste region i verden med 49 trafikdræbte pr. en million indbyggere. Således faldt antallet af trafikdræbte i EU med 43 % i perioden 2001-2010 og med yderligere 20 % i perioden 2010-2017.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 18 af EU's medlemsstater mere end 90 ud af 100 point for mål nr. 3. 11 EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20. Samlet set er mål nr. 3 blandt de tre bæredygtighedsmål, hvor EU-medlemsstaterne har opnået flest point.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

Sundhedssystemerne er nødt til at være tilgængelige og effektive samt modstandsdygtige over for udviklingen fremover, hvis de fortsat skal sikre universel sundhedsdækning i EU. Det bliver nødvendigt at skifte til en model, der lægger større vægt på sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme, retter sig mere mod den enkelte og udnytter de digitale teknologier, samt at styrke den primære sundhedspleje og udvikle patientcenteret integreret pleje. Det er derudover vigtigt at mindske udbuddet af og efterspørgslen efter ulovlig narkotika. EU's ledere er stadig fast besluttet på at bekæmpe både overførbare og ikkeoverførbare sygdomme samt antimikrobiel resistens. Der gøres en stor indsats for at fremme en bredere indførelse af valideret bedste praksis. EU har for perioden 2020-2030 sat sig nye delmål om at nedbringe antallet af trafikdræbte med 50 % og halvere antallet af alvorligt kvæstede.

Muligheder/Positive drivkræfter

Samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, ændret adfærd, en sundere befolkning og arbejdsstyrke, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, forebyggelse og sundhedsfremme, forskning og innovation, nye teknologier, digital omstilling af sundheds- og plejesektoren, fokus på robuste samfund, uddannelse, offentlige og private investeringer samt åben og fair handel.

Risici/Negative drivkræfter

Fattigdom, uligheder på social- og sundhedsområdet, biologiske trusler, klimaændringer og miljørisici, den finanspolitiske holdbarhed påvirket af en aldrende arbejdsstyrke og omkostningsinflation forbundet med nye teknologier og socioøkonomiske risici, en aldrende befolkning, sundhedsskadelige vaner, geopolitisk ustabilitet og trusler mod sundhedssikkerheden.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: EU bidrog til partnerskabsprogrammet med WHO om universel sundhedsdækning, der skal styrke sundhedssystemerne i mere end 35 partnerlande, og bakker sammen med FN op om behovet for og en forbedret adgang til familieplanlægning, mindre skadelige traditionelle skikke og kønsbaseret vold.

På EU-plan: Med hensyn til antimikrobiel resistens har EU vedtaget en ambitiøs "One Health-handlingsplan" med det formål at bevare muligheden for en effektiv behandling af infektioner hos mennesker og dyr. Handlingsplanen indeholder retningslinjer for hensigtsmæssig anvendelse af antimikrobielle stoffer inden for sundhedsområdet, den fremmer forskning i nye antimikrobielle stoffer, vacciner og diagnosemetoder, ansporer til yderligere innovation, giver input til videnskabsbaserede politikker og lovforanstaltninger samt bidrager til at lukke nuværende vidensgab. På forebyggelsesområdet bliver valideret bedste praksis gennemført i større målestok i tæt samarbejde med EU's medlemsstater.

På nationalt plan: I den offentlige sundhedssektor i Den Slovakiske Republik er der etableret et net af almene og specialiserede centre for sundhedsrådgivning, der yder rådgivning baseret på en undersøgelse af de vigtigste personlige risikofaktorer (såsom rygning, ernæring, fysisk aktivitet eller stress). Centrene har derudover til formål at oplyse og få flere til at gå til sundhedsscreeninger og forebyggende undersøgelser.

På regionalt/lokalt plan: I 2011 iværksatte den tværkommunale naturbeskyttelsesorganisation i Luxembourg projektet "Smag på naturen — spis regionalt, økologisk og fair". Projektet sigter mod at indføre bæredygtig mad i skolernes kantiner i de 33 deltagende kommuner samt skabe økonomiske muligheder for de af regionens landbrugere, som går ekstra langt for at beskytte miljøet. Landbrugere, der ønsker at deltage i projektet, skal ud over de kriterier, der skal garantere en almen miljø- og dyrevelfærdsbeskyttelse, anvende 5 % af deres landbrugsjord til beskyttelse af biodiversitet. Skolernes kantinepersonale tilbydes specifikke uddannelseskurser: "Mød producenterne", sunde fødevarer, sæsonbestemte menuer, udviklingslandene samt fødevarernes indvirkning på klimaet.

På virksomhedsplan: Med støtte fra Bill and Melinda Gates Foundation vandt CureVac GmbH fra Tyskland EU's første incitamentspris for innovation for de fremskridt, virksomheden havde gjort hen imod en ny teknologi til at holde vacciner stabile ved enhver omgivende temperatur.

På civilsamfundsplan: I Polen har NGO'er inden for rammerne af det nationale sundhedsprogram skabt et onlineforum og gennemført oplysningskampagner samt udviklet screeningsværktøjer til måling af stemningsforstyrrelser, rådgivningsmateriale vedrørende psykiske problemer, radioprogrammer, publikationer og vejledningsfilm.

4 QUALITY EDUCATION

Sikre en inkluderende og retfærdig uddannelse af høj kvalitet og fremme af mulighederne for livslang læring for alle

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

I opbygningen af et fremtidigt Europa, som er bæredygtigt, robust, konkurrencedygtigt og sammenhængende, spiller uddannelse, erhvervsuddannelse og livslang læring en vigtig rolle, da folk derigennem bliver i stand til at udleve deres fulde potentiale. Uddannelse og undervisning er hele livet igennem vigtige aspekter af den menneskelige udvikling og vigtige drivkræfter for vækst, beskæftigelse og social samhørighed. Uddannelsesniveautet stiger støt blandt unge i Europa. EU er på vej til at nå Europa 2020-målene om færre unge, der forlader skolen tidligt, og flere, der færdiggør en videregående uddannelse. Der er gjort pæne fremskridt med hensyn til deltagelse i dagtilbud, mens der stadig er behov for at rette op på de dårlige resultater inden for matematik, naturvidenskab og læsning, digitale færdigheder og voksnes deltagelse i læring. Unge med handicap eller med indvandrerbaggrund opnår et væsentligt lavere uddannelsesniveau. Personer med kort skolegang og lavtuddannede unge møder særligt alvorlige udfordringer på arbejdsmarkedet. På internationalt plan får mange af EU's partnerlande hjælp til at styrke deres uddannelsessystemer gennem bilaterale støtteprogrammer, der lægger vægt på bedre adgang for navnlig piger og marginaliserede grupper til en god grunduddannelse i lavindkomstlande samt ustabile og konfliktramte lande.

Vigtigste tendenser

- Andelen af **unge, der forlader skolen tidligt**, er faldet støt siden 2002. Faldet fra 17 % til 10,6 % i perioden 2002-2017 er et stort skridt på vejen mod det overordnede "Europa 2020"-mål på 10 %.
- Det **overordnede "Europa 2020"-mål om, at 40 % af personerne i aldersgruppen 30-34 år skal have gennemført en videregående uddannelse**, er praktisk taget indfriet (39,9 % i 2017).
- Siden 2003 har flere og flere børn **deltaget i dagtilbud**. EU's mål om, at 95 % af alle børn mellem 4 år og den skolepligtige alder deltager i førskoleundervisning, blev indfriet i 2016, selv om der fortsat er forskelle fra land til land.
- EU har også fastsat et mål om at få **andelen af 15-årige, der klarer sig dårligt i læsning, matematik og naturvidenskab, ned under 15 % senest i 2020**. Andelen af elever, der klarer sig dårligt i alle tre færdigheder, varierer meget på tværs af medlemsstaterne. EU halter samlet bagefter på alle tre områder og er — ifølge de senest tilgængelige data fra 2015 — gået et skridt tilbage i forhold til 2012-resultatet (naturvidenskab: 20,6 %, +4,0 procentpoint, læsning: 19,7 %, +1,9 procentpoint, matematik: 22,2 %, +0,1 procentpoint).
- I 2017 havde 57 % af EU's befolkning i aldersgruppen 16-64 år som minimum **grundlæggende digitale færdigheder**.
- **Beskæftigelsesfrekvensen for nyuddannede** steg i perioden 2015-2017 fra 76,9 % til 80,2 %, hvilket ligger tæt på EU's mål på 82 %.
- Andelen af **unge, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse**, har været faldende siden 2012, hvor den med 13,2 % var på sit højeste, og var i 2017 faldet til 10,9 %.
- **Andelen af voksne** (i aldersgruppen 25-64 år), der deltager i læring, var i 2017 på 10,9 %, hvilket er langt under målet om, at mindst 15 %.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 16 af EU's medlemsstater mere end 90 ud af 100 point for mål nr. 4. Syv EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20. Mål nr. 3 blandt de tre bæredygtigheds mål, hvor EU-medlemsstaterne gennemsnitligt har opnået flest point.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

Stigningen i de unges uddannelsesniveau forventes at fortsætte som følge af

befolkningsudviklingen, politiske reformer og strukturelle ændringer på arbejdsmarkedet. I 2030 vil det europæiske uddannelsesområde være veletableret, og der vil forhåbentlig ikke være nogen grænser eller hindringer for inklusiv læringsmobilitet og inklusivt akademisk samarbejde. Alle unge uanset deres socioøkonomiske baggrund har ret til bedre uddannelse og derigennem flere og bedre færdigheder. Inklusiv uddannelse og livslang læring forventes yderligere at resultere i, at færre forlader skolen tidligt, og flere deltager i læring på alle niveauer. Et arbejdsmarked i forandring forventes også at medføre, at flere voksne deltager i uddannelse. Borgerne vil kunne opnå validering af de færdigheder, de udvikler ved siden af den formelle uddannelse. Alle uddannelsesudbud vil rumme et stærkere element af arbejdsbaseret læring og et tættere samarbejde med erhvervslivet og civilsamfundet. Det vil fortsat være vigtigt at øge indsatsen for at integrere uddannelse i bæredygtig udvikling i læseplaner på alle uddannelsesniveauer.

Muligheder/Positive drivkræfter

Samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, ændret adfærd, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, forskning og innovation, digitale teknologier og onlineplatforme, kunstig intelligens, et arbejdsmarked i forandring, behov for nye færdigheder samt fokus på bæredygtige og robuste samfund.

Risici/Negative drivkræfter

Ulige muligheder, fattigdom, lave offentlige og private investeringer, færdigheds- og kompetencemismatch samt øget vidensgab.

Politiske fokusområder

På EU-plan: Kommissionen efterlever det første princip i den europæiske søjle for sociale rettigheder ved at koordinere den nye dagsorden for færdigheder i Europa og samarbejde med medlemsstaterne om inden 2025 at skabe et europæisk uddannelsesområde. Målet er at gøre uddannelsessystemerne mere inklusive og i højere grad baseret på livslang læring og drevet af innovation. Foranstaltninger, der i 2018 blev fremlagt i forbindelse med et europæisk uddannelsesområde inden 2025, skal bidrage til automatisk gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og studieophold i udlandet, nøglekompetencer, digitale færdigheder, fælles værdier og inklusiv uddannelse, dagtilbud af høj kvalitet samt bedre sprogindlæring og sprogundervisning.

På nationalt plan: I 2016 iværksatte Slovenien et program, der skal forbedre undervisningskvaliteten og læringsoplevelsen ved at gøre det muligt for lærere og mentorer at øge deres viden, færdigheder og kompetencer gennem jobrotation. Programmet, der løber frem til 2022, er blevet tildelt et budget på 1,65 mio. EUR, hvoraf 1,32 mio. EUR kommer fra Den Europæiske Socialfond.

På regionalt/lokalt plan: I regionen Veneto, Italien, finansiere Den Europæiske Socialfond et initiativ, der giver voksne uden kvalifikationer på ungdomsuddannelsesniveau, herunder personer med lavere erhvervs kvalifikationer, som der ikke længere er brug for på arbejdsmarkedet, mulighed for at få kreditanerkendelse af deres tidligere erhvervs erfaring eller uddannelse og starte på et individuelt tilrettelagt uddannelsesforløb.

På virksomhedsplan: I Frankrig blev der i 2018 undertegnet en treparts aftale om at åbne et inklusivt læringscenter for unge og for voksne handicappede i regionen Nouvelle-Aquitaine. 12 lærlinge med handicap vil blive uddannet inden for elektronik- og elsektoren samt den elektrotekniske sektor. Halvdelen vil blive uddannet i elektricitetsvirksomheden Enedis, mens resten vil blive uddannet i virksomheder, der er tilpasset handicappede.

På civilsamfundsplan: ToekomstATELIERdelAvenir (alias TADA) tilbyder supplerende, frivillig og samfundsorienteret uddannelse til udsatte teenagere fra dårligt stillede kvarterer i

Bruxelles, Belgien. Formålet er at øge de unge deltageres ressourcer, forebygge manglende motivation og de negative konsekvenser heraf (såsom skoletræthed, tidligt skolefravald, kriminalitet, arbejdsløshed og ekstrem radikaliserings) og bidrage til øget integration og social samhørighed.

Opnå ligestilling mellem kønnene og styrke alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

EU er blandt verdens førende inden for ligestilling mellem kønnene, og der er de seneste årtier sket fremskridt på området. Dette er et resultat af lovgivning om ligebehandling, integrering af kønsaspektet og specifikke foranstaltninger, der skal fremme kvinders rettigheder og ligestilling mellem kønnene. Der er kommet flere kvinder i arbejde i EU, og de er sikret en bedre uddannelse. Alligevel er kvinder stadig overrepræsenteret i lavtlønssektorer og underrepræsenteret i betydningsfulde stillinger. De kønsbestemte forskelle med hensyn til indkomst- og karriereudvikling medfører ofte ringere pensionsrettigheder for kvinder. Det er stadig påkrævet og muligt at foretage yderligere forbedringer. En særlig Eurobarometerundersøgelse i 2017 viste, at den generelle befolkning i EU støtter bredt op om ligestilling mellem kønnene: Ligestilling mellem kønnene har personlig betydning for 84 % af Europas borgere (herunder for 80 % af mændene). På internationalt plan integrerer EU kønsaspektet i sine eksterne politikker, lige fra handelsinstrumenter til den europæiske konsensus om udvikling og EU's naboskabs- og udvidelsespolitikker.

Vigtigste tendenser

- Det Europæiske Ligestillingsinstituts ligestillingsindeks (2017) understreger, at der det seneste årti er sket en generelt positiv, omend langsom udvikling hen imod ligestilling mellem mænd og kvinder. Den største forbedring er sket på området magt (f.eks. beslutningstagning inden for den private og offentlige sektor), mens uligheden mellem kønnene steg på området tid (f.eks. husligt arbejde, fritid og ulønnet pleje). Medlemsstaternes resultater varierer meget. De fleste medlemsstater får et højere samlet pointtal end i 2005. Nogle få medlemsstaters samlede pointtal er stagneret eller endda faldet en smule.
- **Forskellen i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens** lå i 2017 under 12 procentpoint på EU-plan, hvilket er betydeligt lavere end i 2008, hvor den nåede op på 15,1 procentpoint. Denne forbedring skyldes i vidt omfang en stigende beskæftigelse blandt kvinder. Manglen på disponible og tilgængelige formelle pasningsordninger af høj kvalitet, navnlig for små børn, er en af de største hindringer for, at kvinder kommer ud på arbejdsmarkedet. I 2016 blev kun 32,9 % af alle børn i alderen 0-3 år passet i formelle uddannelses- og plejetjenester, hvilket er en stigning fra 28 % i 2008.
- Den **kønsbestemte lønforskel** er faldet en smule i løbet af de seneste år. I 2016 var kvinders gennemsnitlige bruttotimeløn 16,2 % lavere end mænds. Med en **kønsbestemt forskel i pension** på 36,6 % vokser denne kløft kun yderligere efter pensionering.
- Hvad angår **ligestilling mellem kønnene i europæisk politik**, steg andelen af kvinder i de nationale parlamenter fra 20,9 % til 29,7 % i perioden 2004-2018.
- I 2017 var en fjerdedel af **bestyrelsesposterne i de største børsnoterede selskaber** besat af

kvinder. Mellem 2003 og 2017 steg dette tal næsten fast med 16,8 procentpoint om året.

- Den tid, som kvinder og mænd i EU anvender **på pleje, husligt arbejde og sociale aktiviteter**, er mere ulige fordelt nu end for 10 år siden. Mens ligestillingen således er gået tilbage i 12 medlemsstater, konstateres der forbedringer i otte medlemsstater.
- En ud af tre kvinder i Europa har oplevet **fysisk og/eller seksuel vold** efter det fyldte 15. år.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 11 af EU's medlemsstater mere end 80 ud af 100 point for mål nr. 5. 11 EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

Hvis vi skal nå længere med at opnå ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders og pigers stilling, kræver det forpligtelse, flere midler og en vedvarende indsats af aktører på alle planer, fra hver enkelt husstand til EU-institutionerne. Lovgivningsmæssige incitamenter er vigtige for at fremskynde disse fremskridt, men ligestilling mellem kønnene afhænger i høj grad af kulturelle og etiske værdier og af, hvordan samfundet udvikler og forandrer sig. I 2030 kan vi forvente, at EU har gjort yderligere fremskridt med hensyn til at styrke kvinders økonomiske stilling, opnå ligevægt mellem kønnene i beslutningstagningen og bekæmpe vold mod kvinder og piger. Den kulturelle og politiske udvikling og de fremtidige lovgivningsmæssige foranstaltninger er afgørende for gennemførelsen og omfanget af disse fremskridt.

Muligheder/Positive drivkræfter

Samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, ændrede sociale normer, ændret adfærd, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningskik, formel børnepasning, afbalancerede familieorlovsordninger, fleksible arbejdsformer, et afbalanceret uddannelsessystem, adgang til nye teknologier og forbedring af kvinders IT-færdigheder samt åben og fair handel.

Risici/Negative drivkræfter

Ulige muligheder, modreaktion mod fremskridt, færdigheds- og kompetencemismatch, sikkerhedstrusler, tilbagevenden til økonomisk protektionisme på verdensplan.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: I 2015 vedtog EU sin anden handlingsplan for ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status i forbindelserne udadtil (2016-2020). Kommissionen iværksatte i september 2017 EU's og FN's fælles Spotligt-initiativ for at gøre en ende på vold mod kvinder og piger.

På EU-plan: Kommissionen vedtog i 2015 en strategisk indsats for ligestilling mellem kønnene 2016-2019. Den strategiske indsats er rammen for Kommissionens løbende arbejde med at fremme ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders stilling samt fokusere på følgende fem prioriterede områder: 1) styrkelse af kvindernes deltagelse på arbejdsmarkedet og deres økonomiske uafhængighed, 2) mindskelse af de kønsbestemte løn-, indtjenings- og pensionsforskelle, 3) fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd i beslutningsprocesser, 4) bekæmpelse af kønsbaseret vold, samt 5) fremme af ligestilling mellem kønnene og kvinders rettigheder overalt i verden. I det strategiske engagement anføres det desuden, at der tages hensyn til ligestilling mellem kønnene i alle EU's politikker og finansieringsprogrammer.

På nationalt plan: Danmark klarer sig generelt godt på ligestillingsområdet. Danske kvinder er generelt udearbejdende og kan takket være landets gode forhold vedrørende forældreorlov og offentligt støttet børnepasning forfølge en karriere samtidig med at stifte familie. Ligestilling mellem kønnene gavner også de danske mænd. Sammenlignet med mange andre lande kan de bruge mere tid med deres familier. Forældreorlov efter et barns fødsel kan deles af forældrene, og relativt korte arbejdsdage medfører, at det ofte er faderen, der henter børn i daginstitutioner eller dagpleje.

På regionalt/lokalt plan: Frankrig har indført et system med binomiale kandidater til departementsvalg, hvor man stemmer på en gruppe af kvindelige og mandlige kandidater. Dette sikrer en ligelig kønsfordeling på departementsplan og er med til at etablere delte stillinger inden for regionalpolitisk beslutningstagning, idet politikerne deles om ansvaret og får bedre muligheder for at opnå balance mellem arbejdsliv og privatliv.

På virksomhedsplan: GründerRegio M e.V., som er delvist finansieret af Den Europæiske Socialfond, yder uddannelse, rådgivning og netværksmuligheder til kvindelige iværksættere i München. Initiativet er rettet mod kvinder over 50 og kvinder, der vender tilbage til arbejdsmarkedet efter en periode som hjemmegående mødre. Projektet "guide" har støttet omkring 5 000 kvindelige iværksættere, hvoraf 56 % har startet egen virksomhed.

På civilsamfundsplan: To bulgarske organisationer kører projektet "Career ROCKET". Lærere, skoleledere og skolernes erhvervsvejledere uddannes til at inddrage ligestilling mellem kønnene i alle fag på overbygnings- og ungdomsuddannelsesniveau ved at oplyse om kvinders bidrag inden for naturvidenskab, teknologi, politik, historie, geografi, matematik, litteratur, kunst og musik.

Sikre tilgang til og bæredygtig forvaltning af vand og sanitet for alle

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

Det er et grundlæggende menneskeligt behov at have adgang til vand. Vand er også en vigtig økonomisk ressource og udgør grundlaget for reguleringen af biodiversitet, klima og økosystemer. For at opfylde nuværende og kommende generationers efterspørgsel samt opretholde politisk stabilitet på nationalt og regionalt plan er det afgørende at beskytte vandøkosystemer mod forurening og hydromorfologiske ændringer og anvende vand på en bæredygtig måde. I EU sigter en omfattende vandpolitik mod at sikre, at der er tilstrækkelige mængder vand af god kvalitet til rådighed for såvel miljøet som menneskers behov ved at regulere de største belastninger (landbrug, industri, byspildevand), vandanvendelser (badevand, grundvand, drikkevand) og en integreret vandforvaltning. Langt størstedelen af de europæiske borgere har adgang til basal sanitet og er som minimum tilkoblet sekundær spildevandsrensning. Desuden nyder europæerne godt af drikkevand af en meget høj kvalitet. Belastninger som følge af urbanisering, diffus forurening fra landbruget, industrien og klimaændringerne påvirker imidlertid vandkvaliteten og vandsikkerheden på lang sigt. På globalt plan fremmer EU via den europæiske konsensus om udvikling og EU's naboskabs- og udvidelsespolitikker, at vand og sanitet gøres tilgængeligt for alle og forvaltes bæredygtigt.

Vigtigste tendenser

- Andelen af mennesker, der bor i husstande uden **forbedrede sanitære faciliteter**, er i perioden 2007-2017 faldet fra 3,2 % til kun 2,0 % af den europæiske befolkning. Antallet af husstande, der er tilkoblet **sekundær spildevandsrensning**, steg mellem 2010 og 2015. Der er imidlertid fortsat forskel på de enkelte medlemsstater, idet nogle stadig kæmper med betydelige problemer. En ny type forurening spiller en væsentlig rolle — dette er tilfældet for by afløb eller kombinerede kloaksystemer/kloaknet, der ved kraftige regnskyl frigiver store mængder forurening.
- 86,3 % af alle **saltvandsbadeområder** og 82,1 % af **ferskvandsbadeområderne udviste fremragende badevandskvalitet i 2017**.
- **Vandkvaliteten i de europæiske floder** er steget betydeligt i perioden 2000-2014, og der ses en nedadgående tendens i den gennemsnitlige koncentration af fosfat i Europas floder.
- Mens der sker fremskridt på mange områder, opnåede kun ca. 40 % af **overfladevandet** en god økologisk tilstand i 2015. **Det forholder sig bedre for grundvandet**, hvoraf 74 % opnår en god kemisk tilstand, og 89 % en god kvantitativ tilstand. Selv om forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, er faldet i de seneste to årtier, er der stadig problemer på området. Nitrater er de mest almindelige forurenende stoffer, der fører til dårlig kemisk tilstand af grundvandet i EU. Dette er særlig problematisk, fordi grundvandet ud over rindende overfladevand er en vigtig drikkevandskilde i Europa.
- **Vandstress forekommer kun i ringe grad i de fleste EU-lande, men er udbredt i nogle få, navnlig sydeuropæiske lande, og fænomenet er også stigende i Vest- og Nordeuropa.**
- Med henblik på at forebygge vandknaphed er det nødvendigt, at alle relevante sektorer anvender ferskvand effektivt. **Vandindvindingen** er i løbet af det seneste årti faldet i Europa, mens **vandudnyttelseseffektiviteten** er steget. Det **gennemsnitlige daglige drikkevandsforbrug** er i de sidste 20 år faldet fra ca. 200 l til ca. 120 l pr. person.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 25 af EU's medlemsstater mere end 80 ud af 100 point for mål nr. 6. Tre EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

Samlet set forventes EU fortsat at gøre fremskridt med hensyn til bæredygtig forvaltning af vand og sanitet. Næsten alle borgere vil være sikret god adgang til vandtjenester — såsom drikkevand og spildevandsrensning — og sanitære faciliteter. Der er stadig behov for en yderligere indsats for at sikre, at alle EU-borgere får fuld adgang, at spildevandet renses ifølge de krævede standarder i hele EU, og at samtlige vandområder i Europa opnår en god tilstand. Nye forurenende stoffer, såsom mikroplast og lægemidler, bør også være genstand for særlig opmærksomhed i de kommende år. Den diffuse forurening fra landbruget skal reduceres yderligere. Vandforbruget skal blive endnu mere effektivt. Klimaændringerne og den deraf følgende forværring af tørker og oversvømmelser i EU's regioner øger ligeledes behovet for en mere bæredygtig vandforvaltning. Klimaændringerne vil øge det omfang af vandstress, der allerede mærkes i navnlig sydeuropæiske vandområder, men også mere og mere i andre dele af Europa. Gennemførelsen af den eksisterende vandlovgivning og udviklingen af ny lovgivning, såsom de seneste forslag om drikkevand og genbrug, vil hjælpe med til at løse disse udfordringer. Den igangværende kvalitetskontrol af en stor del af EU's vandlovgivning vil bidrage til at fastslå, hvorvidt lovgivningen skal tilpasses for fuldt ud at kunne nå de pågældende mål for bæredygtig udvikling.

Muligheder/Positive drivkræfter

Ændret adfærd, samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, pres fra

samfundet om at sikre bæredygtige fødevarer-systemer og produktionskæder, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningssskik, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, digitalisering, bedre data gennem brug af jordobservationsværktøjer som f.eks. den globale komponent i EU's Copernicus-Landovervågningstjeneste, øget genbrug af vand, kunstig intelligens og nye teknologier, forskning og innovation, tingenes internet, den cirkulære økonomi samt multilateralisme.

Risici/Negative drivkræfter

Fattigdom og ulige muligheder, klimaændringer, diffus forurening fra landbrug, urbanisering, organisk forurenende stoffer, lægemiddelrester, plastaffald, industriproduktion og husholdningsaffald, geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, prisoverkommelighed og vandpriser.

Politiske fokusområder

På EU-plan: Europæisk forskning og innovation vedrørende vand finder løsninger på vandrelaterede udfordringer. Partnerskabet for forskning og innovation i Middelhavsområdet (PRIMA), et initiativ til 494 mio. EUR, fokuserer på vandknaphed, landbrug og fødevarer-sikkerhed i Middelhavsområdet.

På nationalt plan: I Cypern er recirkulationsvand en voksende og stabil ressource, der bl.a. anvendes til kunstvand og beskyttelse mod tørke. To projekter er med støtte fra EU-fonde allerede blevet iværksat: vandgenbrugsordningerne i hhv. Anthoupolis og Larnaca.

På regionalt/lokalt plan: Racibórz Dolny-reservoiret til beskyttelse mod oversvømmelse er under opførelse i regionen Dolnośląskie i Polen. Det omfattende oversvømmelsesbeskyttelsesprogram har til formål at beskytte mod oversvømmelser fra floden Oder ved at genoprette flodens naturlige oversvømmelsesområde og den naturlige overløbskapacitet i Oder-floddalen.

På virksomhedsplan: Spildevandsrensplanlægning i hele Europa begynder at anvende den energi og de andre ressourcer, der findes i affaldet, for at nedbringe deres forbrug og endda fungere som energiproducent. Et førsteklasses eksempel er et dansk rensplanlægning i Marselisborg i Århus, som ved at investere i mere effektiv teknologi producerer mere end 150 % af den energi, det kræver at drive anlægget.

På civilsamfundsplan: Malta opfordrer lokalsamfundene til at være med til at forbedre forvaltningen af vand og sanitet. Vandområdeplanernes tredje cyklus sikrer en høj deltagelse af lokalsamfund og interessenter, da beslutningerne vedrørende visse foranstaltninger vil indebære en afvejning af forskellige gruppers interesser.

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

EU er med sine energi- og klimamål for 2020 på rette kurs mod at tilbyde alle europæere sikker og ren energi til en overkommelig pris. Der er allerede gjort store fremskridt hen imod en højere energieffektivitet og øget anvendelse af vedvarende energi, og EU bevæger sig støt fremad mod omstillingen til ren energi. EU's omstilling fra en økonomi baseret på fossile brændstoffer til en lavemissionsøkonomi med et digitalt og forbrugerorienteret energisystem er i praksis ved at blive til virkelighed. Afkoblingen af drivhusgasemissionerne fra bruttonationalproduktet (BNP) er fortsat, hvilket navnlig skyldes innovation. Der er også sket en afkobling mellem den økonomiske vækst og energiforbruget. Globale ændringer i energiproduktion og -efterspørgsel har stor betydning for geopolitikken og den industrielle konkurrenceevne. De medfører alvorlige udfordringer for Europa, men skaber også enestående muligheder. EU ønsker i denne sammenhæng at styrke sin rolle som global leder i forbindelse med omstillingen til ren energi og at skabe forsyningssikkerhed for alle sine borgere. Med energiunionen sigter EU mod at forsyne EU's borgere og virksomheder med sikker, bæredygtig og ren energi til en overkommelig pris. Udadtil fokuserer den europæiske konsensus om udvikling på at forbedre adgangen til energitjenester, der er økonomisk overkommelige, moderne, pålidelige og bæredygtige, øge anvendelsen af vedvarende energi og energieffektivitetsforanstaltninger samt bidrage til bekæmpelsen af klimaændringer. EU er en pioner, når det med sine blandingsinstrumenter, sin eksterne investeringsplan og sit finansieringsinitiativ for elektrificering stimulerer den private sektor til at investere i sektoren for bæredygtig energi. Naboskabs- og udvidelsespolitikkerne bidrager også på dette felt.

Vigtigste tendenser

- Tendenserne i Europa peger i retning af at "**afkoble**" den økonomiske vækst fra energiforbruget og de dermed forbundne **drivhusgasemissioner**. Drivhusgasemissionerne faldt i perioden 1990-2017 med 22 %, mens EU's BNP steg med 58 %. Der har siden 2000 været en næsten konstant forbedring i EU af både energiproduktiviteten og energiforbrugets drivhusgasintensitet.
- EU sigter mod at opfylde sit mål om at opnå en **energieffektivitet på 20 %** i 2020. Mellem 2005 og 2016 faldt EU's primærenergiforbrug med 9,9 %, og det endelige energiforbrug faldt med 7,1 %.
- EU er på vej til at nå sit mål om, at 20 % af det endelige energiforbrug skal dækkes af **vedvarende energi** i 2020. I løbet af det seneste årti er brugen af vedvarende energi steget støt i EU, idet den i perioden 2005-2016 er steget fra 9,0 % til 17 % af det endelige bruttoenergiforbrug. Stigningen skyldes hovedsageligt en forudsigelig EU-lovgivningsramme, mere effektive teknologier, faldende omkostninger til teknologier for vedvarende energi samt mere markedsorienteret støtte.
- EU er stadig afhængig af **brændstofimport fra lande uden for EU** for at opfylde sine energibehov. I perioden 2006-2016 holdt EU's importafhængighed sig næsten konstant, på **53,6 %**, mens energiproduktionen faldt med 14 %. Der ses i samme periode en konsekvent reduktion af primærenergiforbruget på ca. 10 %.
- EU har gjort fremskridt med hensyn til at give borgerne **adgang til energi til en overkommelig pris**. I de senere år er der færre, der er ude af stand til at varme deres hjem tilstrækkeligt op. I 2017 udtrykte 8,1 % af EU's befolkning, at de manglede adgang til energi til en overkommelig pris — 2,8 procentpoint lavere end i 2007.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 26 af EU's medlemsstater mere end 80 ud af 100 point for mål nr. 7. Syv EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

EU vil fortsat gøre fremskridt hen imod økonomisk overkommelig, pålidelig, bæredygtig og moderne energi for alle på grundlag af det ambitiøse lovgivningsramme, der er vedtaget på EU-plan. EU's vigtigste mål vil senest i 2030 føre til en reduktion af drivhusgasemissionerne på mindst 40 %, en andel på mindst 32 % af EU's energi fra vedvarende energikilder og en forbedring af energieffektiviteten med mindst 32,5 %. Målene skaber det nødvendige grundlag for gennemgribende samfundsændringer på vejen mod en fremtid med ren og bæredygtig energi. Connecting Europe-faciliteten vil fortsat yde støtte til at udvikle energiinfrastrukturen. Under det nye rammeprogram "Horisont Europa" er der foreslået et intensivt forsknings- og innovationsprogram med et budget på 15 mia. EUR til energi, mobilitet og klima. Overordnet set vil det foreslåede mål for integration af klimaændringer på 25 % i forbindelse med den flerårige finansielle ramme for 2021-2027 betyde, at en ud af fire euro skal bruges på klimarelaterede spørgsmål, som også vedrører energisektoren. Der er behov for fortsat engagement for at sikre energiunionens gennemførelse, herunder en aktiv dialog med civilsamfundet og interessenterne, da deres bidrag og tilsagn er nøglen til en vellykket energiomstilling.

Muligheder/Positive drivkræfter

Ændret adfærd, velinformerede, beskyttede og bevidste forbrugere, samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, foregribende politikker, der muliggør en retfærdig omstilling, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, nye forretningsmuligheder, crowdfunding og andre innovative finansieringsformer, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, beskatning af ressourcer, tingenes internet, uddannelse, digitalisering, kunstig intelligens og nye teknologier, forskning og innovation, en cirkulær lavemissionsøkonomi, nulemissionsmobilitet, robuste samfund og multilateralisme.

Risici/Negative drivkræfter

Stigende elforbrug som følge af digitaliseringen, svingende energipriser, fortsat afhængighed af og subsidier til fossile brændstoffer, manglende ændret adfærd, forsinket gennemførelse af politikker, lave offentlige og private investeringer, den digitale kløft, klimaændringer, geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, en relativt set dyrere omstilling for mellem- og lavindkomstgrupper.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: I maj 2017 foreslog EU med henblik på at sætte fornyet skub i partnerskabet mellem EU og Afrika "aktivering af Afrika"-strategien. EU har forpligtet sig til at fremme offentlige og private investeringer i bæredygtig energi i Afrika, navnlig i forbindelse med den eksterne investeringsplan og med henblik på at uddybe strategiske alliancer og strategisk samarbejde.

På EU-plan: Oprettelsen af en europæisk energiunion er blevet en af Kommissionens centrale prioriteter. Der er vedtaget initiativer til virkeliggørelse af energiunionen. Navnlig vil 2016-pakken om ren energi til alle europæere medføre et mere konkurrencedygtigt, moderne og renere energisystem, der er bygget op omkring de tre vigtigste mål: at prioritere energieffektivitet, blive en af verdens førende inden for vedvarende energi og tilbyde forbrugerne rimelige vilkår.

På nationalt plan: I Nederlandene undertegnede over 40 organisationer (lokale og nationale

regeringer, virksomheder, fagforeninger og miljøorganisationer) i 2013 en energiaftale om bæredygtig vækst med henblik på at øge andelen af vedvarende energi fra 5,8 % i 2015 til 16 % i 2023. I aftalen sættes der mål for omstillingen til nulemissionskøretøjer: senest i 2035 bør alle nye solgte biler være emissionsfri, og i 2050 gælder dette for alle biler på de nederlandske veje.

På regionalt/lokalt plan: Budapest er medlem af borgmesteraftalen, et EU-finansieret initiativ, der samler regioner og byer, som har forpligtet sig til at gennemføre EU's klima- og energimål. I 2011 indgik et af byens mest berømte termiske bade, Szechenyi-badet, den nærliggende zoologiske have samt det lokale fjernvarmeselskab et partnerskab, hvorved der opnås lavere kulstofemissioner og energiregninger. Varmen fra det varme kildevand i Szechenyi-badet genanvendes inde i Budapest Zoo til at varme luften op i ca. 26 bygninger, der rummer omkring 350 forskellige dyrearter og 500 planter.

På virksomhedsplan: Energiselskabet Fortum Jelgava, der i 2008 blev oprettet i Jelgava i Letland, omstrukturerede byens fjernvarmenet ved at erstatte det gasfyrede kedelvarmeværk med et nyt træflisbaseret biomassekraftvarmeværk. Byens fjernvarmesystem har næsten helt skiftet fossile brændstoffer ud med de lokale vedvarende træressourcer.

På civilsamfundsplan: VE-fællesskaber er enheder, hvorigennem borgere og/eller lokale myndigheder ejer eller tager del i produktionen og/eller anvendelse af vedvarende energi. Med mere end 2 500 initiativer i hele EU har de været afgørende for igangsætningen af den europæiske energiomstilling. Den lokale forankring og det lokale ejerskab af sådanne initiativer øger den sociale accept af projekter inden for vedvarende energi, navnlig hvad angår vindenergi. De mindsker også omkostningerne ved at sikre adgang til de mest egnede steder.

Fremme vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændigt arbejde til alle

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

Europas genopretning efter den økonomiske krise har bidraget til den støt stigende beskæftigelse. Omfanget af investeringer er næsten tilbage på niveauet fra før krisen, og de offentlige finanser er i bedring, selv om der er fare for, at opsvinget bremses. Væksten kommer imidlertid ikke alle borgere og medlemsstater ligeligt til gode, og navnlig arbejdsløsheden er i visse lande stadig høj. Investeringstendenserne og udviklingen i produktiviteten peger på, at der kan gøres mere for at styrke genopretningen og omstillingen til en mere bæredygtig økonomisk vækst i lyset af de globale udfordringer, vi på lang sigt vil opleve med hensyn til digitaliseringen og den demografiske udvikling. Ud over de fortsatte bestræbelser på at sikre holdbare offentlige finanser på lang sigt fortsætter EU med at fremme investeringer inden for navnlig uddannelse, færdigheder og FoU samt strukturreformer for at gøre erhvervs klimaet og produkt- og arbejdsmarkedet mere effektive. "Investeringsplanen for Europa" medvirker afgørende til at tiltrække private investeringer inden for strategiske sektorer af den europæiske økonomi. Strukturreformer til forbedring af arbejdsmarkedet og socialpolitikken bør bidrage til, at arbejdsstyrken tilegner sig de færdigheder, som er nødvendige for omstillingen til en grøn økonomi, og bør fremme bedre adgang til og lige muligheder på arbejdsmarkedet, rimelige arbejdsvilkår samt holdbare og tilstrækkelige sociale beskyttelsessystemer. De bør ligeledes bidrage til at forbedre arbejdsproduktiviteten og

dermed skabe lønstigninger. Inddragelse af arbejdsmarkedets parter i udformningen og gennemførelsen af reformer kan styrke ejerskabet, virkningen og gennemførelsen. På internationalt plan arbejder EU på at opnå en inklusiv og bæredygtig vækst, skabe anstændige job og sikre arbejdstager- og menneskerettigheder. Eksempler på eksterne foranstaltninger på dette område omfatter den europæiske konsensus om udvikling, EU's eksterne investeringsplan, EU's handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati 2015-2019 samt EU's indsats gennem sine naboskabs- og udvidelsespolitikker. EU's handelspolitik bidrager til, at de grundlæggende internationale arbejdsstandarder og menneskerettigheder overholdes. Det er forankret i flere EU-politikker, herunder inden for handel, at fremme ansvarlig forretningspraksis baseret på internationale retningslinjer.

Vigtigste tendenser

- Den gennemsnitlige **levestandard** i Europa er højere end for to årtier siden. I perioden 2002-2017 voksede det reale **BNP** pr. indbygger i gennemsnit med 1,1 % om året. Senest er EU's økonomi siden krisens udbrud i 2008 vokset i hastigt tempo, og realvæksten i BNP nåede i 2017 op på 2,2 %.
- De samlede **investeringer** andel af EU's BNP var i 2017 på 20,8 % efter et kraftigt fald under den økonomiske og finansielle krise. Andelen er siden 2013 i gennemsnit vokset med 1,0 % om året. Det forventes, at "Investeringsplanen for Europa" skaber 1,4 mio. job og øger EU's BNP med 1,3 % inden udgangen af 2020.
- **Arbejdsproduktiviteten** er steget en anelse, men dens vækst ligger under pre-recession tendenser.
- **Arbejdsmarkedsdeltagelsen** stiger fortsat støt, og erhvervsfrekvensen nåede i 2017 op på 73,4 %. Stigningen kan primært tilskrives en højere beskæftigelse blandt de ældre og kvinderne. Den samlede beskæftigelse nåede op på et rekordhøjt antal af 239 mio. arbejdstagere, hvoraf der er 2,3 mio. flere i fuldtidsjob, mens antallet af deltidsbeskæftigede holder sig stabilt. I perioden 2000-2015 steg beskæftigelsen i miljøindustrien alene med 47,3 %. **Langtidsledigheden** er fortsat faldende, men udgør stadig lidt under halvdelen af den samlede arbejdsløshed. **Ungdomsarbejdsløsheden**, der med 23,8 % var på sit højeste i 2013, faldt til 16,8 % i 2017. I 2017 arbejdede 7,7 % af de europæiske arbejdstagere ufrivilligt på **tidsbegrænsede kontrakter**, hvilket svarer til 57,7 % af alle midlertidigt ansatte, og denne andel er steget lidt i løbet af det seneste årti. Andelen af ufrivillig **deltidsbeskæftigelse**, som hovedsagelig rammer kvinder, steg i EU i perioden 2008-2014 fra 25,6 % af den samlede deltidsbeskæftigelse til det hidtidige højdepunkt på 29,6 %, hvorefter den i 2017 faldt til 26,4 %.
- Med hensyn til **arbejdende fattige** var også 9,6 % af folk i beskæftigelse truet af fattigdom i 2017. Tallet har stabiliseret sig de seneste fire år, men på et højere niveau end i 2008 (8,5 %).

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 17 af EU's medlemsstater mindst 80 ud af 100 point for mål nr. 8. Ni EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

EU skal sikre en høj samlet beskæftigelsesfrekvens ved at skabe kvalitetsjob, der bidrager til omstillingen til bæredygtighed, navnlig for kvinder, unge, de ældre, personer med handicap, migranter og marginaliserede samfundsgrupper. Dette vil være med til at sikre, at den europæiske sociale velfærdsmodel er både tilstrækkelig og bæredygtig i lyset af langsom produktivitetsvækst og en aldrende befolkning. Selv om investeringsniveauet i den

europæiske økonomi også vil vokse fremover, kræves der fortsat støtte for at løse flaskehalsproblemer. EU's faldende befolkningstal og svindende økonomiske magt vil påvirke den stilling, EU indtager i den økonomiske verdensorden. Digitaliseringen og befolkningsudviklingen vil få konsekvenser for både den fremtidige vækst og udviklingen på arbejdsmarkedet. Dette kræver et stærkere fokus på EU's komparative fordele i forbindelse med uddannelse af høj kvalitet og øgede investeringer i forskning og innovation, der skal fremme social inklusion og miljømæssig bæredygtighed. Der vil ske en fortsat omstilling til en cirkulær økonomi, lige som indsatsen for at udrydde tvangsarbejde og menneskehandel vil fortsætte.

Muligheder/Positive drivkræfter

Opkvalificering og omskoling, digitalisering, forskning og innovation, samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, pres fra samfundet om at sikre bæredygtige produktionskæder, kunstig intelligens, nye teknologier, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, den kollaborative cirkulære lavemissionsøkonomi, en social økonomi og udviklingen af den sociale økonomis økosystemer, fokus på robuste samfund, multilateralisme, åben og fair handel samt forskning og innovation.

Risici/Negative drivkræfter

Lav produktivitetsvækst, færdigheds- og kompetencemismatch, langsom udbredelse af nye digitale teknologier og indvirkningerne af teknologiske forandringer på arbejdstagere og specifikke sektorer, sociale uligheder, regionale og territoriale forskelle, virkningerne af de demografiske ændringer og den rolle, som migration og tvangsfordrivelse, miljøforringelse og klimaændringer, geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, tilbagevenden til økonomisk protektionisme på verdensplan, vanskeligheder ved at måle produktiviteten i mere og mere immaterielle økonomier, segmentering på arbejdsmarkedet og jobusikkerhed, den digitale kløft, databeskyttelse, balance mellem arbejdsliv og privatliv.

Politiske fokusområder

På EU-plan: "Investeringsplanen for Europa", den såkaldte "Juncker-plan", har haft stor succes med at fremme investeringsklimaet I juli 2018 nåede Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI) sit oprindelige mål på 315 mia. EUR i investeringer, og den havde i december 2018 mobiliseret 371 mia. EUR i yderligere investeringer i hele EU siden 2015. Den har allerede bidraget til mere end 750 000 arbejdspladser. Tallet forventes at stige til 1,4 mio. inden udgangen af 2020. Over 850 000 små og mellemstore virksomheder (SMV'er) nyder godt af forbedret adgang til finansiering. Mindst 40 % af finansieringen fra Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer inden for infrastruktur- og innovationsvinduet går til projektelementer, der bidrager til klimaindsatsen i overensstemmelse med Parisaftalen om klimaændringer.

På nationalt plan: Tjekkiet indførte i 2017 øget fleksibilitet i arbejdsplanlægningen, rettigheder til arbejdstimer og ferie, styrkede kollektive overenskomstforhandlinger, ændringer i aftalereetten, ændringer i den kollektive afskedigelsesordning, ændrede bestemmelser vedrørende fjernarbejde og en styrkelse af redskaber til forening af arbejds- og privatliv som f.eks. "hjemmearbejde".

På regionalt/lokalt plan: Byen Gent i Belgien benytter regelmæssigt Den Europæiske Socialfond til at hjælpe flygtninge og romaer med at blive integreret på arbejdsmarkedet. F.eks. tilbød projektet "Labour Team EIM" (2015-2017) skræddersyet vejledning til romaer. Hovedformålet var at hjælpe mindst 190 EU-interne migranter, hovedsagelig romaer, med at komme ind på arbejdsmarkedet. Projektet fortsætter i 2018-2019 med støtte fra Den Europæiske Socialfond.

På virksomhedsplan: Den Europæiske Investeringsbank yder et lån på 7,5 mio. EUR (støttet

af Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer) til Greenfiber International S.A. til finansiering af et rumænsk projekt med henblik på genbrug og cirkulær økonomi. Projektet vil bidrage til skabelsen af 280 fuldtidsstillinger og en stigning i den indsamlede og forarbejdede mængde affald på over 50 000 ton om året.

På civilsamfundsplan: I 2014 blev der oprettet en portugisisk koalition af det nationale civilsamfunds paraplyorganisationer med det formål at udarbejde en fælles holdning til De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling. Koalitionen arrangerede nationale høringsprocesser, onlinespørgeskemaer og lokale workshops for at drøfte forventningerne til De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling, herunder i forbindelse med mål nr. 8 i dagsordenen

Bygge modstandsdygtig infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og fremme innovation

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

En højeffektiv infrastruktur inden for transportsektoren, energisektoren og den digitale sektor er afgørende for et tæt forbundet og integreret EU, hvor borgerne og virksomhederne fuldt ud drager fordel af fri bevægelighed og det indre marked samt af tilstrækkelige sociale infrastrukturer. Derfor udviser bl.a. de transeuropæiske net inden for transport, energi og den digitale sektor en integreret tilgang til at løse behovet for en robust, bæredygtig, sømløs og innovativ infrastruktur. Investeringer i ruminfrastrukturen er også et strategisk mål. Europas industri står stærkt og har inden for mange sektorer besvaret sin globale førerposition EU letter omstillingen til en intelligent, innovativ og bæredygtig industri, der kommer alle borgere til gavn. Mens der i EU ses et stigende BNP, falder de samlede drivhusgasemissioner, hvilket tyder på, at det er lykkedes at afkoble emissionerne fra den økonomiske vækst. De europæiske politikker sigter mod at styrke industrien, så den kan udvise ansvarlig og bæredygtig forretningsførelse, skabe beskæftigelse, øge Europas konkurrenceevne, fremme investeringer og innovation i rene og digitale teknologier samt beskytte de europæiske regioner og arbejdstagere, der er mest berørt af industrielle ændringer. EU's fokus på investeringer i forskning og innovation samt digital omstilling hjælper os i den globale konkurrence gennem skabelsen af flere arbejdspladser og forretningsmuligheder. EU er det mest åbne område i verden, når det gælder forskning og innovation, men er nødt til at blive bedre inden for opskalering og udbredelse, idet innovationer ikke altid bliver omsat til nye markeds- og vækstmuligheder. Erhvervslivet bør investere mere forskning og innovation, da vi i øjeblikket med investeringer på kun 1,3 % af BNP overhales af Kina (1,6 %), USA (2 %) og Japan (2,6 %). Digital omstilling er en vigtig katalysator for den nødvendige overgang til en cirkulær lavemissionsøkonomi og et cirkulært lavemissionsamfund. På internationalt plan bidrager den europæiske konsensus om udvikling til udformningen, opførelsen og driften af robuste og klimavenlige infrastrukturer af høj kvalitet med henblik på at fremme lige og økonomisk overkommelig adgang for alle, vækst, handel og investeringer. EU's handels-, udvidelses- og naboskabspolitikker bidrager også på dette felt.

Vigtigste tendenser

- **Fremstillingsindustrien** tegner sig for to tredjedele af EU's eksport, beskæftiger 36 mio. mennesker — hver femte arbejdsplads i Europa — og er med til at sikre de europæiske borgeres høje levestandard.
- **Drivhusgasemissionerne** i form af industriprocesser og produktanvendelse faldt med mere end 17 % i perioden 2000-2016. Denne forbedring bekræftes derudover af, at industriens energiforbrug i perioden 2000-2016 faldt med 17 %.

- **Investeringer i FoU:** Europa tegner sig for 20 % af de globale investeringer i forskning og udvikling, fremstiller en tredjedel af alle videnskabelige publikationer af høj kvalitet og er en af verdens industriførende inden for bl.a. lægemiddelindustrien, den kemiske industri, maskinindustrien og modeindustrien. De to sektorer, der bruger flest ressourcer på forskning og udvikling, er erhvervslivet (65 %) og de højere læreanstalter (23 %), mens den offentlige sektor i 2016 stod for en andel på 11 %.
- **Antallet af patentansøgninger** i EU voksede betydeligt før den økonomiske krise og har siden da været stagnerende.
- **Virksomhedernes sociale ansvar:** 77 % af EU's virksomheder medtager virksomhedernes sociale ansvar i deres rapportering, og mange af dem går foran med hensyn til at forene aktiviteter vedrørende virksomhedernes sociale ansvar/ansvarlige forretningsskik med målene for bæredygtig udvikling.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 10 af EU's medlemsstater mindst 73 ud af 100 point for mål nr. 9, med væsentlige forskelle på medlemsstaterne. 10 EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

Europa går forrest i indsatsen for en mere bæredygtig og inklusiv industri. De økonomiske, samfunds- og miljømæssige forandringer vil tage fart, og teknologiske gennembrud på områder som robotteknologi, tingenes internet, kunstig intelligens og energisystemer vil ligeledes ske i hastigt tempo. Automatisering ved hjælp af IT vil transformere traditionelle fremstillingsprocesser og arbejdets karakter. Industrien integreres i stigende grad i globale værdikæder med et stærkt servicekomponent. Nye forretningsmodeller vil forårsage opbrud på de traditionelle markeder. Innovation og værdiskabelse forandres grundlæggende af en ny generation af forbrugere, som forventer medskabelse af værdi, bæredygtig forretningsskik, konnektivitet og resultatmålinger i realtid. Data bliver den nye konkurrencefaktor. Efterspørgslen efter råstoffer vil fortsat stige. I en situation, hvor naturressourcerne er under pres, og klimaændringerne bliver en stadig mere mærkbar realitet, vil efterspørgslen efter bæredygtige produkter, et cirkulært forbrug og nul- eller lavemission stige eksponentielt, og der vil være behov for miljøinnovationer. Europa vil øge sine investeringer i forskning og innovation samt robust infrastruktur, bl.a. gennem "Horisont Europa", EU's næste rammeprogram for forskning og innovation.

Muligheder/Positive drivkræfter

Samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, kunstig intelligens, tingenes internet, fuld digitalisering, den kollaborative cirkulære lavemissionsøkonomi, fokus på robuste samfund, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, ansvarlig og bæredygtig minedrift og udvinding, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, crowdfunding og uddannelse, multilateralisme samt åben og fair handel.

Risici/Negative drivkræfter

Lave offentlige og private investeringer i forskning og innovation, ændrede værdikæder, færdigheds- og kompetencemismatch, ændringer i den globale efterspørgsel, geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, sociale uligheder, aldrende samfund, klimaændringerne og miljømæssige risici, der er forbundet med den stigende efterspørgsel efter naturressourcer, kløften mellem land og by.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: De europæiske satellitnavigationsprogrammer Galileo og EGNOS tilbyder takket være deres øgede nøjagtighed og pålidelighed bedre positions- og tidsoplysninger, hvilket har væsentlige positive virkninger for mange europæiske tjenester og

produkter, som folk bruger dagligt, f.eks. navigationsudstyr i biler og mobiltelefoner samt kritiske beredskabstjenester. Gruppen for Jordobservation fremmer miljøovervågningsapplikationer til støtte for målene for bæredygtig udvikling og Parisaftalen om klimaændringer.

På EU-plan: De transeuropæiske net løser behovet for en robust, sømløs og innovativ infrastruktur inden for transport, energi og den digitale sektor. De har til formål at sikre bedre forbindelser mellem EU's regioner og bidrager dermed til at "inkludere" borgerne overalt i Europa. Infrastrukturen opføres og indrettes til at kunne modstå risiciene i forbindelse med klimaændringer og samtidig fremme inklusion, innovation og jobskabelse.

På nationalt plan: Sverige er EU's førende på innovationsområdet med store private og offentlige investeringer i forskning og udvikling, et højt antal patentansøgninger, innovative SMV'er og en høj andel af beskæftigelsen inden for videnintensive aktiviteter. Investeringerne i fremstillingsindustrien er endvidere vokset hurtigere end EU-gennemsnittet, og industriproduktionen har en meget høj energieffektivitet.

På regionalt/lokalt plan: Den tematiske platform for intelligent specialisering inden for industriel modernisering gør det muligt for regionale forvaltningsmyndigheder med lignende prioriteter for intelligent specialisering at samarbejde på grundlag af de kompetencer, de hver især har, dele infrastrukturen, opskalere for at opnå større virkninger samt udvikle fælles investeringsprojekter.

På virksomhedsplan: Ved hjælp af EU-støtte har en estisk virksomhed produceret en energioplagringsanordning, en såkaldt superkapacitator, der er hundrede gange kraftigere end et almindeligt batteri og kan genoplades én million gange. Virksomheden har mobiliseret 15 mio. EUR til et produktionsanlæg i Tyskland, der har kapacitet til årligt at fremstille millioner af disse nye superkapacitatorer.

<p>10 REDUCED INEQUALITIES</p> 	<p>Begrænse ulighed i og imellem landene</p>
<p>Den Europæiske Union i dag</p>	
<p>Øjebliksbillede/kvalitativt overblik</p> <p>Ulighed er ligesom fattigdom et flerdimensionelt begreb. Den dækker uligheder, både hvad angår resultater og muligheder, som f.eks. indkomstulighed, ulige adgang til social beskyttelse samt ulighed, der nedarves fra generation til generation. Ulige muligheder er en vigtig medvirkende faktor til indkomstulighed. Der har inden for EU været indkomstkongvergens, og i de fleste medlemsstater er levestandarden igen gået op efter krisen. I takt med at de europæiske økonomier genvinder deres styrke, er der imidlertid stigende bekymring for, om den økonomiske vækst er tilstrækkelig inklusiv. Generelt har graden af indkomstulighed i EU stabiliseret sig i de seneste år, selv om den stadig ikke er tilfredsstillende. Marginaliserede og udsatte grupper som f.eks. personer med handicap, migranter og etniske minoriteter (herunder romaer), hjemløse eller isolerede ældre samt børn rammes af særlige former for ulighed. Den socioøkonomiske inklusion af disse grupper er fortsat utilstrækkelig. Ulighed kan hæmme den økonomiske vækst og makroøkonomiske stabilitet og kan potentielt undergrave den sociale samhørighed. På verdensplan udgør en vedvarende høj grad af ulighed i EU's partnerlande en trussel mod videre fremskridt hen imod de fleste mål for bæredygtig udvikling. Global</p>	

ulighed kan også føre til stigende migration til EU. Som reaktion på de seneste udfordringer på migrationsområdet har Kommissionen arbejdet på at yde et omgående modsvar og opbygge et bæredygtigt fremtidigt system, der kan modstå kriser. Det er af central betydning at sikre en bæredygtig forvaltning af migrationsstrømmene. EU's eksterne indsats, herunder dets udenrigs- og sikkerhedspolitik, udviklings-, naboskabs- og udvidelsespolitik samt EU's handels- og investeringspolitik bidrager alle til at tage hånd om årsagerne til ulighed uden for Europa. Et eksempel er den europæiske konsensus om udvikling, som fremmer princippet om ikke at lade nogen i stikken og forpligter til at gøre en indsats for at mindske ulighed i resultater og fremme lige muligheder for alle.

Vigtigste tendenser

- **Disponibel indkomst:** De økonomiske forskelle mellem EU-landene er blevet mindre med tiden. Den reelle korrigerede disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger er steget i størstedelen af medlemsstaterne. I 2017 var den i gennemsnit 4,4 % højere end før krisen i 2008. Der har været en vis indkomstkongvergens mellem EU's medlemsstater, idet den disponible indkomst i lavindkomstlande som Rumænien, Bulgarien og Polen er vokset hurtigere end EU-gennemsnittet.
- **Indkomstulighed:** I 2017 modtog de rigeste 20 % af alle husstande i EU på tværs af medlemsstaterne en indkomstandel, der var 5,1 gange højere end andelen for de fattigste 20 %, hvilket svarer til endnu større ulighed end før krisen (4,9 i 2009). Forskellen er dog mindre end i 2016 (5,2) og peger frem mod lidt lysere udsigter for nedbringelsen af indkomstmæssige uligheder i EU's medlemsstater. Der kan også konstateres en stabiliserende tendens i indkomstuligheden blandt EU's medlemsstater, hvis man ser på indkomstandelen for de fattigste 40 % af befolkningen. Denne lå i 2008 og 2012 på 21,2 %, hvorefter den i 2016 faldt en smule til 20,9 % for så i 2017 at være tilbage på 21,2 %.
- **Ulige muligheder:** Et vigtigt træk ved ulige muligheder er den virkning, forældrenes socioøkonomiske stilling har for børnenes uddannelsesnivea. Den undersøgelse, der i 2015 blev foretaget i forbindelse med programmet for international elevevaluering (PISA) viser, at 33,8 % af eleverne med de dårligst stillede socioøkonomiske baggrunde klarer sig dårligt i naturvidenskab, mens den tilsvarende andel blandt deres mest privilegerede jævnaldrende var på blot 7,6 %. Der hersker store forskelle mellem medlemsstaterne.
- **Udviklingsbistand:** Som verdens fortsat førende donor tegner EU sig for over 50 % af den samlede globale udviklingsbistand og bidrager dermed også på verdensplan til at reducere ulighed. EU's samlede støtte til udviklingslandene, herunder finansiering fra den offentlige og private sektor, er mere end fordoblet siden 2001, hvilket svarer til en gennemsnitlig årlig vækst på 6,4 %.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 13 af EU's medlemsstater mindst 80 ud af 100 point for mål nr. 10. 11 EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

EU og medlemsstaterne vil arbejde for at sikre bæredygtig og inklusiv vækst i EU som en nødvendig forudsætning for at mindske ulighed. De vil kombinere en effektiv og tilstrækkelig social beskyttelse og støttetjenester, god uddannelse som adgang til lige muligheder for alle samt velfungerende arbejdsmarkeder, der understøttes af effektive arbejdsmarkedspolitikker. Dette vil ikke kun være med til at mindske ulighederne mellem EU's medlemsstater, men vil også i væsentlig grad mindske den interne ulighed i de enkelte

medlemsstater. Teknologiske fremskridt, navnlig implementeringen af kunstig intelligens, skal forvaltes hensigtsmæssigt med henblik på at undgå en digital kløft. Det står klart, at intet EU-land kan eller skal håndtere det enorme migrationspres på egen hånd. Samtidig med at støtte en effektiv integration af migranter og flygtninge på arbejdsmarkedet og i samfundet rundt omkring i medlemsstaterne vil EU mindske incitamenterne til irregulær migration yderligere, redde menneskeliv og sikre de ydre grænser samt gennemføre en stærk fælles asylpolitik og politikker vedrørende lovlig migration. EU vil i sin optræden udadtil fortsat bekæmpe ulighed uden for Europa.

Muligheder/Positive drivkræfter

Samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, social velfærd (f.eks. beskatning, social beskyttelse og social inklusion, arbejdsmarkedspolitikker, boligpolitik, sundhedspleje, børnepasning, uddannelses- og kvalifikationsniveau samt livslang læring), transport og digital tilgængelighed, hvor der tages højde for ulighedens fysiske dimension, bekæmpelse af svig og korrupsion, bæredygtig finansiering, multilateralisme samt åben og fair handel.

Risici/Negative drivkræfter

Ulige muligheder, et aldrende samfund, ændret husstandssammensætning (f.eks. enkeltpersonshusstande), huller i den sociale velfærd, klimaændringer og miljøforringelse, geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, tilbagevenden til økonomisk protektionisme på verdensplan.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: Den europæiske konsensus om udvikling fremmer princippet om ikke at lade nogen i stikken og forpligter sig til at gøre en indsats for at mindske ulighed i resultater og fremme lige muligheder for alle. EU's handels- og investeringspolitik har til formål at optimere de muligheder, som handelspræferencer, handelsaftaler og investeringsaftaler rummer med henblik på jobskabelse, høj arbejdstagerbeskyttelse og investeringer i partnerlande, navnlig udviklingslande, og dermed bidrage til at reducere ulighed.

På EU-plan: Mange af de 20 principper i den europæiske søjle for sociale rettigheder handler om at sikre lige muligheder for alle, retfærdighed samt inklusion på arbejdsmarkedet og i samfundet. Søjlen ledsages af en social resultattavle til overvågning af tendenser og resultater i hele EU. Det europæiske semester, som er en af søjlens vigtigste gennemførelsesmekanismer, er blevet styrket yderligere med øget fokus på social retfærdighed, ulighed og en mere inklusiv vækst. EU's samhørighedspolitik fremmer social inklusion og bekæmper fattigdom og forskelsbehandling.

På nationalt plan: Cyperns skatte- og socialsikringsystem er blevet mere effektivt med hensyn til at håndtere indkomstulighed. Omfordelingseffekten er næsten fordoblet siden krisen (i løbet af perioden 2009-2016). I 2014 indførte Cypern f.eks. en mindstelønsordning, hvilket også ansporer til beskæftigelse. Ordningen synes at have bidraget afgørende til at mindske fattigdom og ulighed samt styrke det sociale sikkerhedsnet.

På regionalt/lokalt plan: Det tjekkiske pilotprojekt "Housing First for Families" drives af den lokale kommune i Brno og er bevis på, at kommunen fører an i lokalsamfundet, når det gælder om at bekæmpe hjemløshed. Via projektet tilbydes 50 familier, herunder både romaer og ikke-romaer, der er hjemløse eller bor på herberger, kommunale lejligheder og en intensiv sagsbehandling med fokus på først at skaffe en bolig. På grundlag af pilotprojektet er der vedtaget en handlingsplan for i løbet af perioden 2018-2025 at udrydde hjemløshed blandt familier i Brno.

På virksomhedsplan: La Bolsa Social er Spaniens første crowdimpacting-kapitalplatform for investorer og virksomheder, der ønsker at gøre en positiv social forskel. Selskabet forbinder

investorer, der har et socialt sigte, med erhvervslivet for at fremme målene for bæredygtig udvikling. La Bolsa Social har ydet 1,8 mio. EUR i støtte til 10 virksomheder med sigte på sociale og miljømæssige resultater. Fem af virksomhederne har især fokuseret på at give personer med handicap adgang til oplysninger, et aktivt socialt liv og det offentlige rum.

På civilsamfundsplan: I det svenske projekt "Brød i Bergslagen" blev nyankomne migranter tilbudt kurser i traditionel brødbagning med integration og erhvervsuddannelse for øje. Med udgangspunkt i projektets fysiske aktivitet indledtes en dialog mellem deltagerne, hjulpet på vej af uddannede frivillige.

Gøre byer og bebyggelser inklusive, sikre, robuste og bæredygtige

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

Europas byer er centrum for vor tids økonomiske, miljømæssige og sociale udfordringer. Mere end 70 % af EU's borgere bor i byområder, og 85 % af EU's BNP genereres i byerne. Byer og lokalsamfund har afgørende betydning for europæernes velfærd og livskvalitet, da de fungerer som knudepunkter for økonomisk og social udvikling og innovation. De tiltrækker mange mennesker i kraft af den brede vifte af muligheder inden for uddannelse, beskæftigelse, underholdning og kultur. EU's byer står dog også over for udfordringer såsom migrationspres og social udstødelse, trafikbelastning, mangel på passende boliger og infrastruktur samt stigende luftforurening for blot at nævne nogle få. Byerne er også særligt sårbare over for konsekvenserne af klimaændringer og naturkatastrofer. Det er Kommissionens, medlemsstaternes og de europæiske byers fælles bestræbelse at styrke de europæiske og nationale politikkers bymæssige dimension. I overensstemmelse med FN's nye dagsorden for byerne gør EU byområderne mere robuste gennem forebyggelse af katastrofe- og klimarelaterede risici og tager på en mere koordineret måde hånd om de forskellige udfordringer i byerne. På internationalt plan sigter EU's udviklings-, udenrigs- og sikkerhedspolitik samt udvidelses- og naboskabspolitikker mod at forbedre levevilkårene i byerne. Den europæiske konsensus om udvikling understreger behovet for at lægge større vægt på byernes og de lokale myndigheders vigtige rolle i opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling.

Vigtigste tendenser

- **Genanvendelsesgraden for kommunalt affald** steg med samlet 11,0 procentpoint fra 2007 til 2016.
- **Boligkvaliteten** i EU er blevet bedre i de seneste seks år. Andelen af EU-indbyggere, der oplever grundlæggende mangler i deres boligforhold, faldt med 4,8 procentpoint mellem 2007 og 2017, hvor den var på 13,1 %.
- Folk i byerne har nemmere adgang til **offentlig transport**, idet kun 9,7 % af dem angiver, at det er vanskeligt eller meget vanskeligt, sammenlignet med 37,4 % af folk i landdistrikterne.
- Der er fortsat betydelige problemer med **luftforurening**, selv om næsten 20 % færre personer blev udsat for luftforurening med finpartikler i 2015 end i 2010.
- **Kunstigt anlagte arealer** pr. indbygger steg med 6 % i perioden 2009-2015. Da Europa er en af klodens mest urbaniserede verdensdele, er det nødvendigt med en større indsats for at standse jordforringelsen.
- **De lokale og regionale myndigheder**, som deltager i borgmesteraftalens handlingsplaner, formåede at reducere drivhusgasemissionerne med 23 % og energiforbruget med 18 %, og

de arbejder nu på at øge den lokale energiproduktion, så den senest i 2020 udgør 19 % af det samlede energiforbrug.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 23 af EU's medlemsstater mindst 80 ud af 100 point for mål nr. 11. 10 EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

Senest i 2050 forventes lidt over 80 % af den europæiske befolkning at bo i byerne. EU og medlemsstaterne på alle forvaltningsniveauer arbejder sammen med civilsamfundet, erhvervslivet og forskerne om at skabe en fremtidssikret by i konstant udvikling. De europæiske byer vil fortsat have en stærk tiltrækningskraft på borgerne, idet de tilbyder flere beskæftigelsesmuligheder og sociale tjenester samt en højere livskvalitet. For at sikre en god sameksistens inddrager de europæiske byer samtlige interessenter på alle planer i et samarbejde om emner som bolig, energi, mobilitet, vand, klimaændringer, fattigdomsbekæmpelse, ulighed, cirkulær økonomi, modstandsdygtighed og sikkerhed. De europæiske byer vil blive intelligente byer, hvor de traditionelle netværk og tjenester gøres mere effektive ved at anvende digitale teknologier og telekommunikationsteknologier til gavn for borgerne og virksomhederne.

Muligheder/Positive drivkræfter

Intelligent specialisering, partnerskaber mellem byer, samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik (f.eks. kollaborativ byforvaltning og multistakeholderplatforme), planer for bæredygtig bytrafik, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, crowdfunding og andre innovative finansieringsformer, digitalisering, kunstig intelligens og nye teknologier, den kollaborative økonomi, offentlig transport med lav emission, aktive transportformer (til fods og på cykel) og den tilhørende infrastruktur, forskning og innovation, lavemissionsbygninger, bylandbrug og grønne byområder.

Risici/Negative drivkræfter

Miljøforringelse og klimaændringer, forurening, et aldrende samfund, kriminalitet og sikkerhedstrusler, svig og korruption, social ulighed samt stigende boligpriser.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: På udviklingsområdet har Kommissionen en ny tilgang til "Den Europæiske Unions samarbejde med byer og lokale myndigheder i tredjelande", ifølge hvilken EU's eksterne støtte koncentrerer sig om planlægning, finansiering og forvaltning af byerne.

På EU-plan: EU's dagsorden for byerne blev med Amsterdampagten lanceret i maj 2016. Den tager afsæt i en ny arbejdsmetode, hvor man på flere niveauer fremmer samarbejde mellem medlemsstaterne, byerne, Kommissionen og andre interessenter med henblik på at stimulere væksten, levetilstandene og innovationen i Europas byer samt indkredse og tage hånd om sociale udfordringer. Ved at fokusere på konkrete prioriteter inden for særlige partnerskaber sigter EU's dagsorden for byerne mod at forbedre livskvaliteten i byområderne.

På nationalt plan: I Irland skyldes det nuværende pres på boligmarkedet delvis det voldsomme fald i boligbyggeriet. I 2016 iværksatte den irske regering sin handlingsplan for genopbygning af Irland på området boliger og hjemløshed med sigte på at fremskynde udbuddet af alle boligformer. Handlingsplanen har fem vigtige "søjler": håndtering af særlige udfordringer, håndtering af hjemløshed, fremskyndelse af socialt boligbyggeri, opførelse af nye boliger, forbedring af udlejningssektoren og bedre udnyttelse af den eksisterende boligmasse.

På regionalt/lokalt plan: Projektet "Global Nachhaltige Kommune" (globalt bæredygtige kommuner), der gennemføres i den tyske region Nordrhein-Westfalen, skal hjælpe 15 lokale myndigheder, fra små og mellemstore myndigheder til store byer og landdistrikter, via systematisk støtte til udarbejdelsen af en bæredygtighedsstrategi, der tager højde for deres individuelle lokale udfordringer med udgangspunkt i den globale ramme omkring målene for bæredygtig udvikling. En lignende tilgang er også blevet vedtaget i andre tyske delstater.

På virksomhedsplan: LIPOR, en tværkommunal affaldshåndteringsvirksomhed i regionen Grande Porto i Portugal, står for forvaltningen, nyttiggørelsen og behandlingen af kommunalt affald produceret i de tilknyttede kommuner. LIPOR har på en gammel losseplads genoprettet miljøet og landskabet og efterfølgende investeret i og opført en oplevelsespark. Det har resulteret i et område med plads til lege-, fritids- og uddannelsesaktiviteter.

På civilsamfundsplan: Urban Laboratory, en ikkestatslig organisation i Estland, beskæftiger sig med udvikling af bæredygtige og inklusive byer. I sin rådgivning af de lokale myndigheder baner Urban Laboratory vejen for moderne tendenser i Estland og gør borgerne mere bevidste om deres nærmiljø.

<p>12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION</p> 	<p>Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre</p>
<p>Den Europæiske Union i dag</p>	
<p>Øjebliksbillede/kvalitativt overblik</p> <p>Bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre har til formål at reducere Europas miljøaftryk ved at ændre den måde, hvorpå vi anvender ressourcer og producerer, distribuerer og forbruger varer. EU har i de senere år gjort fremskridt hen imod at blive en ressourceeffektiv, grøn og konkurrencedygtig lavemissionsøkonomi, men bæredygtighed i forbruget og produktionen er stadig den vigtigste udfordring i EU med hensyn til at nå målene for bæredygtig udvikling og kræver en fortsat indsats på alle planer. EU's tilgang går ud på at øge ressourceeffektiviteten samtidig med at mindske miljøbelastningen gennem omstillingen til en cirkulær økonomi, hvor værdien af produkter, materialer og ressourcer bevares længst muligt i økonomien, og forureningen og affaldsproduktionen minimeres. 54 af foranstaltningerne i EU's handlingsplan for den cirkulære økonomi fra 2015 sætter ind på alle stadier af produkt- og materialekredsløbet (produktion, forbrug, affaldshåndtering, marked for sekundære råstoffer, innovation og investeringer samt overvågning) og fem prioriterede områder (plast, madspild, kritiske råstoffer, byggeri og nedrivning samt biomasse og biobaserede produkter). I 2018 var der allerede gennemført over 85 % af foranstaltningerne, og de resterende er blevet iværksat. Den europæiske interessentplatform for cirkulær økonomi, der blev oprettet i 2017, og EU's platform for fødevaretab og madspild, der blev oprettet i 2016, skal opfordre virksomheder, offentlige myndigheder og andre interessenter til at dele viden og udbrede god praksis. Et særligt partnerskab, der inden for rammerne af EU's dagsorden for byerne blev oprettet til at undersøge dette nærmere, har foreslået en række tiltag til at integrere den cirkulære økonomi i byerne. Europas bioøkonomistrategi, der blev opdateret i 2018, understøtter derudover en modernisering og styrkelse af EU's industrigrundlag gennem skabelse af nye værdikæder og grønnere, mere omkostningsbesparende industriprocesser. Udadtil fremmer EU som led i sin værdibaserede handelspolitiske dagsorden ansvarlig forvaltning af forsyningskæderne samt retfærdige og etiske handelsordninger, og EU fremhæver i sine tiltag inden for udviklings-, udvidelses- og naboskabspolitikkerne ligeledes</p>	

vigtigheden af bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre.

Vigtigste tendenser

- **Afkoblingen af den økonomiske vækst fra forbruget af naturressourcer** måles på grundlag af EU's ressource- og energiproduktivitet. Siden 2001 har EU øget sin ressourceproduktivitet med 36,4 % (2017) og sin energiproduktivitet med 29,2 % (2016), hvilket betyder, at der blev produceret mere (målt i BNP) pr. enhed anvendt materiale eller energi.
- Fra 2004 til 2016 faldt **affaldsproduktionen**, bortset fra store mængder af mineralsk affald, med 6,5 % i EU. Fra 2004 til 2014 steg **EU's genanvendelsesprocent** en anelse fra 53 % til 55 %, og graden af cirkulær materialeanvendelse, der angiver den andel af det samlede materialeforbrug, der stammer fra indsamlet affaldsmateriale, steg fra 8,3 % til 11,7 %.
- EU's økonomi afhænger af råstoffer fra resten af verden. Råvarer udgør over 60 % af EU's samlede fysiske import.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 11 af EU's medlemsstater mere end 60 ud af 100 point for mål nr. 12. Samlet set opnår EU-medlemsstaterne den næstlaveste gennemsnitlige placering på den globale rangliste for dette bæredygtighedsmål.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

I lyset af Europas store behov for råstoffer og sine egne relativt begrænsede materialeressourcer er Europa nødt til fortsat at fokusere på en bæredygtig produktion og et bæredygtigt forbrug. Metallisk malm og kritiske råstoffer af høj værdi, som Europa er særligt afhængig af at importere, vil kræve ekstra opmærksomhed. Der skal også fokuseres på store og energiintensive materialer såsom cement, aluminium, stål og plast i betragtning af deres potentiale til at begrænse drivhusgasemissioner. Vi skal ligeledes være opmærksomme på sektorer som fødevarer-systemerne og tekstilindustrien, hvor ressourceforbruget har en særlig stor indvirkning på miljøet (bl.a. med hensyn til vandforbrug, forurening, luftkvalitet og næringsstoffer). Takket være EU's reviderede affaldslovgivning og EU's handlingsplan for madspild vil EU nedbringe det årlige madspild og bidrage til at nå det globale mål om halvering af madspildet senest i 2030. Affaldslovgivningen vil øge genanvendelsesprocenten til de 60 %, som senest i 2030 vil være juridisk bindende, og med endnu højere mål for mange emballagematerialer. Det vil inden for genanvendelse være nødvendigt at levere højere kvalitet frem for kvantitet, mindske ressourceforbruget og affaldsproduktionen gennem bedre produkt-design og fokusere på systemiske tilgange, der ved at holde produkter og materialer i brug skaber merværdi i økonomien. Der skal en højere andel af genanvendt indhold i nye produkter, navnlig i plastprodukter.

Muligheder/Positive drivkræfter

Ændret adfærd, samfundsmæssigt engagement, pres fra samfundet om at sikre bæredygtige produktionskæder, partnerskaber og deltagerorienteret politik, uddannelse, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, crowdfunding og andre innovative finansieringsformer, foregribende politikker, der muliggør en retfærdig omstilling, kunstig intelligens, nye teknologier, forskning og innovation, den kollaborative og cirkulære økonomi, bioøkonomi, digitalisering, bæredygtig finansiering, reformeret beskatning (f.eks. beskatning af ressourceforbrug og forurening), grønne indkøb, intelligente byer, tingenes internet samt åben og fair handel.

Risici/Negative drivkræfter

Traditionelle/konservative forbrugs- og produktionsmønstre, modstand fra sektorer/regioner, der mister deres traditionelle økonomiske aktiviteter, langsomme ændringer af de

lovgivningsmæssige rammer samt mangel på finansielle incitament.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: På internationalt plan er et af EU's flagskibsinitiativet "Skift til grøn", der samler regeringer og interessenter fra EU og partnerlandene med fokus på at vedtage bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre i den private sektor.

På EU-plan: I 2018 blev der vedtaget nye EU-regler om affald med det sigte, at alle medlemsstater senest i 2030 skal genbruge eller genanvende 60 % af det kommunale affald og 70 % af emballageaffaldet og senest i 2035 skal reducere den mængde affald, der deponeres, til mindre end 10 %. For første gang vil de nye regler kræve, at medlemsstaterne vedtager specifikke programmer til forebyggelse af madaffald og reducere, overvåge og rapportere om madspild.

På nationalt plan: Et nyligt forslag til forordning i Sverige giver momsfratagelse for reparationsarbejder og skattefradrag for arbejdsudgifter i forbindelse med reparationer. Foranstaltningen vil gøre det billigere for forbrugerne at få repareret deres apparater og vil tilskynde dem til at få dem repareret frem for at smide dem ud og købe nye.

På regionalt/lokalt plan: Ved hjælp af EU-midler har man i Ljubljana udviklet et integreret affaldssystem med et regionalt affaldshåndteringscenter for 37 kommuner. Siden Sloveniens tiltrædelse af EU har hovedstaden sat skub i særskilt indsamling og genanvendelse og reduceret den mængde affald, der deponeres, med 59 %. Byen har også investeret i forebyggelse og genbrug. Nu producerer Ljubljana 41 % mindre affald pr. indbygger end det europæiske gennemsnit og besluttede ikke at bygge to nye forbrændingsanlæg som oprindeligt planlagt.

På virksomhedsplan: UMICORE, der på 20 år har forvandlet sig fra et belgisk mineselskab inden for ikke-jernholdige metaller til en global koncern inden for materialeteknologi og -genanvendelse, har med 10 000 ansatte en omsætning på 10,4 mia. EUR og investeringer i Belgien, Bulgarien, Nederlandene og Frankrig. Virksomheden har tilsluttet sig en cirkulær økonomimodel, hvor den genvinder værdifulde metaller og kritiske råstoffer fra affald af elektrisk og elektronisk udstyr.

På civilsamfundsplan: I 2017 forsynede den europæiske sammenslutning af fødevarerbanker sammen med sine medlemmer 44 700 fremtrædende velgørenhedsorganisationer med 4,1 mio. måltider om dagen til gavn for 8,1 mio. mennesker. Arbejdet foregår i tæt samarbejde med fødevareraktiviteter med henblik på at gemme mad, der ellers ville gå til spilde, og uddele den til dem, som har behov for den.

Handle hurtigt for at bekæmpe klimaændringerne og deres konsekvenser

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

Klimaændringerne er en af vor tids største globale udfordringer. Bekæmpelsen af klimaændringerne kræver en verdensomspændende indsats for at reducere de globale drivhusgasemissioner. EU er gået forrest i den internationale indsats for at nå frem til en global klimaaftale. Det internationale samfund, herunder EU, har forpligtet sig til at holde stigningen i den globale temperatur et godt stykke under 2 °C over det førindustrielle niveau

og videreføre indsatsen for at begrænse temperaturstigningen til 1,5 °C. Målene understøttes af videnskabelig forskning under Det Mellemstatslige Panel om Klimaændringer og er nedfældet i Parisaftalen. EU har forpligtet sig til at nedbringe sine drivhusgasemissioner med 20 % senest i 2020 og med mindst 40 % ved udgangen af 2030 (i forhold til niveauet i 1990). EU er godt på vej til at opfylde sit emissionsreduktionsmål for 2020 og har indført lovgivning, der bidrager til at nå målet for 2030, herunder en ambitiøs lovgivning vedrørende energieffektivitet og vedvarende energi. Siden 2013 har EU-strategien for tilpasning til klimaændringer støttet tiltag, der gør EU mere klimarobust. Men EU må gå længere for at efterleve Parisaftalen og gøre sig markant mindre afhængig af fossile brændstoffer, der stadig subsidieres kraftigt. Kommissionen fremlagde i november 2018 sin strategiske langsigtede vision for en blomstrende, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral økonomi inden udgangen af 2050. I visionen understreges det, at alle sektorer og politikker bør bidrage til at realisere denne omstilling. På internationalt plan er klimamålene en aktivt integreret del af EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik samt dets udviklings-, udvidelses- og naboskabspolitikker. Bekæmpelsen af klimaændringer er også medtaget i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling i den nye generation af EU's handels- og investeringsaftaler og er derudover en integreret del af EU's holdninger på G20-mødet, som er et førende forum for verdens vigtigste økonomier.

Vigtigste tendenser

- EU lykkes fortsat med at **afkoble** den **økonomiske vækst** fra sine **drivhusgasemissioner**: i perioden 1990-2017 voksede EU's samlede bruttonationalprodukt med 58 %, mens de samlede drivhusgasemissioner faldt med 22 % i forhold til niveauet i 1990. På medlemsstatsniveau har der siden 1990 været meget forskellige tendenser for drivhusgasemissioner, idet visse medlemsstater har reduceret deres emissioner med næsten 60 %, mens emissionerne i enkelte andre lande omvendt er steget.
- **Energiforbrugets drivhusgasintensitet** — emissioner pr. forbrugt energienhed — faldt med 12,1 % mellem 2000 og 2016.
- EU sigter mod at opfylde sit mål om at opnå en **energieffektivitet på 20 %** i 2020. Mellem 2005 og 2016 faldt EU's primærenergiforbrug med 9,9 %, og det endelige energiforbrug faldt med 7,1 %. I perioden 1980-2016 tegnede **vejr- og klimarelaterede tab** sig for et samlet tab for medlemsstaterne på 410 mia. EUR i 2016-værdi.
- Der ydes fortsat kraftig støtte til fossile brændstoffer. I EU skønnes det, at der i perioden 2014-2016 årligt blev tildelt ca. 112 mia. EUR til produktion og forbrug af fossile brændstoffer.
- EU forfølger i det gældende **flerårige budget** for perioden 2014-2020 et overordnet mål om 20 % **klimarelaterede udgifter** og har for perioden 2021-2027 foreslået at øge dette mål til mindst 25 %.
- Mellem 2013 og 2018 steg antallet af medlemsstater med en national **strategi for tilpasning til klimaændringer** fra 15 til 25, og de resterende medlemsstater er ved at udarbejde en. I 2018 anslås 26 % af alle EU's byer og 40 % af byer med over 150 000 indbyggere at have lokale tilpasningsplaner.
- EU og medlemsstaterne er **verdens største udbydere af klimafinansiering**: I 2017 støttede EU, Den Europæiske Investeringsbank og medlemsstaterne udviklingslandene med 20,4 mia. EUR til at imødegå og tilpasse sig klimaændringerne, hvilket er mere end dobbelt så meget som i 2013. Dette udgør ca. halvdelen af verdens samlede klimafinansiering.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 22 af EU's medlemsstater mere end 80 ud af 100 point for mål nr. 13. Fem EU-medlemsstater ligger

i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

EU er fortsat fast besluttet på at gå forrest i kampen mod klimaændringer og vil senest i 2030 have nået sit mål om at reducere sine drivhusgasemissioner med mindst 40 % i forhold til 1990-niveauet. I efteråret 2018 fremlagde Kommissionen i overensstemmelse med Parisaftalen et forslag til en langsigtet strategisk EU-vision, som omfatter muligheder for senest i 2050 at opnå kulstofneutralitet i EU. Kommissionen gav en samlet vision for, hvordan den europæiske økonomi bliver mere moderne, konkurrencedygtig og robust samt mere socialt retfærdig for alle europæere, så ingen lades i stikken. EU skal fortsætte med at føre an på klimaområdet og skal efter 2030 presse på for et højere globalt ambitionsniveau i alle de mest forurenende lande i verden. I den forbindelse vil det fortsat have høj prioritet at sikre en mere ambitiøs global reaktion på klimaændringernes konsekvenser. Derudover vil katastrofeforebyggelse samt tilpasning til og modvirkning af klimaændringerne fortsat stå højt på dagsordenen. EU vil fortsætte sit samarbejde i internationale fora, som f.eks. Organisationen for International Civil Luftfart og Den Internationale Søfartsorganisation.

Muligheder/Positive drivkræfter

Ren energi og lav- eller nulemissionsmobilitet, en cirkulær lavemissionsøkonomi, bioøkonomi og bæredygtige produktionskæder, ændret adfærd, deltagerorienteret politik, foregribende politikker, der muliggør en retfærdig omstilling, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, innovativ og bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, grønne indkøb, reformeret beskatning (f.eks. beskatning af ressourceforbrug og forurening), uddannelse, grøn digitalisering, kunstig intelligens og nye teknologier, forskning og innovation, robuste samfund, multilateralisme, indførelse af miljøvarer og -tjenesteydelser.

Risici/Negative drivkræfter

Utilstrækkelige offentlige og private investeringer, geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, tilbagevenden til økonomisk protektionisme på verdensplan, social ulighed, stigende energiforbrug og negative miljøvirkninger som følge af digitaliseringen, fortsat ødelæggelse af økosystemer og biodiversitet, langsomme ændringer af de lovgivningsmæssige rammer.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: EU's globale klimaalliance (GCCA +) har til formål at øge den politiske dialog og støtte udviklingslandene i deres bestræbelser på at imødegå klimaændringerne.

På EU-plan: Lokale myndigheder er en af hoveddrivkræfterne i kampen mod klimaændringer på det myndighedsniveau, der er tættest på borgerne. EU's borgmesteraftale om klima og energi samler tusindvis af lokale myndigheder, der frivilligt har forpligtet sig til at gennemføre EU's klima- og energimål. Aftalen har også bidraget væsentligt til oplysning på lokalt plan om behovet for at forberede sig på konsekvenserne af klimaændringerne og den vigtige rolle, som lokale initiativer til tilpasning og modstandsdygtighed spiller med hensyn til at beskytte personer og deres ejendele.

På nationalt plan: Frankrig har gjort det obligatorisk for kommuner med mere end 20 000 indbyggere (hvilket omfatter 90 % af Frankrigs befolkning) at vedtage lokale klimaplaner, som skal indeholde afsnit om modvirkning af og tilpasning til klimaændringer. I 2018 havde ca. 75 % af de franske kommuner udviklet lokale afbødningsplaner, og ca. 55 % havde udviklet lokale tilpasningsplaner. Denne andel er 2-5 gange højere end i lande, hvor der ikke findes en sådan national lovgivning.

På regionalt/lokalt plan: Et geotermisk kraftværk i Prelog, Kroatien, vil blive i stand til at udnytte al energiindholdet i det geotermiske saltvand: varmen fra det termiske vand og den energi, som gasser i jordbundsvandet indeholder, såsom metan opløst i vand, hvilket gør

kraftværket næsten 100 % fri for drivhusgasemissioner. Kraftværket kan tjene som model for en mere bæredygtig udnyttelse af geotermiske ressourcer, der kan kopieres i Europa og resten af verden.

På virksomhedsplan: I 2016 iværksatte tre store svenske virksomheder initiativet Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology (HYBRIT). Formålet med initiativet er at indføre en næsten kulstofneutral jernfremstillingsmetode, hvor ilten fjernes fra jernmalmen ved hjælp af brintgas i stedet for koks (fra kul).

På civilsamfundsplan: Det europæiske solidaritetskorps er et EU-initiativ, som indtil udgangen af 2020 vil kunne bidrage med over 40 mio. EUR til oprettelse af lokalsamfundsorienteret frivilligt arbejde for unge inden for klimatiltag og miljø. Et eksempel herpå er det finske Vänö Vänner-projekt, der gav unge italienere mulighed for at bidrage til bæredygtighed og miljøvenlige kulturlandskabsløsninger omkring skærgården ved Turku og dermed yde en positiv klimaindsats.

Bevare havene og bruge havene og de marine ressourcer på bæredygtig vis for at fremme bæredygtig udvikling

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

23 af de 28 EU-lande har en kystlinje. EU's kystlinje er syv gange længere end USA's og fire gange længere end Ruslands. Når man medregner de afsidesliggende regioner, har EU verdens største havterritorium. EU og dets nabolande deler fire overordnede havregioner: Østersøen, Middelhavet, Sortehavet og det nordøstlige Atlanterhav, hvis miljøtilstand navnlig påvirkes af faktorer som habitatsændring, overfiskning, forurening og forsurening. Europæiske kystfarvande har ifølge målinger en meget høj badevandskvalitet, men havaffald samt organisk og kemisk forurenende stoffer som følge af menneskelig aktivitet udgør fortsat en alvorlig trussel mod Europas marine økosystemer: i begyndelsen af 2018 opnåede kun 40-58 % af EU's kystfarvande en god kemisk tilstand. EU's miljøpolitik, herunder dets flagskibsinitiativ, havstrategirammedirektivet, og den deri integrerede havpolitik, udgør en ramme for en holistisk tilgang til disse spørgsmål. Nye EU-regler foreslås for at håndtere de ti engangsplastprodukter, der oftest forekommer på Europas strande, samt tabte og efterladte fiskeredskaber, hvilket tilsammen udgør 70 % af alt havaffald. De nye regler vil bringe Europa på forkant med udviklingen i et spørgsmål med globale konsekvenser. EU støtter også på verdensplan bevaring af kyst- og havområder. Ved EU's internationale havforvaltningsdagsorden for havenes fremtid blev der fastsat en overordnet ramme for en styrket international havforvaltning, der garanterer sikre og rene have, som anvendes lovligt og bæredygtigt. Dertil kommer, at EU's handels- og investeringsaftaler indeholder særlige bestemmelser om bæredygtig forvaltning og bevaring af naturressourcer som f.eks. marin biodiversitet og fiskeri. EU's jordobservationsprogram Copernicus bidrager også med havovervågningsprodukter med henblik på at forbedre vandkvaliteten.

Vigtigste tendenser

- Dækningen af **beskyttede havområder** i Europa er næsten fordoblet (fra 6 % til 10,8 % af EU's havoverflade) mellem 2012 og udgangen af 2016 og stiger fortsat, navnlig takket være EU's marine "Natura 2000"-net. I 2016 oversteg tre europæiske regioner (Østersøen, Middelhavet og Sortehavet) Aichi-målet om 10 % biologisk mangfoldighed, og det nordøstlige Atlanterhav var meget tæt på målet (9,9 %).

- Langt størstedelen af de enkelte marine levesteder og arter har ifølge den seneste foreliggende vurdering en negativ bevaringsstatus. Siden 1988 er forureningen af havet steget konstant og i foruroligende grad. Siden 2008 er der sket betydelige fremskridt med hensyn til at indkredse, overvåge og vurdere en god **havmiljøtilstand** som en forudsætning for at måle fremskridt hen imod opnåelsen af rene og sunde have.
- **Fiskeriet er blevet mere bæredygtigt** i det nordøstlige Atlanterhav, hvor 75 % af EU's fangster stammer fra. Andelen af den bæredygtige fangst blandt de kommercielt vigtige fiskebestande er steget fra 34 % i 2007 til 60 % i 2015. Fiskeriet i Middelhavet og Sortehavet udvikler sig ikke i samme tempo hen imod bæredygtighed. Over 80 % af bestandene i Middelhavet overfiskes.
- I EU er den **blå økonomi** 2,5 gange større end luftfarts- og forsvarsøkonomien tilsammen. **Den genererer** en omsætning på 566 mia. EUR om året (7,2 % mere end i 2009) og beskæftiger 3,5 mio. mennesker (5 % flere end i 2014), hvilket er en stigning på henholdsvis 7,2 % og 2 % i forhold til 2009. I adskillige EU-medlemsstater er den blå økonomi vokset hurtigere end den nationale. Det Forenede Kongerige, Spanien, Italien, Frankrig og Grækenland tegner sig for Europas største blå økonomier.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår fire af EU's medlemsstater mere end 60 ud af 100 point for mål nr. 14. Fem EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20. Samlet set opnår EU-medlemsstaterne den laveste placering for dette bæredygtighedsmål, hvor der ses store forskelle mellem landene.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

EU vil fortsat tage aktivt del i udformningen af international havforvaltning i alle de pågældende internationale fora og vil fortsætte det bilaterale samarbejde med vigtige globale partnere, idet ca. 60 % af havene ligger uden for national jurisdiktion. Der er især på regionalt plan behov for en større indsats inden for det tværsektorielle og grænseoverskridende samarbejde for at imødegå nuværende og kommende udfordringer. Udviklingen vil gå endnu hurtigere med igangsættelsen af FN's "Decade of Ocean Science" 2021-2030, hvor EU deltager aktivt. EU vil fortsat fremme oprettelsen af beskyttede områder samt en effektiv og videnskabeligt baseret forvaltning af dem. En yderligere indsats er påkrævet for at opnå et bæredygtigt fiskeri, navnlig i Middelhavet og Sortehavet. Havforurening, herunder plast, støj og næringsstoffer fra landbruget vil fortsat være et problem. Tilgangen af nyt plastaffald i havene vil muligvis falde med tiden, men den plast, der allerede findes i havene, vil fortsat have negative konsekvenser. En øget indsats er påkrævet for at mindske udledningen af affald fra skibe og andre former for forurening, navnlig næringsstoffer og støj. Den blå økonomi fortsætte med at blomstre i Europa. Det anslås, at den blå økonomi på verdensplan kan vokse sig dobbelt så stor inden udgangen af 2030. For Europa vil det betyde 10,8 mio. job og mere end 1 bio. EUR i omsætning. Alle EU's farvande vil senest i 2021 være omfattet af økosystembaseret maritim fysisk planlægning.

Muligheder/Positive drivkræfter

International og regional havforvaltning, ændret adfærd, samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, big data, jordobservation, kunstig intelligens, undervandsteknologi og nye teknologier (f.eks. molekylær videnskab), forskning og innovation, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, crowdfunding og andre innovative finansieringsformer, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, grønne indkøb, reformeret beskatning (f.eks. beskatning af ressourceforbrug og forurening), tingenes internet, uddannelse, digitalisering samt den kollaborative og cirkulære lavemissionsøkonomi.

Risici/Negative drivkræfter

Miljøforringelse og klimaændringer, forurening, uansvarlig turisme, overfiskning og ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri samt social ulighed.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: Forskningsalliancen for hele Atlanterhavet, der blev etableret i 2017, er et samarbejde mellem EU, Brasilien og Sydafrika med henblik på at uddybe den videnskabelige viden om de marine økosystemer og samspillet med have, klimaændringer og fødevarer.

Samarbejde mellem medlemsstaterne: EU, dets medlemsstater og partnere arbejder på et sæt konkrete foranstaltninger med henblik på gennem overvågning og evaluering at opnå et sundt og produktivt havmiljø i Østersøen, det nordøstlige Atlanterhav og Middelhavet senest i 2020. Derudover fremmer EU på regionalt plan supplerende ambitiøse initiativer vedrørende individuelle belastninger, såsom 2017-tilsagnet om at reducere NOx-emissionerne fra skibe, der sejler i Østersøen, med 80 % for at bekæmpe problemet med eutrofiering i det område.

På nationalt plan: Frankrig har for nylig udpeget nye beskyttede havområder. Blandt dem vil den største marine "Natura 2000"-lokalitet, der hedder "Mers Celtiques - Talus du golfe de Gascogne" og strækker sig over 62 320 km², yde beskyttelse af levesteder med rev samt mobile havarter, marsvin og øresvin.

På regionalt/lokalt plan og på virksomhedsplan: Projektet "Clean Archipelago" er et multistakeholder-offentlig-privat partnerskab, der ledes af regionen Toscana i Italien i samarbejde med det italienske miljøministerium, Unicoop Firenze og andre sammenslutninger. Det blev lanceret i april 2018 i samarbejde med ti både fra et fiskerikooperativ. Projektet stræber efter at rense havet for affald. Partnerskabet har til formål at tilbyde økonomiske incitamenter til fiskerne for at indsamle passivt fisket plastaffald og aflevere det på indsamlingssteder i havnene. Plastaffaldet vil derefter blive genanvendt.

På civilsamfundsplan: "Fish Forward", et projekt, som ledes af WWF Østrig, samler 17 partnere, der samarbejder med forbrugere, erhvervslivet og statslige institutioner om at fremme socialt retfærdig og klimasmart produktion og forbrug af fisk og skaldyr. Dette sikrer en ansvarlig fiskeriforvaltning og sporbarhed, hvilket bidrager til en bæredygtig anvendelse af havene og de marine ressourcer.

Beskytte, genoprette og fremme bæredygtig brug af jordens økosystemer, forvalte skove bæredygtigt, bekæmpe ørkenspredning, standse og vende jordforringelsen og standse tabet af biodiversitet

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

Der er gjort betydelige fremskridt med at styrke de politiske rammer og videnbasen i henhold til EU's naturlovgivning og EU's biodiversitetsstrategi frem til 2020. Efter århundreders skovtab og miljøforringelse er Europas skove nu genoprettet i en grad, så de i dag dækker mere end 40 % af EU's territorium, men deres bevaringsstatus skal forbedres. Naturressourcer sætter de økologiske begrænsninger for vores socioøkonomiske systemer ("planetary boundaries"). Nylige rapporter fra Den Mellemstatslige Videnspolitikplatform vedrørende Biodiversitet og Økosystemydelse viser klart de varige og ødelæggende virkninger, som både jordforringelse og tab af biodiversitet har på vores samfund. På trods af disse fremskridt er der fortsat et stort pres på Europas og verdens naturkapital som følge af vores produktions- og forbrugsmønstre, og det vil sandsynligvis fortsætte med at vokse. Overskridelse af klodens begrænsninger truer med at undergrave eller endda vende fremskridt i vores levestandard. På

internationalt plan anvender EU sin eksterne politiske dagsorden til at fremme denne tilgang. EU støtter aktivt multilaterale miljøaftaler, tilskynder partnerlandene til at ændre deres politikker, fremmer virksomhedernes sociale ansvar/ansvarlige forretningskik og integrerer miljøhensyn i alle sine tiltag.

Vigtigste tendenser

- Antallet af **beskyttede områder under "Natura 2000-nettet"** er steget, og der træffes ligeledes flere bevaringsforanstaltninger for disse lokaliteter, hvoraf næsten 70 % nu er blevet indberettet (2018). I 2017 havde EU mere end 790 000 km² beskyttede levesteder, som dækker 18,2 % af EU's landareal. Slovenien (37,9 %), Kroatien (36,6 %) og Bulgarien (34,5 %) er nogle af de medlemsstater, der har den højeste andel beskyttede områder.
- EU's rapport om naturens tilstand vedrørende **bevaringsstatus for arter og levesteder** af europæisk interesse afdækker, at mange arter og levesteder ikke har en gunstig bevaringsstatus. I EU havde kun 23 % af de vurderede arter og 16 % af de vurderede levesteder en "gunstig" status i 2012, mens kun 52 % af fuglearterne havde en "sikker" status. Mere generelt bekræftede midtvejsevalueringen af **biodiversitetsstrategien** frem til 2020, at der i EU fortsat sker tab af biodiversitet og forringelse af økosystemtydelser.
- I 2015 **dækkede** skovene 41,9 % af EU's samlede landareal. EU's andel af skov i forhold til det samlede landareal steg svagt med 2,6 % mellem 2009 og 2015.
- 2015-rapporten om miljøsituationen (Det Europæiske Miljøagentur) fremhævede den mangelfulde **jordbundstilstand** i Europa. Bestræbelser på at håndtere og afbøde jorderosion som følge af vand har givet enkelte positive resultater: hvis den fælles landbrugspolitik foranstaltninger vedrørende jorderosion medtages, faldt andelen af de områder, som skønnes at være truet af alvorlig jorderosion som følge af vand, med 14 % i EU i perioden 2000-2012. Trods indsatsen for at begrænse arealbefæstelsen har omdannelsen af landbrugsjord til kunstigt anlagte arealer været tiltagende i EU over tid, idet væksten fra 2012 til 2015 var ca. 6 % højere end fra 2009 til 2012. Derudover har 45 % af EU's landbrugsareal en jord med et lavt indhold af organisk stof (hvilket påvirker jordens frugtbarhed og biodiversitet).

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 19 af EU's medlemsstater mere end 70 ud af 100 point for mål nr. 15. 14 EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

Ifølge aktuelle globale og europæiske vurderinger går tendensen fortsat i retning af tab af biodiversitet og forringelse af jord og økosystemer med negative konsekvenser for økosystemtydelserne (fødevarer, vand, materialer, energi osv.), hvilket truer Europas økonomiske styrke og trivsel. Indsatsen for at gennemføre EU's naturlovgivning skal øges betydeligt for at sikre, at EU senest i 2030 vil have en væsentligt forbedret bevaringsstatus for de arter og levesteder af EU-interesse, som er beskyttet i henhold til reglerne for fugle- og habitatdirektiverne. Genopretningstempoet for skovenes biodiversitet bør også sættes i vejret. EU vil komme til at spille en central rolle på det 15. møde i partskonferencen under konventionen om den biologiske mangfoldighed, der afholdes i Beijing i Kina i slutningen af 2020, og som forventes at vedtage den nye globale ramme for biodiversitet efter 2020 med det formål at forhindre tab af biodiversitet globalt.

Muligheder/Positive drivkræfter

Ændret adfærd, samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, pres fra samfundet om at sikre bæredygtige produktionskæder (agroøkologi og økologisk landbrug), virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningskik, crowdfunding og andre innovative finansieringsformer, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, grønne indkøb,

større udbredelse af naturbaserede løsninger, reformeret beskatning (f.eks. beskatning af ressourceforbrug og forurening), uddannelse, kunstig intelligens og nye teknologier, forskning og innovation, den kollaborative og cirkulære lavemissionsøkonomi, robuste samfund, multilateralisme, åben og fair handel samt miljøvenlig turisme.

Risici/Negative drivkræfter

Miljøforringelse og klimaændringer, miljømæssig skepsis og dertil knyttede politiske tilbageslag, kortsigtethed, modstand mod ændringer i fødevarerproduktionen, lave offentlige og private investeringer, geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler samt social ulighed.

Politiske fokusområder

På EU-plan: EU vedtog i 2017 en handlingsplan for natur, mennesker og økonomi. Formålet med planen er at fremskynde gennemførelsen af EU-retten og gøre fremskridt hen imod EU's 2020-mål om at standse og vende tabet af biodiversitet og økosystemydelse og tage øget hensyn til de socioøkonomiske mål. Planen blev suppleret af et initiativ til at gøre noget ved det faldende antal bestøvere i EU og bidrage til den globale beskyttelsesindsats.

På nationalt plan: Ved den nylige franske lov om "genopretning af biodiversitet, natur og landskaber" blev der oprettet et nyt fransk agentur for biodiversitet. I biodiversitetsplanen af 4. juli 2018 understreges betydningen af at arbejde sammen om at håndtere udfordringerne vedrørende klimaændringer og biodiversitet, og planen omfatter nye mål om stop for nettoarealinddragelse, flere grønne byområder, agroøkologi og jordbundsbeskyttelse og foranstaltninger vedrørende betaling for miljøtjenester samt bestøvere og genoprettelse af økosystemer.

På regionalt/lokalt plan: I Tyskland steg delstaten Baden-Württembergs afsatte midler til naturbevarelse på 10 år fra 30 mio. EUR til 90 mio. EUR. Udpegning af naturparker og genoprettelse af økosystemer gavner landbrugerne, naturturismesektoren og økonomien, herunder nyetablerede virksomheder, der fra græsarealer med stor biodiversitet producerer emballagepapir.

På virksomhedsplan: 59 østrigske landbrugere har sammen med SPAR og WWF opbygget en stærk alliance i projektet "Healthy Soil for Healthy Food" (sund jordbund for sunde fødevarer). Ved at garantere salget af de producerede grøntsager og betale landbrugerne en bonus på 30 EUR pr. bundet ton CO² i jorden stimulerer SPAR en bæredygtig jordbundsforvaltning. Der anvendes jordprøver til at overvåge projektets effektivitet.

På civilsamfundsplan: Det græske ornitologiske selskab, WWF Grækenland, det bulgarske fuglebeskyttelsesselskab og det kongelige fuglebeskyttelsesselskab gik sammen om at standse nedgangen i bestanden af ådselgribbe på Balkan. De har udvidet deres grænseoverskridende tilgang til at omfatte andre lande langs artens trækrute.

Fremme fredelige og inkluderende samfund for bæredygtig udvikling, give adgang til retfærdighed for alle og bygge effektive, ansvarlige og inkluderende institutioner på alle niveauer

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

EU er et af de mest vellykkede fredsbevarende projekter i verden. Under vejledning af EU's traktater, der første gang blev undertegnet i 1957, kan EU se tilbage på 60 år med fred,

demokrati og solidaritet. EU modtog i 2012 Nobels fredspris for fremme af fred, forsoning, demokrati og menneskerettigheder i Europa. Både internt og eksternt er det en af EU's højeste prioriteter at fremme og opretholde retsstaten og EU's grundlæggende værdier. Effektive retssystemer spiller en afgørende rolle i denne henseende. De sikrer, at borgerne fuldt ud kan nyde deres rettigheder, og at virksomhederne får gavn af retssikkerhed og et investeringsvenligt miljø i det indre marked. EU opfordrer medlemsstaterne til at forbedre deres retssystemers uafhængighed, kvalitet og effektivitet, herunder gennem en effektiv overvågning via det europæiske semester og EU's resultattavle for retlige anliggender. Mere generelt sikrer Kommissionen med alle de værktøjer og instrumenter, den har til sin rådighed, at retsstatsprincippet og andre grundlæggende værdier overholdes. En af udfordringerne for de europæiske samfund er korrupsion, som ødelægger tilliden til de demokratiske institutioner og svækker de politiske leders ansvarlighed. Kommissionen har et politisk mandat til at overvåge kampen mod korrupsion og gennemføre en omfattende EU-politik. Udadtil bidrager EU til international fred og hjælper partnerlande med at håndtere skrøbelige situationer, etablere ansvarlige og gennemsigtige institutioner, fremme deltagerorienteret beslutningstagning og sikre inklusive og troværdige valgprocesser gennem sin udenrigs- og sikkerhedspolitik. Menneskerettigheder, ligestilling mellem mænd og kvinder, rummelighed og ikke-forskelsbehandling er kernen i den europæiske konsensus om udvikling. Gennem udvidelses- og naboskabspolitikkerne bidrager EU yderligere til fred og stabilitet. EU lægger især vægt på at fremme og hjælper EU's kandidatlande med at garantere retsstaten, reform af retsvæsenet, bekæmpelse af korrupsion og organiseret kriminalitet samt garantere sikkerhed, grundlæggende rettigheder og demokratiske institutioner.

Vigtigste tendenser

- Folks **opfattelse med hensyn til forekomsten af kriminalitet, vold eller hærværk** er blevet mere positiv; idet 13,0 % af den europæiske befolkning i 2016 følte sig berørt af disse problemer, hvilket er 2,9 procentpoint mindre end i 2007.
- EU's resultattavle for retlige anliggender for 2018 viser en forbedring i forhold til 2010 af **retssystemernes effektivitet** i medlemsstaterne, så den enten er steget eller forblevet stabil i næsten alle medlemsstater med meget få undtagelser. Civil- og handelsretlige sager varer imidlertid stadig meget længe i flere medlemsstater.
- EU's **samlede offentlige udgifter til domstole** steg med mere end 11 % i perioden 2007-2016 og nåede op på lidt over 50 mia. EUR i 2016. Denne vækstrate var lidt lavere end væksten i BNP.
- I 2018 vurderede 56 % af EU's indbyggere **domstolenes og dommernes uafhængighed** i deres land som værende "meget god" eller "rimelig god", hvilket er en stigning på fire procentpoint i forhold til 2016.
- I henhold til Transparency Internationals **korrupsionsindeks** rangerede EU-medlemsstaterne i fortsat blandt de mindst korrupte lande i verden 2017, hvor de tegnede sig for halvdelen af verdens 20 mindst korrupte lande.
- Situationen vedrørende **retsstatsprincippet** giver i visse medlemsstater anledning til bekymring, som håndteres gennem en række foranstaltninger på EU-plan.

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultattavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår 19 af EU's medlemsstater mere end 70 ud af 100 point for mål nr. 16. Ni EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

EU fortsætter ad fredens vej. Gennem udvidelses- og naboskabspolitikkerne bidrager EU

yderligere til fred og stabilitet. EU fremmer aktivt og hjælper også EU's kandidatlande med at garantere retsstaten, reform af retsvæsenet, bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet samt garantere sikkerhed, grundlæggende rettigheder og demokratiske institutioner. EU's udenrigs- og udviklingspolitik bidrager også til fred andre steder i verden. Derudover fremmer og opretholder EU fortsat retsstatsprincippet blandt sine medlemsstater. Der skal i visse medlemsstater gøres mere for at forbedre de nationale retssystemers effektivitet, kvalitet og uafhængighed. På internationalt plan har der i en række lande været en tendens til autoritære forvaltningssystemer. Fremme af demokrati, menneskerettigheder og retsstatsprincippet vil derfor forblive en høj prioritet for EU både indadtil og udadtil. EU vil fortsat arbejde på at forbedre adgangen til domstolene, bekæmpe svig og kriminalitet og imødegå nye sikkerhedstrusler ved yderligere at forbedre samarbejdet og informationsudvekslingen mellem politiet og de retshåndhævende myndigheder i EU's medlemsstater, og det vil fremme internationalt samarbejde på dette område.

Muligheder/Positive drivkræfter

Kulturelle værdier i overensstemmelse med respekten for de grundlæggende rettigheder, samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, uddannelse, digitalisering, kunstig intelligens og nye teknologier, forskning og innovation, robust infrastruktur og samfund, multilateralisme, åben og fair handel samt udviklingsbistand.

Risici/Negative drivkræfter

Geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, klimaændringer og miljøforringelse, migration og tvangsfordrivelse, tilbagevenden til økonomisk protektionisme på verdensplan, manglende internationalt samarbejde, udfordringer med hensyn til retsstatsprincippet, populisme og social ulighed.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: I EU's regler om konfliktmineraler fra 2017 fastsættes der krav om due diligence-forpligtelser i forsyningskæden for EU-importører af tin, tantal, wolfram og guld for at sikre, at de udvindes ansvarligt og hverken direkte eller indirekte finansierer væbnede konflikter eller fører til menneskerettighedskrænkelser i konfliktramte områder og højrisikoområder.

På EU-plan: I 2017 blev Den Europæiske Anklagemyndighed oprettet som en uafhængig europæisk anklagemyndighed med kompetence til at efterforske og retsforfølge lovovertrædelser, der skader EU's finansielle interesser. Det forventes, at Den Europæiske Anklagemyndighed efter en opstartsfasen på tre år påbegynder sin virksomhed inden udgangen af 2020. Dette vil være en afgørende forbedring af bekæmpelsen af svig, korruption og andre forbrydelser til skade for EU's budget.

På nationalt plan: Den franske lov om agtpågivenhedspligt ("duty of vigilance") fra 2017 giver virksomhederne et ansvar for at gennemføre foranstaltninger, som sikrer, at deres datterselskaber, leverandører og underleverandører rundt om i verden respekterer god social, miljømæssig og etisk praksis. Lovens formål er at gøre virksomhederne mere bevidste om deres rolle med hensyn til at forebygge tragedier i Frankrig og i udlandet, og den skal sikre, at ofrene får erstatning for skade, der er forvoldt ved en tilsidesættelse af virksomhedernes nye pligt til at gennemføre overvågningsplaner. Loven gælder for virksomheder, der har flere end 5 000 ansatte og har hovedsæde i Frankrig, eller virksomheder, der har flere end 10 000 ansatte og har hovedsæde i udlandet.

På virksomhedsplan: I 2011 var det danske containerrederi Maersk Line blandt stifterne af det maritime antikorrupsionsnet. Dette tværsektorielle partnerskab, som består af selskaber, der ejer fartøjer, lastejere og tjenesteudbydere, samarbejder med centrale interessenter, herunder regeringer og internationale organisationer, om at udpege og afhjælpe årsagerne til korrupsion i søfartsindustrien.

På civilsamfundsplan: I Slovakiet bakker regeringen op om at inddrage civilsamfundet og ikkestatslige organisationer i udarbejdelsen og gennemførelsen af samt kontrollen med offentlige politikker på forskellige områder. På det miljøpolitiske område er der oprettet en "grøn trepart", hvorigennem ikkestatslige aktører kan fremsætte forslag og kommentarer i løbet af udformningen og gennemførelsen af politikker.

17 PARTNERSHIPS
FOR THE GOALS

Styrke midlerne til gennemførelse af dagsordenen og genoplive det globale partnerskab for bæredygtig udvikling

Den Europæiske Union i dag

Øjebliksbillede/kvalitativt overblik

Målene for bæredygtig udvikling er en tværgående dimension i gennemførelsen af den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik, hvori der fremlægges en vision for en fælles international EU-indsats. Den europæiske konsensus om udvikling udgør rammen for EU's og medlemsstaternes fælles tilgang til udviklingspolitikken på grundlag af målene for bæredygtig udvikling. Baseret på princippet om udviklingsvenlig politikkoherens sigter EU mod at sikre størst mulig sammenhæng og skabe synergivirkninger mellem de forskellige politikker for at støtte partnerlandene i at nå målene for bæredygtig udvikling. EU er i dag verdens største yder af officiel udviklingsbistand. I det seneste årti er rollefordelingen ændret fra et donor-modtager-forhold over imod et mere ligestillet partnerskab. EU's udvidelsespolitik og den reviderede europæiske naboskabspolitik har fokus på politiske og økonomiske faktorer, herunder retsstatsprincippet, menneskerettigheder, demokrati og en bæredygtig økonomisk vækst og udvikling i fuld overensstemmelse med FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling. EU's humanitære indsats omfatter et tæt partnerskab med en lang række internationale humanitære organisationer og udviklingsorganisationer inden for FN og civilsamfundet i en stræben efter menneskelig værdighed. EU's værdibaserede handels- og investeringspolitik omfatter som fastsat i Handel for alle-strategien samtlige mål for bæredygtig udvikling ved at integrere gennemførelsen af bæredygtig udvikling i alle dens dimensioner. EU er fortsat en stærk tilhænger af et universelt, regelbaseret, åbent, ikkediskriminerende og retfærdigt multilateralt handelssystem, der understøttes af Verdenshandelsorganisationen (WTO), og EU arbejder aktivt på at bevare og styrke WTO i alle dets funktioner. EU arbejder også tæt sammen med andre internationale organisationer såsom FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (OHCHR), Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) om at fremme menneskerettighederne, virksomhedernes sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik samt sociale og miljømæssige mål i sin handelspolitik. EU fremmer aktivt gennemførelsen af De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling og målene for bæredygtig udvikling inden for rammerne af G20. EU styrker sine egne finanspolitiske og økonomiske styring gennem det europæiske semester for samordning af politikker og bidrager derved til globale makroøkonomisk stabilitet. Kommissionen bidrager gennem sin dagsorden om bedre regulering til øget politisk sammenhæng.

Vigtigste tendenser

- **EU er verdens største yder af officiel udviklingsbistand** med et bidrag på 75,7 mia. EUR i 2017. Desuden var forholdet mellem EU's officielle udviklingsbistand og bruttonationalindkomst (BNI) med 0,5 % i 2017 betydeligt højere end for de fleste andre af OECD's donorer som Canada, Japan og USA. Sverige, Danmark, Luxembourg og Det Forenede Kongerige har nået målet om at bruge 0,7 % af deres BNI på officiel udviklingsbistand (2017).
- **Handelsforbindelserne med udviklingslandene** er blevet optrappet. Eksporten kan skabe arbejdspladser internt i EU og gøre det muligt for udviklingslandene at anskaffe udenlandsk valuta, som kan anvendes til import af andre nødvendige varer. EU's import fra udviklingslandene er mere end fordoblet fra 2002 til 2017.
- **Andelen af EU's import, der kommer fra de mindst udviklede lande**, steg mellem 2002 og 2017. Ikke desto mindre tegnede de knap 50 mindst udviklede lande sig alt i alt stadig kun for 2,0 % af den samlede import til EU i 2017. EU har over de seneste år styrket sin rolle som de mindst udviklede landes primære eksportmarked: EU's andel af vareeksport fra verdens mindst udviklede lande steg fra 20,5 % i 2012 til næsten 25 % i 2016, efterfulgt af Kina (21 %) og USA (8,2 %).
- Det er af afgørende betydning at bistå udviklingslandene med at øge deres **indenlandske ressourcer**. EU har tilpasset sin tilgang til budgetbistand til partnerlande, til bedre at fremme målene om bæredygtig udvikling, øge et resultatorienteret fokus i landenes politikker og sikre kapacitetsopbygning gennem øget støtte til bedre styring og forvaltning af de offentlige finanser, herunder foranstaltninger til bekæmpelse af korruption.
- **Forskydningen af skattebyrden** fra arbejde til miljø kan fremme beskæftigelse, mindske ulighed og begrænse miljøbelastningen. Miljøafgifternes andel af EU's samlede skatteindtægter er stort set uændret (6,8 % i 2002 og 6,1 % i 2017).

Globale rangliste

Ifølge den globale 2018-rapport med indeks og resultatavle over målene for bæredygtig udvikling (Bertelsmann Stiftung og Sustainable Development Solutions Network) opnår seks af EU's medlemsstater mere end 70 ud af 100 point for mål nr. 17. Tre EU-medlemsstater ligger i den internationale top 20.

Den Europæiske Union i 2030

Hvis EU fortsætter den nuværende udvikling/alt andet er uændret

De udfordringer, som Europa og resten af verden står over for, vil blive mere komplekse, indbyrdes forbundne og mere globale end nogensinde før. Vi er nødt til at indgå globale partnerskaber om udryddelse af fattigdom og alle de andre mål for bæredygtig udvikling. På internationalt plan vil EU derfor fortsat arbejde for at bevare og styrke en regelbaseret multilateral verdensorden med FN som kerne. Kun på den måde kan vi sikre de nødvendige gennemførelsesmidler. EU vil fortsat anvende sin værdibaserede handelspolitik til at fremme en bæredygtig udvikling, herunder virksomhedernes sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, og vil fortsat yde stærk støtte til Verdenshandelsorganisationen. EU og medlemsstaterne vil for eksempel benytte fælles programlægning og fælles gennemførelse som effektive midler til gennemførelse af partnerskaber om udviklingssamarbejde med henblik på at nå bedre resultater ved at fordele arbejdet på den mest effektive måde. Dette betyder, at de i fællesskab fastlægger, inden for hvilken sektor den pågældende donor bør være aktiv. EU-institutionerne og medlemsstaterne vil desuden fortsat øge deres bestræbelser på at gennemføre Addis Abeba-handlingsplanen, som er den globale ramme for finansieringen af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, og som understreger betydningen af videnskab, teknologi og innovation. "Horisont Europa", EU's kommende forsknings- og innovationsprogram (2021-2027), fremhæver, hvor vigtigt det internationale videnskabelige samarbejde er for at nå målene for bæredygtig udvikling. EU har gode forudsætninger for at finansiere størstedelen af

sine forpligtelser på udviklingsområdet senest i 2030. Inden for EU vil der også blive opfordret til partnerskaber for bæredygtig udvikling.

Muligheder/Positive drivkræfter

Samfundsmæssigt engagement og deltagerorienteret politik, virksomheders sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik, bedre lovgivning, uddannelse, digitalisering, kunstig intelligens, nye teknologier, forskning og innovation, en effektiv teknologioverførsel og videndeling, jordobservation, uddannelse, frivilligt arbejde, crowdfunding og andre innovative finansieringsformer, bæredygtig finansiering, offentlig-private partnerskaber, multilateralisme, åben og fair handel samt udviklingsbistand.

Risici/Negative drivkræfter

Geopolitisk ustabilitet og sikkerhedstrusler, økonomisk protektionisme, mangel på internationalt samarbejde og undergravning af eksisterende multilaterale institutioner.

Politiske fokusområder

EU på internationalt plan: EU arbejder sammen med andre G20-partnere og internationale organisationer i forbindelse med G20-aftalen med Afrika, der tager sigte på at fremme investeringer i de deltagende afrikanske lande. EU vil også støtte trepartssamarbejde, som er syd-syd-partnerskaber mellem to eller flere udviklingslande med støttet fra et udviklet land eller en multilateral organisation, som et vigtigt redskab til at nå ud til udviklingslandene og andre aktører.

På EU-plan: Planen for europæiske eksterne investeringer og den tilknyttede Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling vil anvende EU's budget som garanti for at frigøre og sætte skub i investeringerne i Afrika og i EU's nabolande. Planen og fonden er rettet mod skrøbelige, konfliktramte og voldshærgede lande, indlandsstater og de lande blandt de mindst udviklede lande, hvor behovet er størst. Planen sigter mod at mobilisere private investeringer og yderligere investeringer på 44 mia. EUR inden udgangen af 2020.

På nationalt plan: "Det Finland, vi ønsker i 2050 — samfundets tilsagn om bæredygtig udvikling" er en innovativ metode til inddragelse af hele samfundet i gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling. For at nå de otte mål i visionen for 2050 indgås der operationelle forpligtelser med administrative sektorer og andre samfundsaktører såsom virksomheder, kommuner, organisationer, uddannelsesinstitutioner og lokale operatører. Forpligtelserne skal være nye og målbare.

På regionalt/lokalt plan: I Letland er lokale myndigheder og ikkestatslige organisationer aktivt involveret i projekter om udviklingssamarbejde med lande i det østlige partnerskab og centralasiatiske lande, herunder Moldova, Georgien, Ukraine og Kirgisistan. Den lettiske sammenslutning af lokale og regionale myndigheder har ydet ekspertstøtte på lang sigt i forbindelse med partnerlandenes budgetplanlægning, myndighedsforhandlinger, borgerinddragelse i beslutningstagningen samt erhvervsfremme.

På virksomhedsplan: Unilever, en multinational konsumvarevirksomhed, har været en stærk fortaler for bæredygtighedsmålene siden vedtagelsen af De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling, idet virksomhedens administrerende direktør sidder i FN-generalsekretærens rådgivningsgruppe vedrørende FN's verdensmål. Unilever var i 2016 med til at stifte udvalget for erhvervsliv og bæredygtig udvikling, hvilket i 2017 resulterede i udgivelsen af en skelsættende rapport "Better Business Better World" om forretningsgrundlaget for tiltagene hen imod bæredygtighedsmålene.

På civilsamfundsplan: Den italienske alliance for bæredygtig udvikling (ASviS) har til formål at oplyse og mobilisere det italienske samfund, de økonomiske aktører og

institutionerne om betydningen af FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling. Alliancen samler universiteter, virksomheder og over 180 vigtige civilsamfundsinstitutioner og -netværk.

Bilag III Bidrag fra multistakeholderplatformen til oplægget "På vej mod et bæredygtigt Europa i 2030"

Skrivelse fra platformens medlemmer

Bruxelles, den 11. oktober 2018.

Til de nuværende og kommende ledere af Europa-Kommissionen og de andre EU-institutioner,

til alle aktører med en stærk interesse i bæredygtig levevis og i Europas miljømæssige, sociale, økonomiske og forvaltningsmæssige udvikling,

til de europæiske borgere og vælgere!

Gennem denne nye platform og med denne rapport ønsker vi at sende et stærkt signal til lederne, interessenterne og folk i og uden for Den Europæiske Union: Tiden er mere end nogensinde inde til at udvikle og gennemføre en fremsynet og ambitiøs strategi for et bæredygtigt Europa i 2030.

Det er vigtigt at bemærke, at ingen af platformens medlemmer forventes at godkende alle henstillinger eller holdninger i denne rapport, og at alle har ret til at indtage en anden holdning til de pågældende spørgsmål.

Vi har imidlertid over en kort periode bestræbt os på at udbygge og respektere vores forskellige baggrunde og holdninger med henblik på at trække i samme retning hen imod et bedre og mere bæredygtigt Europa.

Gennem stærke fælles værdier, strukturelle politiske forbedringer og forslag til innovative tiltag baserer vi vores henstillinger på flere tusinde mænds og kvinders erfaring og indsats i den offentlige sektor, civilsamfundet og den private sektor. De har alle en fælles ambition om at omsætte målene for bæredygtig udvikling til praktiske løsninger, der kan sikre borgernes velfærd og beskyttelse af miljøet til gavn for de nuværende og kommende generationer.

Vores rapport fremhæver forskellige perspektiver og tager fat om nogle vanskelige kompromiser blandt de miljømæssige, økonomiske, sociale og forvaltningsmæssige aspekter af bæredygtig udvikling, hvoraf vi har kunnet nå til enighed om nogle, mens andre kræver nøjere præcisering og en bredere konsensus.

Vi er overbevist om, at vi kommer længst ved at have tillid til og inddrage borgerne og lederne i den fortsatte omstilling af Europa. Det kræver en retfærdig og ligelig kultur med dialog og partnerskab på alle planer, hvor alle partnere kan være med til — og kan stole på, at

de andre også ønsker — at bidrage til udformningen af et Europa, der tager hånd om og passer til alle. Det indebærer også en overordnet strategi for et bæredygtigt Europa som vejledende rettesnor for alle europæiske politikker og programmer, der fremskynder brugen af vores individuelle og kollektive midler for at skabe holdbar sikkerhed, velstand og værdighed for alle.

Vi er stolte af det arbejde, der allerede er gjort, men er samtidig klar over, at det er nødvendigt med en langt større indsats så hurtigt som muligt. Det er derfor vores ønske, at den dialog og det samarbejde om bæredygtighed, der finder sted på denne platform — både mellem interessenterne og med EU-institutionerne — hurtigt må vokse og bevæge sig fremad.

MARTIN HARPER
Birdlife

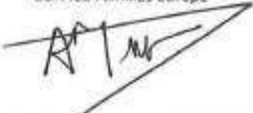
MARKUS BEYRER
BusinessEurope

FREDERIC VALLIER
Council of European Municipalities and Regions

ANNEMIE DRIESKENS
COFACE Families Europe

ARNOLDAS ABRAMAVICIUS
European Committee of the Regions

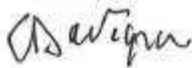
JOHANNES TRIMMEL
CONCORD Europe

LIISA PIETOLA
COPA-COGECA

ETIENNE DAVIGNON
CSR Europe

SILVIA GANZERLA
EUROCITIES

LIINA CARR
European Trade Union Confederation

BRENDA KING
European Economic and Social Committee

FRANCESCO STARACE
ENEL

SASCHA MARSCHANG
European Public Health Alliance

EVA JANE-LLOPIS
ESADE Business School

SUSAN FLOCKEN
European Trade Union Committee for Education

MICHAEL GAEBEL
European University Association

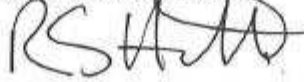
JEREMY WATES
European Environmental Bureau

DEJAN BOJANIC
European Youth Forum

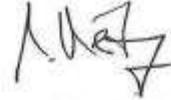
RICHART HOWITT
International Integrated Reporting Council

JANA HAINSWORTH
Social platform

LEIDA RIJNHOUT
SDG Watch Europe

CARL DOLAN
Transparency International

PAUL POLMAN
Unilever

DR. ANDREA KOHL
World Wildlife Fund

MELLA FREWEN
FoodDrinkEurope

SERGI CORBALAN
Fair Trade Advocacy Office

VANDINIKA SHUKLA
Member acting in personal capacity

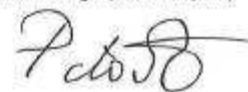
CHRISTIAN THIMANN
Member acting in personal capacity

WIEBE DRAIJER
Member acting in personal capacity

JANEZ POTOCNIK
Member acting in personal capacity

**Resumé "Europa på vej mod en bæredygtig fremtid" -
Bidraget fra multistakeholderplatformen til oplægget "På vej mod et bæredygtigt
Europa i 2030", oktober 2018**

Multistakeholderplatformen om gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling i EU — "SDG-multistakeholderplatformen" — blev oprettet i maj 2017 for at støtte og rådgive Europa-Kommissionen og samtlige involverede aktører i gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling på EU-plan.

Gennem stærke fælles værdier arbejder vi som repræsentanter for den offentlige sektor, civilsamfundet og den private sektor ihærdigt på at give velovervejede henstillinger med henblik på, hvordan målene for bæredygtig udvikling kan omsættes til praktiske løsninger, der kan sikre de nuværende og kommende generationers velfærd i og uden for EU. Vores anbefalinger skal tjene som inspiration og rettesnor for Kommissionens oplæg "På vej mod et bæredygtigt Europa i 2030".

I betragtning af den ambitiøse dagsorden og bæredygtighedsmålenes universelle og udelelige karakter er der ingen simpel opskrift at følge. Indfrielse af målene kræver en omfattende gennemgang, indkredsning af områder med behov for ændringer samt udvikling af sammenhængende politikker, der skaber varige sociale, økonomiske samt forvaltnings- og miljømæssige sidegevinster ved at anerkende og prioritere de indbyrdes forbindelser mellem alle mål og delmål. Vores henstillinger giver et ambitiøst og konsensusbaseret bidrag til denne indsats.

Som prioriterede tiltag anbefaler vi, at EU udvikler og gennemfører en overordnet, fremsynet og nyskabende strategi for et bæredygtigt Europa i 2030 som rettesnor for alle EU's politikker og programmer. For at være effektiv bør denne strategi omfatte både delmål og langsigtede mål og fastlægge EU's vision for et bæredygtigt Europa efter 2030-dagsordenen.

I forbindelse med gennemførelsen af 2030-dagsordenen skal Europa-Kommissionen og alle andre interessenter respektere centrale principper, opfylde de eksisterende forpligtelser i henhold til internationale aftaler, forpligte sig til en omstilling af vores sociale og økonomiske model, prioritere og hurtigt igangsætte tiltag for samfundets fattigste og mest marginaliserede ("ingen lades i stikken"), anerkende klodens begrænsninger, overholde menneskerettighederne og retsstatsprincippet samt sikre sammenhæng i politikkerne for bæredygtig udvikling.

Vi fremsætter også enkelte tværgående henstillinger. Vi anbefaler EU at gentænke sit forvaltningssystem med henblik på at sikre en sammenhængende tilgang til bæredygtig udvikling. Kommissionens formand bør bistået af en projektgruppe stå for gennemførelsen af 2030-dagsordenen, sikre en effektiv koordinering og aflægge rapport om gennemførelsen heraf i den årlige tale om Unionens tilstand. Vi kræver ligeledes, at regioner, byer, borgere, lokalsamfund, virksomheder og civilsamfundet i hele sin mangfoldighed handler med henblik på at gennemføre Parisaftalen og målene for bæredygtig udvikling. EU bør slå til lyd for en

territorial tilgang til gennemførelsen af bæredygtighedsmålene og give plads til en tovejsdialog, hvor der i forbindelse med europæiske og nationale strategier tilknyttes regionale og lokale myndigheder samt civilsamfundet og erhvervsorganisationer i en forvaltningstilgang på flere planer og for flere interessegrupper. Vi tilbyder derudover at vurdere denne platforms berettigelse — både dens opgaver og sammensætning — og drøfte, hvordan den fremover bedst kan bidrage til vores forslag om en inklusiv, deltagerorienteret og gennemsigtig strategi for et bæredygtigt Europa i 2030. Endelig er der behov for yderligere bestræbelser for at sikre sammenhæng i politikkerne for bæredygtig udvikling, hvilket betyder, at alle EU-politikker bør bidrage til en bæredygtig udvikling i eller uden for Europa.

Vi har også nogle specifikke henstillinger til, hvordan EU's eksisterende værktøjskasse kan styrkes. Dagsordenen om bedre regulering kan få større effekt ved fuldt ud at integrere målene og principperne for bæredygtig udvikling i den politiske beslutningsproces. EU's politiske beslutningstagere bør gøre bedre brug af og yderligere forbedre retningslinjerne for konsekvensanalyse med det formål at integrere bæredygtig udvikling. Der bør indføres en cyklus for samordning af et bæredygtigt Europa med EU-handlingsplaner for bæredygtig udvikling, rapporter og henstillinger om bæredygtig udvikling fra medlemsstaterne og Kommissionen. Processen i forbindelse med det europæiske semester bør have strategien for et bæredygtigt Europa i 2030 som rettesnor og bør omfatte en kontrol af bæredygtigheden. EU's offentlige finanser, herunder den flerårige finansielle ramme, bør være fuldt ud bæredygtig, og definitionen af miljømæssige, sociale og forvaltningsmæssige risici bør indgå i finansforordningen. Bæredygtige finanspolitiske reformer bør gennemføres på medlemsstatsniveau, der skal tages hånd om virksomheders skatteunddragelse og skattemæssig dumping, og Addis Abeba-handlingsplanen bør gennemføres fuldt ud. Med henblik på at informere de kommende beslutningstagere bør EU videreudvikle en integreret og deltagerorienteret struktur for overvågning, ansvarlighed og revision, herunder en omfattende række indikatorer vedrørende målene for bæredygtig udvikling samt kvalitativ analyse.

Vi fremsætter også sektorspecifikke henstillinger. Bæredygtighed bør afspejles konsekvent i alle EU's politikker og initiativer. Inden for rammerne af denne skrivelse har vi imidlertid udpeget fem EU-politikområder af vital betydning for opfyldelsen af bæredygtighedsmålene:

(1) Bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre bør yderligere udbredes, tilskyndes og reguleres med særligt fokus på de globale forsyningskæder. Der er også behov for juridiske, politiske og finansieringsmæssige foranstaltninger til at sætte skub i denne omstilling. EU's miljøaftryk skal mindskes, der bør indføres en konvention om ressourceforvaltning og udvikles forbrugsbaserede indikatorer. Bæredygtighed bør indgå i den europæiske strategi for industrien 2030.

(2) EU bør investere i forskning og innovation, mennesker og menneskelig kapital, beskæftigelsesegnethed og social inklusion. Den europæiske søjle for sociale rettigheder bør gennemføres fuldt ud. Den sociale og solidariske økonomi bør fremmes, der bør investeres mere i sundhed og trivsel, og bæredygtighed bør blive en tværfaglig disciplin. Der bør

garanteres uddannelse af høj kvalitet, støtte til børn og unge bør prioriteres, og der bør indføres en lovgivningsmæssig ramme, der garanterer sikre ruter for asylansøgere og migranter og samtidig styrker politikken vedrørende integration og inklusion.

(3) Klima- og energipolitikken. EU bør afstemme sine klima- og energimål med det aftalte mål om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 °C over det førindustrielle niveau og samtidig øge modstandsdygtigheden. Fossile brændstoffer bør gradvist udfases, der bør investeres mere i energieffektivitet og ren energi, og indførelsen af naturbaserede løsninger bør fremmes. Trafikbelastningen bør mindskes, og en bæredygtig infrastruktur og omfattende mobilitetsplaner bør tilskyndes. EU bør også bistå udviklingslandene med at tilpasse sig og modstå klimaforandringerne.

(4) Fødevarer, landbrug og arealanvendelse, herunder den fælles landbrugspolitik. EU bør sikre, at alle EU's landbrugsinvesteringer er i overensstemmelse med EU-traktaten med henblik på at sikre et højt sundhedsbeskyttelsesniveau, en høj fødevarerikkerhed samt beskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten. Offentlig indkomststøtte bør understøtte fødevarereproduktionen, leveringen af offentlige goder og økosystemydelserne, og den bør samtidig sikre landbrugsbefolkningen en rimelig levestandard og muliggøre omstillingen til et bæredygtigt landbrug og bæredygtige fødevarer-systemer. Der bør fokuseres på investeringer og forskning i miljøvenlige og økonomisk bæredygtige metoder, og globale værdikæder bør gøres bæredygtige.

(5) Samhørighedspolitikken er et af EU's vigtigste investeringsværktøjer til at støtte gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling. Politikken bør tilskynde en lokalisering af målene ved direkte at støtte subnationale myndigheder og EU's dagsorden for byerne, fremme sociale målsætninger og i højere grad fremme investeringer i en grønnere og mere bæredygtig infrastruktur, herunder i landdistrikterne.

Vi opfordrer kraftigt Kommissionen til at imødegå behovet for snarlig handling og følge op på henstillingerne hurtigt og rettidigt, således at Europa fuldt ud og inden længe kan udnytte de muligheder, bæredygtig udvikling indebærer for vores samfund. Det vil kræve en inklusiv og deltagerorienteret tilgang at gennemføre vores krav, og vi giver vores fulde støtte hertil. Vores endelige mål er at sikre, at bæredygtig udvikling bliver en fast bestanddel af EU's politiske beslutningsproces.

Du kan læse det fulde bidrag fra multistakeholderplatformen til oplægget "På vej mod et bæredygtigt Europa i 2030" på https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/sdg_multi-stakeholder_platform_input_to_reflection_paper_sustainable_europe2.pdf